

Kwartalnik policyjny

CZASOPISMO
CENTRUM SZKOLENIA POLICJI
W LEGIONOWIE

Nr 1(36)/2016
Rok X
ISSN 1898-1453

DODATEK SPECJALNY

NOWELIZACJA PRAWA KARNEGO PROCESOWEGO I MATERIALNEGO

Analiza porównawcza

Kwartalnik policyjny

Czasopismo Centrum Szkolenia Policji w Legionowie i Centrum Szkolenia Żandarmerii Wojskowej w Mińsku Mazowieckim

Adres redakcji: ul. Zegrzyńska 121, 05-119 Legionowo
sekretariat: (22) 605-33-72, faks: (22) 605-35-80,
e-mail: kwartalnik@csp.edu.pl

Wydawca: Centrum Szkolenia Policji

Redaktor naczelny: insp. Anna Rosół,
tel. 605-32-22; anna.rosol@csp.edu.pl

Zastępcy redaktora naczelnego:

ppłk dr Robert Pawlicki,
podinsp. Tomasz Wewiór,
mł. insp. Tomasz Piechowicz,
nadkom. Agnieszka Gorzałczyńska-Mróż

Sekretarz redakcji: Małgorzata Reks-Stabach

Zespół redakcyjny:

podinsp. dr Beata Grubska, podinsp. Hanna Grochowska,
kom. Marceł Śmiałek, kom. Roman Majewski

Projekt okładki:

Wioleta Kaczańska

Skład DTP:

Małgorzata Reks-Stabach

Opracowanie redakcyjne i korekta:

Anna Krupecka-Krupińska

Druk: Wydział Wydawnictw i Poligrafii Centrum Szkolenia Policji

Nakład: 1000 egz.

Dodatek specjalny zamknięto: 4.05.2016 r.

RADA NAUKOWA

Przewodniczący rady:

- podinsp. dr Iwona Klonowska

Zastępca przewodniczącego rady:

- płk dr hab. Piotr Płonka

Członkowie rady:

- **prof. zw. dr hab. Marek Konopczyński** – Rektor Pedagogium – Wyższej Szkoły Nauk Społecznych w Warszawie
- **prof. zw. dr hab. Tadeusz Tomaszewski** – Prorektor ds. zasobów ludzkich i kształcenia ustawicznego UW
- **prof. zw. dr hab. Jerzy Nikitorowicz** – Kierownik Katedry Edukacji Międzykulturowej Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku
- **dr hab. prof. APS Janusz Gęsicki** – Kierownik Katedry Polityki Edukacyjnej Instytutu Pedagogiki Akademii Pedagogiki Specjalnej
- **prof. dr hab. Lesław Pytka** – Kierownik Zakładu Pedagogiki Resocjalizacyjnej Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji UW
- **prof. zw. dr hab. Jerzy Niemiec** – Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku
- **dr hab. prof. UMK Jacek Bleszyński** – Katedra Psychopedagogiki Specjalnej Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
- **gen. dyw. rez. dr hab. Krzysztof Załęski** – Prorektor ds. rozwoju i współpracy międzynarodowej Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych
- **płk dr hab. Dariusz Majchrzak** – Dyrektor Instytutu Prawa i Administracji Akademii Obrony Narodowej
- **dr Paweł Kobes** – Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji UW
- **Robert Wróbel** – Starosta Powiatu Legionowskiego
- **płk SG Jarosław Suszek** – Zastępca Komendanta Centralnego Ośrodka Szkolenia SG w Koszalinie
- **komisarz Antoni Permanyer i Fita** Szef Szkoły Policji w Katalonii, Instytut Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Katalonii (Hiszpania)
- **Ivo Juurvee** – Szef Instytutu Bezpieczeństwa Wewnętrznego Estońskiej Akademii Nauk o Bezpieczeństwie
- **plk. Ing. Pavel Kolář** – Dyrektor Instytutu Kryminalistyki w Pradze
- **insp. Jarosław Kaleta** – Komendant Szkoły Policji w Katowicach
- **insp. Piotr Leciejewski** – p.o. Komendant Szkoły Policji w Pile
- **insp. Jacek Gil** – Komendant Szkoły Policji w Słupsku

WSTĘP

Niniejsze opracowanie dotyczy porównania zmian w przepisach prawa karnego:

- 1) procesowego – ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.) i ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2013 r. poz. 395, z późn. zm.);
- 2) materialnego – ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).

Zmiany weszły w życie w dniu 15 kwietnia 2016 r. na mocy ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437).

W tabeli zaprezentowano porównanie przepisów prawa obowiązujących w dniu 29 lutego 2016 r. z przepisami prawa, które zostały zmienione, uchylone lub nowo wprowadzone w dniu 15 kwietnia 2016 r. Trzy przepisy wejdą w życie w dniu 1 stycznia 2017 r. (art. 40a kpk, art. 46 § 2 kpk, art. 439 § 1 pkt 1a kpk).

Poniżej zamieszczono część uzasadnienia projektu ww. ustawy z dnia 8 stycznia 2016 r.

UZASADNIENIE*

1. Założenia ogólne

Celem przedłożonego projektu jest modyfikacja modelu postępowania karnego w kierunku przywrócenia aktywniejszej roli sądu w toku procesu, zmierzająca do zapewnienia w maksymalnym stopniu zgodności ustaleń faktycznych w perspektywie zasady prawdy materialnej, jak również zwiększająca efektywność ścigania.

Proponowana reforma zakłada powrót do modelu procesu karnego zachowującego nadrzędność prawdy materialnej, w którym kontrydiktoryjność stanowi jedną z zasad procesu, ułatwiającą dotarcie do prawdy.

Projektowana reforma nie stanowi całkowitego odwrócenia zmian wprowadzonych na mocy ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 1247, z późn. zm.). Jak wskazywano w uzasadnieniu do wskazanej ustawy, reforma Kodeksu postępowania karnego miała na celu zmierzenie się z następującymi zjawiskami:

- 1) odejściem od kontrydiktoryjności postępowania sądowego na rzecz inkwizycyjnego wyjaśniania faktów sprawy w toku tego postępowania, a w konsekwencji nieprawidłowym rozłożeniem ciężaru odpowiedzialności za wynik procesu,
- 2) nadmiernym formalizmem wielu czynności, który nie służył zapewnieniu gwarancji procesowych uczestników postępowania, wydłuża procedowanie,
- 3) zbędnym angażowaniem sędziów do czynności, które z powodzeniem mogą być dokonywane przez czynnik niesądowy,
- 4) niewłaściwym realizowaniem standardów konstytucyjnych, które wobec rosnącej aktywności Trybunału Konstytucyjnego w obszarze prawa karnego procesowego, jawią się jako coraz bardziej klarowne.

Przedłożony projekt wychodzi z założenia odmiennej oceny pierwszego z wymienionych wyżej punktów, zasadniczo akceptując co do kierunku rozwiązania związane z diagnozą dotyczącą pozostałych zjawisk. W przekonaniu projektodawcy zasada kontrydiktoryjności niewątpliwie stanowiła i powinna nadal stanowić jedną z podstawowych zasad przyświecających nowoczesnemu procesowi karnemu. Powinna ona jednak służyć budowaniu prawdziwych ustaleń faktycznych w procesie, a nie chociażby stwarzać możliwości osłabienia konsekwencji stosowania tej naczelnej zasady postępowania karnego, a przez to również w zakresie realizacji celów, jakim proces służy (art. 2 § 1 kpk), aby m.in.:

- sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej, a osoba, której nie udowodniono winy, nie poniosła tej odpowiedzialności,
- zostały spełnione zadania postępowania karnego nie tylko w zakresie zwalczania przestępstw, ale również w zapobieganiu im oraz w umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego,
- zostały uwzględnione prawnie chronione interesy pokrzywdzonego.

Wobec powyższego wyrazić trzeba pogląd, że wprowadzona z dniem 1 lipca 2015 r. reforma w sposób nadmierny faworyzuje zasadę kontrydiktoryjności w stosunku do zasady prawdy materialnej, marginalizując aktywną rolę sądu, który z uwagi na swą bezstronność, może i powinien w postępowaniu pełnić funkcję gwaranta – zarówno uprawnień jednostki, jak i skuteczności postępowania w aspekcie realizacji jego celów, a zwłaszcza trafnej reakcji karnej. Aktualne regulacje tym samym nie dość wyraźnie wyznaczają wzajemną relację między zasadą wprowadzania dowodów do procesu na wniosek stron oraz nadal obowiązującym postulatem dążenia do osiągnięcia określonej w art. 2 § 2 kpk zasady prawdy.

Obowiązek dążenia do ustalenia prawdy nie koresponduje bowiem z uprawnieniem sądu do dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z urzędu jedynie w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami. Niewątpliwie w bardzo wielu sprawach po wyczerpaniu wniosków dowodowych stron, dla zadośćuczynienia postulatowi wskazanemu w art. 2 § 2 kpk sąd powinien podejmować inicjatywę dowodową w znacznie szerszym zakresie niż to wynika z restrykcyjnie sformułowanych przesłanek w art. 167 § 1 kpk. Sytuacja ta przyczynia się do zaburzenia spójności systemowej aktualnie obowiązującego modelu.

Kierując się tymi względami, projektodawca uznał za stosowne przywrócić obowiązujący do dnia 30 czerwca 2015 r. mieszanym kontrydiktoryjno-inkwizycyjny model postępowania jurysdykcyjnego oraz funkcjonalnie z nim połączony rozpoznawczy charakter postępowania przygotowawczego, przewidujący utrwalenie dowodów.

* www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=207 [dostęp: 27.04.2016 r.].

2. Naczelne zasady postępowania oraz jurysdykcyjne stadium procesu

Projekt przywraca nadrzędną rolę zasady prawdy materialnej, co wiąże się z koniecznością wyraźnego wskazania w uregulowaniach szczególnych obowiązku dążenia organów procesowych do poczynienia zgodnych z prawdą ustaleń faktycznych i jednoznacznego wytyczenia takiego normatywnego celu działania tych organów.

Pomimo bowiem pozostawienia przez nowelizację z dnia 27 września 2013 r. przepisu art. 2 § 2 kpk, statuującego zasadę prawdy materialnej, w niezmienionej postaci, to otoczenie normatywne tego przepisu – w związku z nadaniem priorytetowego znaczenia kontrydiktoryjności na etapie postępowania jurysdykcyjnego – uległo istotnej zmianie. I tak niezbędna okazała się zmiana redakcyjna przepisu konstruującego cel postępowania w zakresie zasady trafnej reakcji karnej (art. 2 § 1 pkt 1 kpk), u której założeń leżało do tej pory obciążenie materialnym ciężarem dowodu wyłącznie oskarżyciela.

Z modyfikacją priorytetów zasad procesowych łączy się również konieczność powrotu do poprzedniej formuły reguły *in dubio pro reo* (art. 5 § 2 kpk). Aktualne jej brzmienie zakłada bowiem brak obowiązku dążenia organu procesowego – przy niedostatku aktywności dowodowej stron – do wyjaśnienia wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności sprawy. Zakres inicjatywy dowodowej sądu jest obecnie limitowany przez przesłanki wskazane w art. 167 § 1 zdanie trzecie kpk. W związku z tym powraca się do obowiązującej do dnia 30 czerwca 2015 r. dyrektywy, według której należy dążyć do wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a dopiero w razie niemożności usunięcia istniejących wątpliwości – rozstrzygnąć je na korzyść oskarżonego.

Rolę zasady inkwizycyjności w toku postępowania dowodowego podkreśla też kluczowa zmiana odnosząca się do inicjatywy dowodowej. Chodzi o przywrócenie poprzednio obowiązującego brzmienia art. 167 kpk, który ma nakazywać sądowi uzupełnianie inicjatywy dowodowej stron poprzez przeprowadzanie dowodów z urzędu w każdym wypadku, gdy jest to niezbędne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy.

Oczywistą konsekwencją odejścia od priorytetowego znaczenia inicjatywy dowodowej stron w ramach eksponowania zasady kontrydiktoryjności jest powrót do obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r. reguł przeprowadzania dowodów w toku postępowania. W myśl proponowanych zasad dowody te ma zatem zawsze przeprowadzać – niezależnie od sposobu ich wprowadzenia do procesu – kierowniczy organ procesowy, z zachowaniem szerokiej sfery aktywności procesowej stron postępowania. Oznacza to konieczność przywrócenia poprzednio obowiązujących uregulowań zwłaszcza w art. 352, art. 366 § 1, art. 370 § 1–3, art. 376 § 2 i 3, art. 389, art. 391 i art. 393.

W rezultacie powrotu do odpowiadających społecznemu poczuciu sprawiedliwości oraz sprawdzonych w toku długoletniej praktyki reguł oparcia rozstrzygnięć o prawdziwe ustalenia, połączonych z koniecznością odgrywania przez sąd czynnej roli w postępowaniu, projektodawca planuje restytucję kontrydiktoryjno-inkwizycyjnego modelu postępowania jurysdykcyjnego.

Zasadniczo oznacza to przyjęcie rozwiązań i instytucji procesowych charakterystycznych dla modelu obowiązującego do dnia 20 czerwca 2015 r., w szczególności zakresu formalnej kontroli aktu oskarżenia (art. 337 kpk), zwrotu sprawy prokuratorowi celem uzupełnienia śledztwa lub dochodzenia (art. 345 kpk), zobowiązania prokuratora do przedstawienia dowodów (art. 397 kpk).

Projektodawca nie ograniczył się jednak do automatycznego przywrócenia unormowań funkcjonujących w zakresie postępowania przed sądem pierwszej instancji według stanu prawnego do dnia 30 czerwca 2015 r., lecz zachował część z rozwiązań przyjętych w związku z ostatnią reformą procesu karnego, obowiązującą od dnia 1 lipca 2015 r. Przede wszystkim rzecz dotyczy kompleksu unormowań dotyczących obecności oskarżonego na rozprawie głównej (art. 374 kpk) oraz związanych z tym reguł zawiadamiania o terminach rozpraw i posiedzeń, jak też podejmowania czynności w reakcji na nieobecność oskarżonego na rozprawie, w sytuacji gdy jego obecność jest z mocy ustawy obowiązkowa lub sąd za takową ją uznał. Chodzi bowiem po pierwsze o to, że oskarżony ma prawo do obrony i wykonywanie tego prawa jest mu gwarantowane przez ustawę, natomiast do czynienia z tego prawa użytku nie można oskarżonego w żaden sposób przymusić.

Po drugie, w konsekwencji powyższego obowiązujące do dnia 30 czerwca 2015 r. regulacje, mimo że formalnie statuowały obowiązkowy udział oskarżonego w rozprawie, to jednak czyniły od tego tak wiele wyjątków (np. art. 376 i art. 377 kpk), że w rzeczywistości obowiązek ten stawał się wręcz iluzoryczny. Poza tym celowe okazało się – z uwagi na zasadę ekonomiki procesowej, a bez szkody dla gwarancji uczestników procesu – utrzymanie uproszczeń i przejawów odformalizowania postępowania sądowego, np. art. 385 § 1, art. 394 § 2 i art. 418 § 1a kpk.

Z uwagi na zwiększenie roli czynnika sądowego w dotarciu do prawdy, ograniczenie wymogów formalnych, których muszą przestrzegać tzw. nieprofesjonalni uczestnicy postępowania, w tym zwłaszcza w zakresie formułowania środków zaskarżenia, proponuje się odejście od przewidzianej w art. 80a i art. 87a kpk zasady ustanowienia obrońcy i pełnomocnika z urzędu wyłącznie w wyniku zgłoszenia takiego żądania, bez uwzględnienia sytuacji majątkowej i rodzinnej wnioskodawcy.

Zapewnienie obrońcy i pełnomocnika tzw. osobie niezamożnej będzie odbywało się po weryfikacji jej stanu majątkowego i rodzinnego na podstawie art. 78 § 1 kpk. Projekt proponuje wyeliminowanie możliwości nadzwyczajnego złagodzenia kary jako autonomicznej konsekwencji materialnoprawnej wydania rozstrzygnięcia o charakterze konsensualnym, gdyż powinno się w tym zakresie stosować ogólne zasady wynikające z art. 60 kk. Wymierzona kara, również podjęta w drodze rozstrzygnięcia konsensualnego, powinna bowiem być zgodna z dyrektywami jej wymiaru.

Ze względów czysto porządkujących proponuje się dodanie § 1a do art. 402 kpk. Przepis ten nie wprowadza żadnej merytorycznej zmiany w porządku procedowania sądów, wypowiada jedynie normę, którą i tak wywodzono z punktu widzenia praktyki. Otóż z art. 402 § 1 zdanie 3 kpk wynika, że oskarżony zobowiązany do uczestnictwa w rozprawie powinien być wzywany na termin rozprawy przerwanej. Art. 376 i art. 377 kpk umożliwiają zaś – w warunkach w tych przepisach określonych – prowadzenie rozprawy pod nieobecność oskarżonego, nawet gdy ustawa lub decyzja sądu uznaje tę obecność za obowiązkową. Z kolei przepis art. 401 § 2 kpk statuuje jedynie maksymalny czas trwania przerwy, nie mówiąc nic o najkrótszym możliwym okresie jej trwania. W konsekwencji dochodzi niejednokrotnie w praktyce do sytuacji, że w realiach stosowania art. 376 lub art. 377 kpk przewodniczący przerywa rozprawę na krótki czas (np. w celu odpoczynku, oczekiwania na przybycie świadka), np. 10 minut czy godzinę. Interpretując art. 402 § 1 kpk literalnie, w takich wypadkach należałoby wezwać oskarżonego do

osobistego stawiennictwa po przerwie, co nie byłoby w ogóle technicznie możliwe, tym bardziej oskarżony nie miałby żadnych szans na stawienie się na takiej przerwanej rozprawie. Innymi słowy, nie ma żadnych możliwości realizacji tego unormowania w wypadku zarządzania takich krótkich, tzw. technicznych, przerw i wezwania takie nie są dokonywane. Z tego względu ustawodawca – biorąc pod uwagę gwarancyjny charakter przepisów o obowiązkowej obecności i wezwaniach do stawiennictwa – przewidział wprowadzenie w § 1a art. 402 kpk jednoznacznych przesłanek umożliwiających odstąpienie od wezwania oskarżonego w takich sytuacjach. Może to mieć zatem miejsce tylko wówczas, gdy okres zarządzonej przerwy uniemożliwia jego wezwanie oraz stawienie się na rozprawę po przerwie.

3. Postępowanie przygotowawcze

Z przywróceniem modelu rozprawy głównej obowiązującego do dnia 30 czerwca 2015 r., funkcjonalnie połączona jest restytucja rozpoznawczego kształtu postępowania przygotowawczego, przewidującego w szerokim zakresie utrwalanie dowodów dla sądu. Aktywna w odniesieniu do inicjatywy dowodowej rola sądu, a tym samym fakt, że postępowanie przygotowawcze nie ma być prowadzone wyłącznie w celu zebrania materiału pozwalającego na stwierdzenie zasadności wniesienia aktu oskarżenia, wymusza również konieczność sprawowania przez sąd merytorycznej kontroli nad zakresem i przebiegiem tego postępowania (por. art. 344a kpk). W konsekwencji w zakresie postępowania przygotowawczego, podobnie jak w odniesieniu do stadium jurysdykcyjnego, właściwe okazało się przywrócenie zrębu unormowań obowiązujących do dnia 30 czerwca 2015 r., przy pozostawieniu zmian wprowadzonych po tym dniu, które przyczyniać się mają do usprawnienia postępowania.

Biorąc pod uwagę powyższe, projekt dokonuje korekty celów postępowania przygotowawczego (art. 297 § 1 pkt 5 kpk), powraca do obowiązujących do dnia 30 czerwca 2015 r. zasad związanych z zakresem wykonywania i sposobem dokumentowania przez poszczególne organy czynności śledztwa (art. 311 kpk), unormowań dotyczących zaznajomienia podejrzanego i jego obrońcy z materiałami postępowania przygotowawczego (art. 321 kpk), przesłanek prowadzenia dochodzenia przez prokuratora (art. 325a § 1 kpk), wydawania i zatwierdzania postanowień w dochodzeniu (art. 325e kpk), czasu trwania dochodzenia (art. 325i § 1 kpk), konstrukcji aktu oskarżenia oraz jego wymogów formalnych (art. 333 i art. 334 kpk).

Należy zatem uznać, że przyjęty model postępowania jurysdykcyjnego w pierwszej instancji jest funkcjonalnie powiązany i wzajemnie zdeterminowany z konstrukcją postępowania przygotowawczego. Uzasadnia to zaprowadzenie jednolitych i spójnych zasad w odniesieniu do tych etapów postępowania, opartych na koncepcji inkwizycyjnej możliwości przeprowadzania dowodów przez organ procesowy oraz konieczności ich utrwalania na każdym etapie postępowania w sposób pozwalający na wykorzystanie w dowodzeniu ścisłym. Taka formuła jednoznacznie sprzyja podstawowemu celowi reformy, jakim jest respektowanie zasady prawdy materialnej.

4. Postępowanie odwoławcze

W zakresie postępowania odwoławczego projektodawca proponuje zachowanie zasadniczych zrębów apelacyjno-reformatoryjnego modelu postępowania. Jego niewątpliwą zaletą jest zapewnienie sądowi odwoławczemu odpowiednich warunków do merytorycznego rozpoznania sprawy, co powoduje, że może on orzekać reformatoryjnie. Znajduje to bezpośrednie przełożenie na przyspieszenie postępowania, gdyż sąd drugiej instancji może sam usunąć ewentualne uchybienia popełnione przez sąd pierwszej instancji, natomiast w modelu rewizyjnym – obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. – nawet stosunkowo drobne uchybienia niejednokrotnie prowadzą do konieczności ponownego rozpoznania sprawy w pierwszej instancji, co w konsekwencji znacząco wydłuża czas trwania całego procesu karnego. W przypadku spraw obszerniejszych i bardziej skomplikowanych, gdzie *nota bene* ryzyko popełnienia uchybienia jest też większe, oznacza to najczęściej, że całość lub istotna część pracy wykonanej przez sąd pierwszej instancji musi zostać powtórzona, co przekłada się na konieczność prowadzenia wielomiesięcznego lub nawet wieloletniego postępowania w pierwszej instancji. Innymi słowy, konieczność ponowienia lub przeprowadzenia kilku dodatkowych dowodów powoduje, że powtarzane jest całe postępowanie dowodowe. Co gorsza, nie jest przy tym wykluczone, że do uchylenia orzeczenia pierwszoinstancyjnego oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania może dojść kilkakrotnie w tej samej sprawie, co znacznie oddala jej ostateczne rozstrzygnięcie. To z kolei oznacza również, że gwarancyjność modelu rewizyjnego może okazać się pozorna, skoro naruszane może zostać prawo stron do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

Rodzi się również problem znaczenia upływu czasu na jakość materiału dowodowego, jakim dysponować będzie sąd ponownie rozpoznający sprawę w pierwszej instancji. W modelu apelacyjnym ewentualne uchybienia popełnione przez sąd pierwszej instancji mogą zostać naprawione przez sąd odwoławczy, a więc wprawdzie samo postępowanie drugoinstancyjne może trwać dłużej (np. gdy sąd odwoławczy musi przesłuchać kilku świadków na rozprawie), jednak sam proces karny znacznie szybciej zostaje prawomocnie zakończony.

Nadanie przez ustawodawcę postępowaniu dowodowemu w pierwszej instancji silniejszych cech inkwizycyjności, przejawiających się w możliwości dopuszczania dowodów przez sąd z urzędu oraz nieskrepowanej szczególnymi regułami jego aktywności w toku postępowania dowodowego, w sposób bezpośredni przekłada się na rozwiązania przyjęte w postępowaniu odwoławczym jedynie w tym sensie, że konsekwentnie analogiczne zasady należy wówczas odnieść, projektując rolę sądu w postępowaniu dowodowym prowadzonym w drugiej instancji. Trudno byłoby bowiem merytorycznie uzasadnić przyjęcie odmiennych zasad dotyczących aktywności dowodowej sądu na poziomie pierwszej i drugiej instancji.

Inkwizycyjny w zakresie inicjatywy dowodowej charakter postępowania przed sądem pierwszej instancji nie wyklucza natomiast *a limine* możliwości przyjęcia każdego z opisanych wcześniej modeli postępowania odwoławczego. Czym innym jest bowiem zakres kompetencji sądu odwoławczego do badania sprawy w drugiej instancji i merytorycznego orzekania, a czym innym sposób, w jaki została zbudowana podstawa faktyczna zaskarżonego wyroku. Inkwizycyjny charakter postępowania

dowodowego na rozprawie głównej z perspektywy odwoławczej oznacza jedynie, że ewentualne uchybienia są efektem nie tylko niedostatecznej aktywności stron procesowych, ale być może także zaniechań, jakich dopuścił się sąd pierwszej instancji, który mógł ewentualnie nie wykazać należytej aktywności w toku postępowania dowodowego.

Wybór jednego ze wskazanych modeli postępowania odwoławczego oznacza wyłącznie odmienny tryb naprawienia tych uchybień. W modelu rewizyjnym kwestia zakresu aktywności sądu drugiej instancji ma drugorzędne znaczenie z uwagi na generalne ograniczenie możliwości przeprowadzania dowodów ścisłych w postępowaniu odwoławczym. W konsekwencji uchybienia dotyczące postępowania dowodowego, w tym również będące wynikiem niedostatecznej aktywności dowodowej sądu pierwszej instancji, prowadzą do uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji.

Oznacza to, że konsekwencje uchybień i zaniechań w zakresie postępowania dowodowego w pierwszej instancji ponosi sąd pierwszej instancji, który otrzymuje sprawę do ponownego rozpoznania i musi te uchybienia usunąć. Z kolei w modelu apelacyjnym ewentualne uchybienia, będące czy to wynikiem działań lub zaniechań stron procesowych, czy też braku dostatecznej aktywności sądu pierwszej instancji, mogą i powinny zostać naprawione poprzez odpowiednie działania podjęte przez sąd odwoławczy, który w pełni uprawniony jest do przeprowadzania dowodów oraz orzekania reformatoryjnego na ich podstawie.

Inkwizycyjny charakter postępowania dowodowego oznacza zatem jedynie, że podjęcie działań naprawczych przez sąd odwoławczy może być efektem nie tylko aktywności stron procesowych, ale również aktywności samego sądu odwoławczego podejmowanej z urzędu. Zakres obowiązków ciążyących w tym zakresie na sądzie odwoławczym jest jednak uzależniony przede wszystkim od czynników wyznaczających program postępowania odwoławczego, a zwłaszcza od zakresu, w jakim sąd odwoławczy ma obowiązek z urzędu badać prawidłowość orzeczenia sądu pierwszej instancji.

Przykładów na możliwe połączenie inkwizycyjnego charakteru postępowania dowodowego przed sądem pierwszej instancji z modelem apelacyjnym postępowania odwoławczego dostarczają konkretne rozwiązania funkcjonujące w systemach procesowych – przede wszystkim rozwiązania przyjęte w kodeksie postępowania karnego z 1928 r., które obowiązywały do 1949 r. (art. 299, art. 473 i art. 475–478 kpk z 1928 r.), ale również w Niemczech (w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji silne są przejawy inkwizycyjności, zob. § 244 ust. 2 niem. StPO, choć od wyroków wydanych w sądach rejonowych (Amtsgerichte) służy stronom środek odwoławczy (Berufung) mający cechy czystej apelacji – § 323 niem. StPO) czy Szwajcarii (sąd rozpoznający sprawę w pierwszej instancji może z urzędu dopuszczać dowody – art. 343 i art. 349 szwajc. StPO, jednocześnie postępowanie odwoławcze oparte jest co do zasady na założeniach modelu apelacyjnego).

Projektodawca uznał zatem, że aktualny model postępowania odwoławczego odznacza się z punktu widzenia zarówno gwarancji procesowych, jak i ekonomiki postępowania zdecydowanymi zaletami i przyjął go za podstawę konstrukcji rozpoznawania sprawy w wyniku złożenia apelacji. Wszelako należało dostosować te unormowania do faktycznych możliwości prowadzenia postępowania przez strony niekorzystające z profesjonalnego przedstawiciela, co sprowadza się przede wszystkim do zwolnienia ich z obowiązku formułowania zarzutów w odniesieniu do rozstrzygnięcia, a tym samym dokonywania w wypadku niepodniesienia takich zarzutów całościowej kontroli rozstrzygnięcia przez sąd odwoławczy (art. 427 § 1, art. 433 § 1 i art. 434 § 1 kpk).

Pozostałe zmiany w odniesieniu do postępowania odwoławczego mają charakter korygujący i porządkujący. W art. 425 § 2 kpk przewidziano możliwość zaskarżenia tzw. rozstrzygnięcia negatywnego, od dawna postulowanego przez doktrynę, uporządkowano relację między art. 440 a art. 437 § 2 zdanie drugie kpk oraz kwestie związane z zakresem zaskarżenia (art. 447 § 3 kpk), ujednolicono wymogi formalne (art. 446, art. 448 § 2 i art. 461 kpk), przesądzono, że uzupełnienie uzasadnienia nie musi dotyczyć zakresu, w rozumieniu zakresu zaskarżenia (art. 449a kpk).

Ponadto konieczne okazało się wyartykułowanie specyficznej przesłanki oddalenia wniosku dowodowego w postaci niecelowości przeprowadzenia dowodu w instancji odwoławczej z uwagi na istnienie przesłanek uchylenia wyroku (art. 452 § 2 kpk). Projekt koryguje brzmienie art. 440 kpk, tak aby zsynchronizować ten przepis z regulacją limitującą sytuacje wydawania rozstrzygnięć kasacyjnych przez sądy odwoławcze (art. 437 § 2 kpk), którą to niespójność wytykano w literaturze przedmiotu. Projektowane brzmienie art. 440 kpk przewiduje możliwość uchylenia zaskarżonego orzeczenia – jako rażąco niesprawiedliwego – niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów w sytuacji określonej w art. 437 § 2 zdanie drugie, tzn. w wypadkach stwierdzenia bezzwzględnej przyczyny odwoławczej, zakazu *ne peius* lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Powyższe sytuacje uniemożliwiają wydanie wyroku reformatoryjnego w instancji odwoławczej, natomiast w razie stwierdzenia podniesionej w środku odwoławczym lub z urzędu rażącej niesprawiedliwości orzeczenia, sąd odwoławczy – w ramach swych uprawnień do przeprowadzania postępowania dowodowego z urzędu na tych samych zasadach co sąd *a quo* – powinien w razie potrzeby przeprowadzić niezbędne dowody pozwalające na wydanie w drugiej instancji orzeczenia usuwającego ową rażąco niesprawiedliwość. Ma ku temu takie same możliwości jak sąd pierwszej instancji (por. art. 452 kpk), a wydanie rozstrzygnięcia merytorycznego zapobiegnie bezzasadnemu przedłużaniu się postępowania karnego. W przeciwnym wypadku sprawę musiałby bowiem od początku ponownie prowadzić sąd pierwszej instancji.

Zmiana w art. 464 § 1 kpk jest spowodowana koniecznością dostosowania ustawy procesowej do treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 października 2015 r., K 5/14 (Dz. U. poz. 1788), stwierdzającym niezgodność art. 464 § 2 w związku z art. 464 § 1 kpk z Konstytucją w zakresie, w jakim nie gwarantuje podejrzanemu (oskarżonemu) lub jego obrońcy prawa do wzięcia udziału w posiedzeniu sądu rozpatrującego zażalenie na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego innego niż tymczasowe aresztowanie, a także zażalenie na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego.

Apelacyjno-reformatoryjny model postępowania odwoławczego przyjęty w projekcie wymaga jednak wprowadzenia instytucjonalnego mechanizmu służącego zabezpieczeniu reformatoryjności orzekania. W postępowaniu cywilnym od pewnego czasu taką funkcję spełnia możliwość wniesienia przez strony zażalenia do Sądu Najwyższego na orzeczenie sądu odwoławczego uchylające wyrok sądu pierwszej instancji i przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania (zob. art. 3941 § 11 kpc).

Rozwiązanie takie jest przydatne przede wszystkim ze względu na praktyczne korzyści z niego wynikające, polegające m.in. na eliminowaniu bezzasadnych uchybień wyroków, co bez wątpienia wpływa na przyspieszenie postępowania. Spełnia ono również funkcję prewencyjną, powstrzymując sądy odwoławcze przed pochopną kasatoryjnością orzekania. Z tego względu projektodawca

przewidział wprowadzenie w kpk nowego rozdziału 55a, zawierającego regulację nadzwyczajnego środka zaskarżenia w postaci skargi na wyrok sądu odwoławczego. Skarga ta wnoszona by była do Sądu Najwyższego, co sprzyjałoby jednolitości orzecznictwa w tej mierze. Charakteryzowałaby się ograniczonym zakresem kognicji (naruszenie przez sąd odwoławczy art. 437 kpk lub uchybienia określone w art. 439 § 1 kpk) oraz uproszczonym trybem jej rozpoznawania (na posiedzeniu bez udziału stron – art. 539e § 1 kpk). Skarga nie podlegałaby opłacie, gdyż jej istota polega na przeciwdziałaniu bezpodstawnemu przedłużaniu się postępowania karnego poprzez naruszenie przez sąd odwoławczy unormowania art. 437 § 2 kpk i uchylenie wyroku przy braku zaistnienia ku temu przesłanek. Spełnia ona zatem również funkcję prewencyjną i zabezpieczającą prawidłowy bieg postępowania, stąd projektodawca odstąpił od obwarowania możliwości jej wniesienia opłatą.

5. Inne zmiany w przepisach procesowych

Projekt wprowadza – wychodząc naprzeciw ewidentnym potrzebom praktyki – możliwość pozostawienia bez rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego opartego na tych samych podstawach faktycznych co wniosek wcześniej rozpoznany (art. 41a kpk).

Rozszerzono zakres ustaleń danych osobopoznawczych zbieranych w toku postępowania karnego o dane umożliwiające kontaktowanie się z oskarżonym (art. 213 § 1 kpk), natomiast – z uwagi na niską efektywność oraz istniejące w praktyce trudności techniczne – zrezygnowano z obligatoryjnego uzyskiwania w toku postępowania informacji z systemu teleinformatycznego ministra właściwego do spraw finansów publicznych, dotyczącej stosunków majątkowych i źródeł dochodu oskarżonego, w tym prowadzonych i zakończonych postępowań podatkowych, na podstawie aktualnych danych znajdujących się w tym systemie (art. 213 § 1a kpk).

Dokonano też korekty uregulowań związanych z anonimizacją danych dotyczących miejsca zamieszkania i miejsca pracy pokrzywdzonych i świadków uczestniczących w czynności. Niejednokrotnie bowiem ma miejsce sytuacja, w której mimo że dane te są powszechnie lub tylko oskarżonemu znane, ustawa nakazuje dokonać ich usunięcia z materiałów dostępnych dla stron. Czynność taka nie dość że pracochłonna, to również pozbawiona jest w takich okolicznościach jakiegokolwiek sensu. Z tego powodu proponuje się odstąpienie od niej, jeżeli dane dotyczące miejsca zamieszkania lub miejsca pracy pokrzywdzonego lub świadka są oskarżonemu znane, w odniesieniu do danych dotyczących miejsca zamieszkania lub miejsca pracy pokrzywdzonego lub świadka, jeżeli miejsca te stanowią równocześnie miejsce prowadzenia działalności gospodarczej przez pokrzywdzonego lub świadka i dane te zostały przekazane do publicznej wiadomości do właściwego rejestru lub ewidencji, oraz z powodu oczywistego braku potrzeby ochrony danych dotyczących miejsca zamieszkania lub miejsca pracy pokrzywdzonego lub świadka z uwagi na charakter sprawy (art. 148a § 4 kpk).

Konieczne ponadto okazało się zamieszczenie w ustawie procesowej regulacji umożliwiających sprostowanie nie tylko protokołu, ale również przekładu zapisu dźwięku (art. 152–154 kpk). Może bowiem zaistnieć taka konieczność, a do tej pory można było posługiwać się jedynie odpowiednim stosowaniem przepisów o sprostowaniu protokołu.

Z uwagi na występujące zagrożenie przestępczością zorganizowaną, która manifestuje się w szczególności stwarzaniem zagrożenia utraty życia lub zdrowia pokrzywdzonego lub innego uczestnika postępowania składających zeznania, groźbami zniszczenia lub ukrycia dowodów albo tworzeniem dowodów fałszywych, uniemożliwia ustalenia i ujęcia współsprawcy czynu zarzucanego podejrzanemu lub sprawców innych czynów ujawnionych w toku postępowania, jak też ujawnieniem prowadzonych czynności operacyjno-rozpoznawczych, projekt proponuje ewentualność anonimizacji okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka lub osób jemu najbliższych, w tym ich danych osobowych, jeżeli okoliczności te nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania (projektowany art. 250 § 2b kpk).

Jeżeli jednak sąd uzna, że utajnione okoliczności mają znaczenie dla takiego rozstrzygnięcia, sąd na posiedzeniu wskazuje prokuratorowi te dowody, o ile są niezbędne dla rozpoznania wniosku. Prokurator decyduje o ujawnieniu wskazanych przez sąd dowodów lub odmawia ich ujawnienia. W tym drugim wypadku dowody te nie mogłyby być podstawą zastosowania tymczasowego aresztowania. Prokurator ma przy tym możliwość podjęcia decyzji uwzględniającej dobro postępowania i bezpieczeństwo świadka lub osób jemu najbliższych. Celem przyjętych regulacji jest zachowanie jej zgodności z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym. Opierają się one na koncepcji, aby podstawę orzeczenia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania stanowiły jedynie ustalenia poczynione na podstawie dowodów jawnych dla oskarżonego i jego obrońcy.

W ocenie projektodawcy zbędna jest regulacja art. 168a kpk, gdyż przepis ten wprowadza bardzo szeroki zakres zakazu dowodowego, niezależnie od okoliczności jego uzyskania. W tym stanie rzeczy celowe jest ocenianie każdej sytuacji *in casu*, z uwzględnieniem wszystkich aspektów sprawy, w oparciu o ogólnie przyjęte zasady w dorobku orzecznictwa i doktryny w perspektywie ostatnich kilkudziesięciu lat. Jak wskazuje się w doktrynie, „przepis art. 168a kpk, dyskwalifikujący dowody uzyskane za pomocą czynu zabronionego, znacznie rozszerza i tak szeroki obecnie system zakazów dowodowych w postępowaniu karnym. Dyskwalifikacja dowodów ocenianych nie tyle według kryteriów prawnoprosesowych wyznaczanych przez zakazy dowodowe, ile według kryteriów prawnokarnomaterialnych dotyczących przestępnych (a nawet jedynie zabronionych przez prawo karne) działań zarówno uczestników postępowania, jak i osób nieuczestniczących w procesie, może prowadzić do rezultatów chyba niezamierzonych przez ustawodawcę”¹.

Z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nie wynika również zakaz korzystania z dowodów pośrednio nielegalnych, pomimo dostrzeżenia nielegalnego źródła ich pochodzenia. Przykładowo w sprawie Schenk przeciwko Szwajcarii ETPCz stwierdził, że chociaż art. 6 EKPCz gwarantuje prawo do rzetelnego procesu, to jednak nie reguluje żadnych reguł w zakresie dopuszczalności dowodów, pozostawiając to zadanie władzom poszczególnych krajów. W uzasadnieniu ww. wyroku Trybunał wskazał, że posłużenie się przez sąd dowodem w postaci nagrania z taśmy magnetofonowej, uzyskanego z nielegalnego

¹ R. Kmiecik, *Kontrowersyjne unormowania w znowelizowanym Kodeksie postępowania karnego*, „Prokuratura i Prawo” 2015, nr 1–2, s. 17.

źródła, nie narusza prawa do rzetelnego procesu, ponieważ zgodnie z prawem szwajcarskim sposób dokonywania takiego nagrania lub wejście w jego posiadanie jest irrelevantny z punktu widzenia jego dopuszczalności w procesie karnym (wyrok ETPCz z dnia 12 lipca 1988 r. w sprawie Schenk przeciwko Szwajcarii, skarga nr 10862/84, publ. HUDOC). Podobnie w sprawie Khan przeciwko Wielkiej Brytanii (wyrok ETPCz z dnia 12 maja 2000 r., Khan przeciwko Wielkiej Brytanii, sygn. 35394/97, publ. HUDOC) Trybunał orzekł, że nie stanowi naruszenia art. 6 ust. 1 EKPCz wykorzystanie podczas procesu zapisu rozmów oskarżonego, pomimo naruszenia prawa do prywatności, ale postanowienie zezwalające na podsłuchiwanie wydane zostało z mocą wsteczną. W ocenie projektodawcy pożądane jest też wprowadzenie unormowania, które umożliwia zapoznanie się z aktami sprawy w postaci elektronicznej lub z informacjami o nich za pomocą systemu teleinformatycznego (art. 156 § 1 i 5, art. 306 § 1b, art. 321 § 1 kpk). Regulacje te powinny przyczynić się do szerszej dostępności informacji procesowej dla zainteresowanych uczestników i ograniczyć koszty społeczne tych czynności.

Projekt odnosi się również do niektórych kwestii w aspekcie procesowych środków przymusu. Przede wszystkim wyraźnie akcentuje samodzielność przesłanki zastosowania środka zapobiegawczego z uwagi na zagrożenie surową karą (art. 258 § 2 kpk). Ponadto powraca do poprzednio obowiązujących zasad dopuszczalności zaskarżania przez oskarżonego postanowienia w przedmiocie wniosku o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego (a nie tylko tymczasowego aresztowania – art. 254 § 2 kpk).

W orzecznictwie² wskazuje się, że przesłanka z art. 258 § 2 kpk stanowi samodzielną i wystarczającą podstawę stosowania tymczasowego aresztowania, zawierającą domniemanie, że podejrzany może podejmować próby różnych bezprawnych działań mających destabilizować prawidłowy tok postępowania, co zwalnia z powinności wykazywania konkretnych zachowań utrudniających postępowanie. Tak uznał Sąd Apelacyjny w Katowicach w postanowieniu z dnia 8 listopada 2006 r., II AKz 734/06: „Jeśli chodzi o przesłankę z art. 258 § 2 kpk, to stwierdzić należy, iż stanowi ona samodzielną i wystarczającą podstawę stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego”.

Zagrożenie surowością kary jako podstawa stosowania tymczasowego aresztowania występuje w licznych państwach, np. w:

- Anglii – tymczasowe aresztowanie stosuje się w przypadku określonej kategorii przestępstw, np. zbrodni zagrożonych karą powyżej 5 lat pozbawienia wolności;
- Danii – istnieje możliwość stosowania tymczasowego aresztowania w stosunku do przestępstw zagrożonych karą co najmniej 6 lat pozbawienia wolności, pomimo że nie zachodzi żadna z konkretnych podstaw do jego zastosowania (np. obawa ucieczki);
- Francji – stosowanie tymczasowego aresztowania jest dopuszczalne dla ochrony porządku publicznego, przed naruszeniem wywołanym przez przestępstwo;
- Włoszech – tymczasowe aresztowanie stosuje się obligatoryjnie wobec podejrzanych o udział w przestępstwach zagrożonych karą pozbawienia wolności nie niższą niż 4 lata i o charakterze terrorystycznym;
- Szwajcarii – ciężar przestępstwa jako przesłanka aresztowania zakłada, że sprawca jest podejrzewany o szczególnie ciężkie przestępstwa;
- Szwecji – zarządzenie tymczasowego aresztowania powinno nastąpić przy podejrzeniu popełnienia czynu zabronionego zagrożonego karą co najmniej 2 lat pozbawienia wolności.

Podejrzanie popełnienia zbrodni lub występku zagrożonego surową karą pozbawienia wolności nie jest kwestionowane w orzecznictwie Trybunału jako podstawa do zastosowania tymczasowego aresztowania³. Postulować należy także zmianę w odniesieniu do wykonalności postanowień o zabezpieczeniu majątkowym. Zasadniczym celem instytucji zabezpieczenia majątkowego jest niezwłoczne uniemożliwienie oskarżonemu dysponowania swoim mieniem dla celów zapewnienia rzeczywistego wykonania orzeczenia w sprawie karnej. Z tego względu każda zwłoka w wykonaniu postanowienia o zabezpieczeniu może ubezwzględnić samą istotę tej instytucji. Czynności związane z nadaniem postanowieniu klauzuli wykonalności niewątpliwie mogą spowodować takie odroczenie w czasie wykonania zabezpieczenia, które przesądzi o niemożności jego wykonania.

Biorąc zatem pod uwagę cel tej instytucji procesowej, projektodawca proponuje przyjęcie, aby postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym z chwilą wydania stanowiło tytuł wykonawczy. Jednocześnie interesy oskarżonego i innych stron zostają w pełni zagwarantowane, gdyż postanowienie o zabezpieczeniu podlega w pełnym zakresie kontroli sądowej (art. 293 § 3), a w razie uwzględnienia zażalenia skutki zabezpieczenia w odpowiednim zakresie ustają.

Postuluje się także powrót do obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r. regulacji dotyczących odszkodowania za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie (rozdział 58 kpk).

6. Pozostałe zmiany

Obok zmian o charakterze modelowym proponuje się wprowadzenie kilku korekt w treści przepisów Kodeksu karnego, eliminujących wady dostrzeżone w okresie od uchwalenia ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 396).

W zakresie kary ograniczenia wolności proponuje się wyeliminowanie możliwości orzekania obowiązków, o których mowa w art. 72 kk, jako samodzielnej treści kary ograniczenia wolności. Rozumiejąc intencje ustawodawcy, dążącego do rozszerzenia form wykonywania kary ograniczenia wolności w kontekście ograniczenia możliwości orzekania kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, należy stwierdzić, że stopień dolegliwości, a tym samym element represyjności reakcji karnej, jest w przypadku obowiązków, o których mowa w art. 72 kk, niewspółmierny do stopnia społecznej szkodliwości popełnionego przez sprawcę czynu.

² Postanowienie SA w Katowicach z dnia 8 listopada 2006 r., II AKz 734/06, Postanowienie SA w Katowicach z dnia 5 listopada 2008 r., II AKz 815/08, Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 12 grudnia 2007 r., II AKz 648/07, Postanowienie SA w Lublinie z dnia 17 marca 2010 r., II AKz 117/10.

³ Np. Jabłoński p. Polsce – wyrok z dnia 21 grudnia 2000 r., § 82; Kreps p. Polsce – wyrok z dnia 26 lipca 2001 r., § 43; Hłowiecki p. Polsce – wyrok z dnia 4 października 2001 r., § 62.

Wobec powyższego proponuje się, aby obowiązki te mogły stanowić jedynie akcesoryjny element kary ograniczenia wolności. Zmiany te zostały ujęte w art. 1 pkt 1 ustawy, modyfikującym treść art. 34 kk. W zakresie przepisów prawa karnego materialnego projektodawca postuluje zatem wyeliminowanie możliwości orzekania kary ograniczenia wolności w postaci nałożenia obowiązków określonych w art. 72 § 1 pkt 4–7a kk, gdyż nie mają one charakteru represyjnego, a jedynie probacyjny.

Z dniem 1 lipca 2015 r. ustawodawca wprowadził do polskiego porządku prawnego nowy sposób kształtowania represji karnej – tzw. karę mieszaną. Zgodnie z art. 37b w sprawie o występki zagrożony karą pozbawienia wolności, niezależnie od dolnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego w ustawie za dany czyn, sąd może orzec jednocześnie karę pozbawienia wolności w wymiarze nieprzekraczającym 3 miesięcy, a jeżeli górna granica ustawowego zagrożenia wynosi przynajmniej 10 lat – 6 miesięcy, oraz karę ograniczenia wolności do lat 2. W pierwszej kolejności wykonuje się wówczas karę pozbawienia wolności, chyba że ustawa stanowi inaczej. Istota reakcji karnej w postaci kary mieszanej sprowadza się zatem do krótkoterminowego pobytu w zakładzie karnym, a następnie dłuższej okresowo kary ograniczenia wolności. Tym samym pobyt w zakładzie karnym ma pełnić funkcję odstrasżającą, stanowiąc pewien rodzaj realnego ostrzeżenia skazanego. Skuteczność kary mieszanej jest jednak znacznie obniżona, jeżeli krótkoterminowa kara pozbawienia wolności podlegać może warunkowemu zawieszeniu jej wykonania. Ponieważ kara mieszana jest zestawem dwóch kar, w rozumieniu obecnie obowiązujących przepisów można stosować wobec niej instytucję warunkowego zawieszenia.

W opinii projektodawcy taka możliwość znacząco osłabia funkcje kary mieszanej, stwarzając ryzyko konserwacji wadliwej struktury kar z nadmiernym udziałem kar warunkowo zawieszonych. Z tego względu w art. 1 pkt 2 proponuje się nowelizację art. 37b kk poprzez wyłączenie możliwości stosowania warunkowego zawieszenia, o którym mowa w art. 69 kk. W art. 3 pkt 4 i 5 proponuje się uchylenie dwóch instytucji o charakterze oportunistyczno-konsensualnym, które w opinii projektodawców stanowią nadmierny wyraz udziału tego typu środków w sferze prawa karnego materialnego i procesowego. Jakkolwiek elementy restytucyjne stanowić powinny bardzo ważny element prawnokarny w perspektywie udziału pokrzywdzonego w procesie karnym, to rozwiązania takie nie powinny odrywać formy konkluzji procesowej od czynu popełnionego przez sprawcę.

Wydaje się, że zarówno instytucja umorzenia restytucyjnego, określona w art. 59a kk, jak również możliwość zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary z uwagi na dobrowolne poddanie się karze czy wniosek o wydanie wyroku skazującego nie spełniają celów postępowania karnego w postaci odpłaty za popełnienie czynu zabronionego. Jakkolwiek postawa sprawcy po popełnieniu czynu czy jego zachowanie wobec pokrzywdzonego nie pozostają bez znaczenia w kontekście orzeczenia o karze, to nie powinny stanowić realnie samodzielnej podstawy do bardzo daleko idącego złagodzenia wymiaru kary.

Nie wydaje się zatem uzasadnione utrzymywanie instytucji tzw. umorzenia restytucyjnego (art. 59a kk). Przede wszystkim umożliwia ono – poprzez względną obligatoryjność jego zastosowania – uniknięcie odpowiedzialności karnej przez sprawców nawet poważnych przestępstw (w potocznym rozumieniu „wykupienie się” od odpowiedzialności), ponadto wymóg złożenia przez pokrzywdzonego odpowiedniego wniosku powoduje, że instytucja ta może służyć do wywierania niedozwolonej presji przez oskarżonych, ukierunkowanej na skłonienie pokrzywdzonego do jego złożenia. Wobec powyższego proponuje się usunięcie z porządku prawnego przepisów art. 59a i art. 60a kk.

Ponadto w projekcie nowelizacji Kodeksu karnego proponuje się dwie zmiany o charakterze doprecyzowującym. Zarówno w praktyce stosowania, jak i w doktrynie pojawiły się wątpliwości co do rozumienia dwóch przepisów części ogólnej: charakteru odesłania do art. 108 w art. 76 § 1 oraz brzmienia przepisu art. 85 § 3.

W przypadku art. 76 § 1 niewątpliwie dyrektywa odpowiedniego stosowania art. 108 dotyczącego zatarcia skazania odnosi się do całości przepisu, nie zaś jedynie do zdania drugiego. Ponieważ jednak istnieje teoretyczna możliwość odczytywania tych przepisów w sposób odmienny, proponuje się jednoznacznie wskazać, że art. 76 § 1 w całości powinien być stosowany zgodnie z art. 108. Realizacji tego postulatu służy przeniesienie przepisu odsyłającego do nowej jednostki – § 1b.

Z kolei propozycja ukształtowania na nowo treści dotychczasowego art. 85 § 3 wynika z uzasadnionych wątpliwości co do językowej poprawności obecnej redakcji. Wobec powyższego proponuje się, aby przepis ten został rozdzielony na dwie jednostki redakcyjne. Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 85 otrzymałby dwa przepisy o następującej treści:

„§ 3. Jeżeli po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania kary lub kary łącznej sprawca popełnił przestępstwo, za które orzeczono karę tego samego rodzaju lub inną podlegającą łączeniu, orzeczona kara nie podlega łączeniu z karą odbywaną w czasie popełnienia czynu.

§ 3a. Jeżeli kara wykonywana lub orzeczona, o której mowa w § 3, stanie się następnie podstawą orzeczenia kary lub kar łącznych, zakaz łączenia kar odnosi się również do tej kary lub kar łącznych”.

Zmiana w zakresie art. 233 kk ma na celu zwiększenie stopnia ochrony wymiaru sprawiedliwości przed wprowadzaniem w błąd organów procesowych w wyniku składania fałszywych zeznań lub fałszywych opinii. Zeznania świadków i opinie biegłych są to podstawowe źródła dowodowe. Wprowadzenie w błąd organów wymiaru sprawiedliwości może zakończyć postępowanie wyrokiem oczywiście niesprawiedliwym, i to zarówno poprzez skazanie osoby niewinnej, jak i brak skazania osoby winnej.

Jednocześnie KPK przewiduje wystarczające gwarancje prawa do obrony przewidzianego w art. 6 EKPCz i art. 42 ust. 2 Konstytucji. W szczególności realizacji gwarancji należy upatrywać w prawie do odmowy zeznań i prawie do odmowy odpowiedzi na pytanie, o którym mowa w art. 182 i art. 183 KPK. Skorelowane z tym uprawnieniem jest wyłączenie karalności osoby, która złożyła fałszywe zeznanie, nie wiedząc o możliwości skorzystania z uprawnień, przewidziane w art. 233 § 3 kk.

Taka interpretacja gwarancyjnego charakteru art. 183 KPK i decydującego o zakresie kryminalizacji art. 233 § 3 kk jest prezentowana przez szereg przedstawicieli doktryny (por. Z. Młynarczyk, *Fałszywe zeznania w polskim prawie karnym*, Warszawa 1971, s. 153–154; S. Pałka, *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2004 r.*, Mon. Praw. 2006, z. 16, s. 891; R.A. Stefański, op. cit., s. 96; A. Wąsek, *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 1991 r.*, I KZP 12/91, WPP 1992, nr 3–4, s. 73–78).

Jak wskazuje A. Jaskóła, nie wydaje się, aby postawienie sprawcy przed alternatywą: „mówisz prawdę lub milczysz”, było sprzeczne z zasadą niedostarczania dowodów przeciwko sobie. Skoro na gruncie art. 74 KPK dopuszcza się sytuację, w której oskarżony jest źródłem pewnej wiedzy, nawet z jego punktu widzenia niekorzystnej, i – co więcej – może być fizycznie

zmuszony do dostarczenia dowodów, to tym bardziej nie może zostać uznane za sprzeczne z omawianą zasadą postawienie go przed wyborem pomiędzy złożeniem prawdziwych wyjaśnień lub skorzystaniem z prawa do odmowy ich złożenia⁴.

Takie ukształtowanie zakresu prawa do obrony występuje również w innych systemach prawnych, które ratyfikowały Europejską Konwencję Praw Człowieka. W doktrynie niemieckiej podnosi się, że interesy osób przesłuchiowanych w charakterze świadka są wystarczająco zabezpieczone przez § 55 niem. kpk, którego odpowiednikiem jest art. 183 polskiego kpk⁵.

Co więcej, nauka niemiecka zaznacza, iż świadek nie powinien kłamać odnośnie do tych okoliczności, na które rozciąga się prawo odmowy odpowiedzi na pytania. Jeśli zaś skłamanie z obawy przed grożącym mu niebezpieczeństwem postawienia zarzutów, to zgodnie z § 157 niem. kk sąd może co najwyżej złagodzić karę lub odstąpić od jej wymierzenia (w wypadku zeznań niezaprzysiężonych), ale w żadnym wypadku obawa taka nie powoduje wyłączenia bezprawności czynu polegającego na złożeniu fałszywych zeznań⁶. Podobne rozwiązania przewidujące karalność fałszywych zeznań w sytuacji nieskorzystania z prawa odmowy do ich złożenia przewiduje prawo włoskie, szwajcarskie czy brytyjskie.

W polskiej doktrynie pojawiły się poglądy odmienne, zgodnie z którymi szerokie prawo do obrony wynika bezpośrednio z Konstytucji i przyznaje potencjalnemu oskarżonemu nielimitowane prawo do kłamstwa. Poglądy te są nieuzasadnione i prowadzą do uznania, że zarówno art. 233 § 3 kk, jak i art. 183 kpk są pozbawione wartości normatywnej.

Efektorem takich poglądów jest obecność w judykaturze wypowiedzi utożsamiających prawo do obrony z prawem do wprowadzenia w błąd organów procesowych w zakresie wykraczającym poza stosowanie instytucji procesowych.

W celu rozstrzygnięcia tego rodzaju wątpliwości i interpretacji mających negatywne konsekwencje dla pewności prawnej i skuteczności wymiaru sprawiedliwości projektodawca zdecydował się jednoznacznie uznać zachowanie uczestnika postępowania, polegające na świadomym składaniu fałszywych zeznań i wprowadzania w błąd organu procesowego pomimo pouczenia go o prawie do odmowy składania zeznań lub odpowiedzi na pytania, za czyn zabroniony jako przestępstwo. Znalazło to wyraźne odzwierciedlenie normatywne w postaci zamieszczenia odrębnego przepisu art. 233 § 1a kk, przewidującego odpowiedzialność karną w takich wypadkach.

Konsekwencją projektowanych zmian są propozycje odpowiednich korekt w przepisach Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, dotyczących roli sądu i modelu postępowania. Jednocześnie proponuje się pozostawienie wszystkich zmian w zakresie udziału referendarza sądowego w postępowaniu wykroczeniowym, w szczególności w związku z projektowanymi zmianami w Kodeksie karnym wykonawczym.

W związku z wprowadzeniem z dniem 1 lipca 2015 r. daleko idących zmian w systemie środków reakcji karnej na podstawie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 396) gruntownej modyfikacji wymagały również regulacje normatywne części szczególnej Kodeksu karnego wykonawczego, odnoszące się do postępowania związanego z wykonaniem tych środków. Szczególne znaczenie miało w tym względzie wprowadzenie nowych środków reakcji karnej, wykonywanych przy zastosowaniu systemu dozoru elektronicznego (SDE).

W związku z uchYLENIEM ustawy z dnia 7 września 2007 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. z 2010 r. Nr 142, poz. 960, z późn. zm.) i poddaniu kognicji sądu, który wydał wyrok w pierwszej instancji, wykonania kar pozbawienia wolności, środków karnych i środków zabezpieczających na sądy rejonowe i okręgowe w postępowaniu wykonawczym zostały nałożone nowe, dodatkowe obowiązki. Dość wskazać, że normujący wykonywanie SDE rozdział VIIa kkw przewiduje szereg czynności sędziego i sądu w toku wykonania kar i innych sankcji związanych z SDE. W związku z zawężeniem możliwości orzekania kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania w związku z wejściem w życie ustawy nowelizacyjnej z dnia 1 lipca 2015 r. należy się spodziewać znacznego wzrostu liczby spraw w postępowaniach wykonawczych dotyczących orzeczeń z zastosowaniem SDE i wynikającej stąd konieczności większego zaangażowania sędziów w tym postępowaniu. Zjawisko to nakłada się dodatkowo na istniejące aktualnie unormowania prawne przewidujące kierowniczą rolę sędziów przy wykonywaniu orzeczeń oraz wyłączające udział referendarzy sądowych na tym etapie postępowania.

Należy wskazać, że obawy wynikające z nadmiernego zakresu kognicji sędziów w postępowaniu wykonawczym w aspekcie zmian wprowadzonych z dniem 1 lipca 2015 r. zgłosili również przedstawiciele sądownictwa i środowiska sędziowskiego, postulując zarezerwowanie dla sędziów jedynie najważniejszych, związanych z ochroną podstawowych wolności skazanego decyzji procesowych, przy pozostawieniu pozostałych czynności innym organom, w szczególności referendarzom sądowym.

Warto też wskazać, że ważne znaczenie miałyby również przekazanie czynności o charakterze nieorzecznym, porządkowym i technicznym referendarzom sądowym. Czynności te są przez Kodeks karny wykonawczy w znacznej mierze przekazywane sądom, podczas gdy nie wymagają wydawania żadnych decyzji procesowych.

Czynności procesowe sądu, których adresatem jest zarówno skazany, jak też Policja, nie są zaś decyzjami procesowymi w rozumieniu art. 18 kkw, a jedynie pismami podpisywanymi przez prezesa sądu (upoważnionego sędziego), kierującymi orzeczenie do wykonania. Są więc czynnościami o charakterze organizacyjno-administracyjnym, niewymagającymi udziału sędziego (szeroko na ten temat zob.: postanowienie SN z dnia 11 stycznia 2006 r., I KZP 56/05, OSNKW 2006, nr 2, poz. 14, LEX nr 171891; K. Postulski, Głos do postanowienia SN z dnia 11 stycznia 2006 r., I KZP 56/05, PS 2006, nr 7–8, poz. 251 oraz R.A. Stefański, Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego procesowego za 2006 r., WPP 2007, nr 2, s. 92).

Przekazanie szeregu czynności referendarzom sądowym w postępowaniu wykonawczym pozwoliłoby, w ocenie tego środowiska, zarówno na zdynamizowanie przebiegów tych postępowań, jak i możliwość szerszego powierzenia sędziom obowiązków typowo orzeczniczych, związanych ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości.

Uwzględniając treść ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247, z późn. zm.), zgodnie z którą część zadań z zakresu ochrony prawnej w sprawach karnych już

⁴ A. Jaskóła, *Zasada nemo se ipsum accusare tenetur a odpowiedzialność za składanie fałszywych zeznań*, „Kwartalnik Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury” 2012, zeszyt 2(5).

⁵ G. Pfeiffer, *Strafprozessordnung. Kommentar*, München 2005, s. 102.

⁶ J. Czabański, M. Warchol, *Prawo do milczenia czy prawo do kłamstwa*, „Prokuratura i Prawo” 2007, nr 12, s. 41.

została przypisana do zakresu kompetencji referendarzy sądowych, należy zatem postulować dalsze poszerzenie tego katalogu o czynności podejmowane na etapie postępowania wykonawczego.

Wypada przyjąć założenie, iż poza określonymi wyjątkami wszystkie obowiązki procesowe sądu i sędziego na etapie postępowania wykonawczego powinni wykonywać referendarze sądowi. Jednocześnie od rozstrzygnięć referendarza powinien przysługiwać reformatoryjny środek odwoławczy do sądu. Poszerzenie kompetencji referendarzy sądowych będzie obejmowało, oprócz wykonywania orzeczeń związanych z SDE, w szczególności decyzje dotyczące wykonania kary grzywny (kierowanie grzywny do egzekucji, rozkładanie grzywny na raty), niektóre decyzje dotyczące wykonania kary ograniczenia wolności (jak odraczanie wykonania tej kary, udzielanie przerwy w odbywaniu kary ograniczenia wolności, zamiana formy obowiązku wykonywania pracy) czy wreszcie decyzje w przedmiocie ustanowienia obrońcy dla skazanego (art. 8 § 2 kkw).

Jak bardzo wskazane czynności absorbują pracę sędziów, pokazują poniższe statystyki. Wpływ spraw dotyczących umorzenia, odroczenia, odwołania odroczenia, rozłożenia na raty, a także odwołania rozłożenia na raty kary grzywny lub kosztów sądowych, wyniósł w 2013 r. w sądach rejonowych 174 758 – w sprawach o przestępstwa oraz 107 612 – w sprawach wykroczeniowych. Z kolei w przedmiocie zamiany kary grzywny na pracę społecznie użyteczną oraz orzeczenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności w miejsce kary grzywny wydano w 2013 r. 98 414 rozstrzygnięć.

Redukcja udziału sędziów w procesie orzekania na etapie postępowania wykonawczego umożliwi im skoncentrowanie się na rozpoznawaniu spraw o przestępstwa, tym bardziej że w tym właśnie zakresie w wielu sądach istnieją znaczne zaległości. Nie bez znaczenia jest wreszcie to, że przekazanie, na warunkach wskazanych w ustawie, referendarzom sądowym rozpoznawania w postępowaniu wykonawczym spraw przyczyni się do racjonalizacji organizacji pracy sądów, stworzy warunki do specjalizacji, odciążą sędziów od zadań niewymagających ich zaangażowania oraz w konsekwencji wpłynie na skrócenie czasu trwania postępowań karnych.

Pozycja ustrojowa referendarzy sądowych w zakresie niezależności, co do treści wydawanych orzeczeń i zarządzeń, stabilności i trwałości zatrudnienia, jak też fakt, że kandydaci na referendarzy sądowych muszą spełnić wymagania stawiane kandydatom na sędziów i ukończyć odpowiednią aplikację, pozwala przyjąć, iż projektowane regulacje pozostają w pełni zgodne z postanowieniami Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny uznał w wyroku z dnia 12 maja 2011 r., P 38/08 (OTK 2011, z. 4, poz. 33), że regulacja pozycji ustrojowej referendarzy sądowych należy służyć zapewnieniu ich bezstronności oraz niezależności od innych organów władzy publicznej. Powyższa konstatacja przemawia jednoznacznie za przyznaniem referendarzom uprawnień do podejmowania rozstrzygnięć na etapie wykonywania orzeczonych przez niezależne sądy kar i środków karnych, przy jednoczesnym zagwarantowaniu możliwości uruchomienia kontroli sądowej w każdym wypadku.

Wymiar sprawiedliwości stanowi działalność państwa polegającą na sądzeniu, czyli wiążącym rozstrzygnięciu sporów o prawo, w których przynajmniej jedną ze stron jest jednostka lub inny podmiot podobny (por. L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Warszawa 2006, s. 342; Z. Czeszejko-Sochacki, *O wymiarze sprawiedliwości w świetle Konstytucji, międzynarodowych standardów i praktyki*, „Państwo i Prawo” 1999, nr 9, s. 3). Tak rozumiany wymiar sprawiedliwości sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe (art. 175 ust. 1 Konstytucji).

Monopol sądów w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości rodzi konieczność zagwarantowania sądowego rozstrzygnięcia każdej sprawy, której przedmiotem jest spór o prawo, zaś stroną sporu jest jednostka lub inny podmiot podobny. Sądowy wymiar sprawiedliwości nie oznacza jednak, że wszystkie sprawy i spory dotyczące sytuacji prawnej jednostki muszą być rozstrzygane wyłącznie przez sądy (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 grudnia 1998 r., K 41/97, OTK 1998, z. 7, poz. 117). Wystarczy, aby sądom została zagwarantowana kompetencja do ostatecznej weryfikacji rozstrzygnięcia organu niesądowego. Nie budzi więc wątpliwości, że prawo do sądu jest zachowane na gruncie takich regulacji, które – dopuszczając możliwość uruchomienia postępowania przed sądem powszechnym lub sądem administracyjnym – zapewniają kontrolę sądową rozstrzygnięcia, decyzji czy innego aktu indywidualnego kształtującego sytuację prawną jednostki lub innego podmiotu podobnego (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 2 czerwca 1999 r., K 34/98, OTK 1999, z. 5, poz. 94; z dnia 14 lipca 2003 r., SK 42/01, OTK 2003, z. 6, poz. 63).

Ponadto, jak wyjaśnił Trybunał w wyroku z dnia 12 maja 2011 r., P 38/08, Konstytucja nie zabrania ustawodawcy podjęcia decyzji o zaangażowaniu urzędnika sądowego w rozstrzygnięcie sporu o prawo. Z perspektywy konstytucyjnej istotne jest tylko, aby ostateczne i wiążące rozstrzygnięcie sprawy należało do sądu sprawującego wymiar sprawiedliwości. Beneficjent konstytucyjnego prawa do sądu musi mieć zagwarantowaną proceduralną możliwość przekazania sprawy do właściwego, niezależnego, bezstronnego i niezawisłego sądu. W konsekwencji, o ile sprawowanie wymiaru sprawiedliwości zawsze polega na rozstrzygnięciu sporu o prawo, o tyle nie każde rozstrzygnięcie sporu o prawo jest sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości.

Również na gruncie wiążących Polskę standardów ochrony praw człowieka nie powinno ulegać wątpliwości, że dopuszczalne jest orzekanie przez referendarzy na etapie postępowania wykonawczego, pod warunkiem zapewnienia sprawcy wykroczenia możliwości żądania rozpoznania sprawy przez sąd. Wskazać w tym zakresie przede wszystkim należy, że zakres zastosowania art. 6 ust. 1 EKPCz, statuującego prawo do rzetelnego procesu sądowego, obejmuje, zarówno w sprawach cywilnych, jak i karnych, fazę poprzedzającą wszczęcie właściwego postępowania przed sądem, fazę toczącego się postępowania sądowego oraz tę po jego zakończeniu (por. P. Hofmański, A. Wróbel w: *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Tom I. Komentarz do art. 1–18*, pod red. L. Garlickiego, Warszawa 2010, s. 252).

W świetle orzecznictwa strasburskiego nawet powierzenie rozstrzygania w drobniejszych sprawach karnych organom administracyjnym nie stanowi naruszenia EKPCz, jeżeli tylko w pełnym zakresie możliwe jest spowodowanie skontrolowania orzeczenia administracyjnego przez sąd (por. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Öztürk, par. 56; w sprawie Lauko, par. 64 i w sprawie Kadubec, par. 57). W judykaturze podnosi się także, iż prawo do sądu nie jest absolutne, a z punktu widzenia standardu określonego w art. 6 EKPCz można usprawiedliwić pewne ograniczenia tego dostępu, jeżeli ukształtowane są w zgodzie z zasadą proporcjonalności i nie prowadzą do zanegowania istoty gwarancji wynikającej z tego przepisu (por. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Ashingdane, par. 57; w sprawie Fayed, par. 85; w sprawie Lithgow i inni, par. 194; w sprawie Kreuz, par. 54; w sprawie Waite i Kennedy przeciwko Niemcom, par. 59).

Ograniczenia dostępu do sądu mogą wiązać się w sprawach karnych m.in. z dopuszczalnością pewnych uproszczeń proceduralnych polegających na rozpoznaniu sprawy bez uruchamiania „machiny” postępowania jurysdykcyjnego. Kwestie te wiążą się z wymaganiem, aby dostęp do sądu był efektywny, a więc nie tylko zagwarantowany „na papierze”, ale ukształtowany przez ustawodawstwo krajowe w taki sposób, aby każdy, kto znajdzie się w sytuacji wymagającej ochrony prawnej, mógł rzeczywiście spowodować postępowanie sądowe (por. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Golder, par. 36 i w sprawie Airey, par. 20 i nast.).

Uzasadnione jest zatem przekonanie, że projektowane regulacje spełniają wymogi konwencyjne z punktu widzenia zachowania prawa do rzetelnego procesu sądowego. Mając na uwadze powyższe rozważania, uznano za zasadne wprowadzenie ogólnej normy kompetencyjnej przyznającej referendarzowi uprawnienie do podejmowania wszelkich czynności zastrzeżonych dla sądu lub sędziego na etapie postępowania wykonawczego, z wyjątkiem kategorii spraw wyraźnie z tego zakresu wyłączonych. Naturalną konsekwencją tego zabiegu stało się włączenie referendarza sądowego do katalogu organów postępowania wykonawczego.

W zakresie projektowanych wyjątków od właściwości referendarza kierowano się wspomnianą wyżej zasadą proporcjonalności, związaną z wagą niektórych kategorii spraw i ich znaczeniem dla sytuacji prawnej jednostki. Z tego powodu wyłączono spod kompetencji referendarza:

- 1) sprawy zastrzeżone dla sądu penitencjarnego oraz sędziego penitencjarnego,
- 2) sprawy dotyczące wykonania kary pozbawienia wolności,
- 3) zarządzanie wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności,
- 4) rozstrzyganie wątpliwości co do wykonania orzeczenia sądu lub zarzutów co do obliczenia kary,
- 5) sprawy, o których mowa w rozdziałach VI i XV–XX,
- 6) wydawanie postanowień w sprawach, o których mowa w rozdziałach XII i XIII.

Wyłączone spod kompetencji referendarzy sądowych byłyby zatem postępowania w przedmiocie zatarcia skazania oraz przewidziane w przepisach części wojskowej. Ze względów na materię regulacji, dotyczącą wolności skazanych o istotnym znaczeniu (wykonywanie zakazu prowadzenia pojazdów, leczniczych środków zabezpieczających), wyłączono również w projekcie możliwość wydawania przez referendarzy postanowień w tych sprawach, pozostawiając im podejmowanie innych czynności o charakterze nieorzecznym.

W zakresie dotyczącym środków odwoławczych od decyzji referendarza projektuje się wprowadzenie możliwości złożenia zażalenia. Uprawnienie do złożenia zażalenia będzie przysługiwało tylko w tych wypadkach, w których *de lege lata* ustawa przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia sądu lub zarządzenia. Pierwotnym skutkiem złożenia zażalenia będzie wstrzymanie wykonania zaskarżonego rozstrzygnięcia. Po skutecznym wniesieniu zażalenia będzie ono rozpoznawane w sądzie, w którym zapadło skarżone rozstrzygnięcie, przez sąd orzekający w składzie jednego sędziego. W konsekwencji, rozpoznając zażalenie, sąd będzie orzekał jako sąd drugiej instancji.

Wprowadzenie w życie rozwiązań przewidzianych w projekcie nie będzie wymagało nakładów finansowych, gdyż od ustaleń podziału czynności w sądzie będzie zależało, czy w postępowaniu wykonawczym będą one wykonywane przez sędziego czy przez referendarza. Projekt daje możliwości racjonalizowania pracy sądów w tym zakresie.

Ponadto projekt wprowadza zmiany w Kodeksie karnym skarbowym, w ustawie z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii dostosowujące regulacje tych aktów prawnych do zmian modelowych przyjętych w Kodeksie postępowania karnego oraz w Kodeksie karnym.

Biorąc pod uwagę, że unormowanie przepisu art. 213 § 1a kpk łączy się z przetwarzaniem przez organy sądowe danych osobowych, ze względów systemowych niezbędne stało się wprowadzenie w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych rozwiązania, według którego Minister Sprawiedliwości jest administratorem danych osobowych uzyskanych z systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 213 § 1a kpk, a ponadto przetwarza on uzyskane z tego systemu dane stron, pełnomocników uczestników postępowań sądowych i innych osób uczestniczących w postępowaniach karnych.

Uregulowania intertemporalne ustawy opierają się na zasadzie prowadzenia postępowania przygotowanego wszczętego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, w których do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy nie została wniesiona do sądu skarga zasadnicza, w dalszym ciągu według przepisów niniejszej ustawy, z obowiązkiem dokonania czynności procesowych, które do dnia wejścia w życie tej ustawy nie zostały dokonane.

Z kolei z uwagi na zasadnicze odmienności proceduralne związane z aktywnością stron i zakresem postępowania rozpoznawczego w odniesieniu do stadium jurysdykcyjnego i postępowań po uprawomocnieniu się orzeczenia projektodawca uznał, że postępowania toczyć się powinny według przepisów dotychczasowych do prawomocnego zakończenia postępowania.

Projektodawca wyszedł z założenia, że w postępowaniu wznowieniowym lub kasacyjnym, rozpoczętym i toczącym się po wydaniu w sprawie prawomocnego orzeczenia, znajdą zastosowanie przepisy znowelizowanej ustawy procesowej. Nie ma w szczególności powodu, aby stosować w tych sprawach obecnie obowiązujące uregulowanie art. 168a kpk. Przepis ten dotyczy zakazu dowodowego, nie kreuje żadnego prawa nabytego, nie ma przekonujących racji, aby w sytuacji zmiany aksjologii prawa dowodowego skazany miał korzystać z tego unormowania, podczas gdy nie obejmowałoby ono oskarżonych w toczących się postępowaniach.

Niedopuszczalne jest dokonanie niekorzystnych dla oskarżonego ustaleń na podstawie art. 168a kpk, jeżeli miałyby to naruszać zakaz, o którym mowa w art. 434 lub art. 443 kpk. W przepisach przejściowych (art. 15 ust. 3) przewidziano natomiast, że postępowania wymienione w działach XI i XII kpk, wszczęte i niezakończone w dniu wejścia w życie projektowanej ustawy, toczą się do ich zakończenia według przepisów dotychczasowych.

WYKAZ PRZEPISÓW

zmienionych, uchylonych lub nowo wprowadzonych
w znowelizowanej ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego
(Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.),
której treść obowiązuje od dnia 15 kwietnia 2016 r.

DZIAŁ I. PRZEPISY WSTĘPNE

Art. 2 zmieniony [14]
Art. 5 zmieniony [14]
Art. 23b uchylony [14]

DZIAŁ II. SĄD

Rozdział 1. Właściwości i skład sądu

Art. 30 zmieniony [14]

Rozdział 2. Wyłączenie sędziego

Art. 40a nowo wprowadzony – przepis wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r. [14]
Art. 41a nowo wprowadzony [14]
Art. 42 zmieniony [14]

DZIAŁ III. STRONY, OBROŃCY, PEŁNOMOCNICY, PRZEDSTAWICIEL SPOŁECZNY

Rozdział 3. Oskarżyciel publiczny

Art. 46 zmieniony – przepis wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r. [15]
Art. 47 zmieniony [15]

Rozdział 4. Pokrzywdzony

Art. 50 zmieniony [15]

Rozdział 5. Oskarżyciel posiłkowy

Art. 55 zmieniony [15]

Rozdział 8. Oskarżony

Art. 71 zmieniony [15]
Art. 75 zmieniony [16]
Art. 78 zmieniony [16]
Art. 80a uchylony [16]
Art. 81 zmieniony [16]

Rozdział 9. obrońcy i pomocnicy

Art. 84 zmieniony [16]
Art. 87a uchylony [17]

DZIAŁ IV. CZYNNOŚCI PROCESOWE

Rozdział 11. Orzeczenia, zarządzenia i polecenia

Art. 96 zmieniony [17]
Art. 100 zmieniony [17]
Art. 106 zmieniony [18]

Rozdział 13. Porządek czynności procesowych

Art. 116 zmieniony [18]

Rozdział 15. Doręczenia

Art. 132 zmieniony [18]
Art. 139 zmieniony [18]
Art. 141 zmieniony [18]

Rozdział 16. Protokoły

Art. 143 zmieniony [18]
Art. 147 zmieniony [18]
Art. 148 § 2a–2c uchylony [19]

Art. 148a nowo wprowadzony [19]

Art. 152 zmieniony [20]

Art. 153 zmieniony [20]

Art. 154 zmieniony [21]

Rozdział 17. Przeglądanie akt i sporządzanie odpisów

Art. 156 zmieniony [21]
Art. 156a zmieniony [22]

DZIAŁ V. DOWODY

Rozdział 19. Przepisy ogólne

Art. 167 zmieniony [22]
Art. 168a zmieniony [22]
Art. 168b nowo wprowadzony [22]
Art. 171 zmieniony [23]

Rozdział 24. Wywiad środowiskowy i badanie osoby oskarżonego

Art. 213 zmieniony [23]

Rozdział 25. Zatrzymanie rzeczy. Przeszukanie

Art. 229 zmieniony [23]
Art. 230 zmieniony [23]
Art. 231 zmieniony [23]
Art. 236 zmieniony [24]

Rozdział 26. Kontrola i utrwalanie rozmów

Art. 237 zmieniony – uchyla się § 8 [24]
Art. 237a zmieniony [24]
Art. 237b uchylony [24]

DZIAŁ VI. ŚRODKI PRZYMUSU

Rozdział 28. Środki zapobiegawcze

Art. 249a zmieniony [24]
Art. 250 zmieniony (§ 2b nowo wprowadzony) [24]
Art. 254 zmieniony [24]
Art. 258 zmieniony [25]
Art. 259 zmieniony [25]

Rozdział 29. Poszukiwanie oskarżonego i list gończy

Art. 279 zmieniony (§ 4 nowo wprowadzony) [25]
Art. 280 zmieniony [25]

Rozdział 31. Kary porządkowe

Art. 285 zmieniony [25]
Art. 287 zmieniony [25]

Rozdział 32. Zabezpieczenie majątkowe

Art. 293 zmieniony [25]

DZIAŁ VII. POSTĘPOWANIE PRZYGOTOWAWCZE

Rozdział 33. Przepisy ogólne

Art. 297 zmieniony [26]
Art. 300 zmieniony [26]

Rozdział 34. Wszczęcie śledztwa

Art. 304 zmieniony [27]
Art. 306 § 1b zmieniony [27]

Rozdział 35. Przebieg śledztwa

Art. 311 zmieniony [27]
Art. 313 zmieniony [27]

Rozdział 36. Zamknięcie śledztwa

Art. 321 zmieniony [27]

Rozdział 36a. Dochodzenie

Art. 325a zmieniony [28]
Art. 325e zmieniony [28]
Art. 325i zmieniony [29]

Rozdział 37. Nadzór prokuratora nad postępowaniem przygotowawczym

Art. 328 zmieniony [29]

Rozdział 39. Akt oskarżenia

Art. 332 zmieniony [29]
Art. 333 zmieniony [29]
Art. 334 zmieniony [30]
Art. 335 zmieniony [30]
Art. 336 zmieniony [30]

DZIAŁ VIII. POSTĘPOWANIE PRZED SĄDEM PIERWSZEJ INSTANCJI

Rozdział 40. Wstępna kontrola oskarżenia

Art. 337 zmieniony [31]
Art. 337a nowo wprowadzony [31]
Art. 338 zmieniony [31]
Art. 338a zmieniony [32]
Art. 339 zmieniony [32]
Art. 342 zmieniony [32]
Art. 343 zmieniony [32]
Art. 343a zmieniony [32]
Art. 344a nowo wprowadzony [32]
Art. 344b nowo wprowadzony [33]

Rozdział 41. Przygotowanie do rozprawy głównej

Art. 349 zmieniony [33]
Art. 351 zmieniony [33]
Art. 352 zmieniony [35]
Art. 353 zmieniony [35]
Art. 354a zmieniony [35]

Rozdział 43. Przepisy ogólne o rozprawie głównej

Art. 366 zmieniony [35]
Art. 367a uchylony [36]
Art. 370 zmieniony [36]
Art. 376 zmieniony [36]

Rozdział 44. Rozpoczęcie rozprawy głównej

Art. 381 zmieniony [36]

Rozdział 45. Przewód sądowy

Art. 385 zmieniony [37]
Art. 387 zmieniony [37]
Art. 389 zmieniony [37]
Art. 391 zmieniony [37]
Art. 393 zmieniony [38]
Art. 393a zmieniony [38]
Art. 394 (§ 1a uchylony) [38]
Art. 396a nowo wprowadzony [38]
Art. 402 zmieniony [39]
Art. 404a uchylony [39]

Rozdział 47. Wyrokowanie

Art. 413 zmieniony [39]

Art. 418a zmieniony [39]
Art. 422 zmieniony [39]
Art. 424 zmieniony [39]

DZIAŁ IX. POSTĘPOWANIE ODWOŁAWCZE

Rozdział 48. Przepisy ogólne

Art. 425 zmieniony [40]
Art. 426 zmieniony [40]
Art. 427 zmieniony [40]
Art. 433 zmieniony [40]
Art. 434 zmieniony [40]
Art. 439 zmieniony – przepis wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r. [41]
Art. 440 zmieniony [41]

Rozdział 49. Apelacja

Art. 444 zmieniony [41]
Art. 446 zmieniony [41]
Art. 447 zmieniony [41]
Art. 448 zmieniony [42]
Art. 449a zmieniony [42]
Art. 450 zmieniony [42]
Art. 452 zmieniony [42]

Rozdział 50. Zażalenie i sprzeciw

Art. 461 zmieniony [42]
Art. 464 zmieniony [42]

DZIAŁ X. POSTĘPOWANIE SZCZEGÓLNE

Rozdział 53. Postępowanie nakazowe

Art. 502 zmieniony [42]

Rozdział 54a. Postępowanie przyspieszone

Art. 517c zmieniony [43]
Art. 517d zmieniony [43]
Art. 517h zmieniony [43]

DZIAŁ XI. NADZWYCZAJNE ŚRODKI ZASKARŻENIA

Rozdział 55. Kasacja

Art. 523 zmieniony [43]
Art. 524 zmieniony [44]
Art. 538 zmieniony [44]

Rozdział 55a. Skarga na wyrok sądu odwoławczego

Art. 539a nowo wprowadzony [44]
Art. 539b nowo wprowadzony [44]
Art. 539c nowo wprowadzony [44]
Art. 539d nowo wprowadzony [44]
Art. 539e nowo wprowadzony [44]
Art. 539f nowo wprowadzony [44]

Rozdział 56. Wznowienie postępowania

Art. 540b zmieniony [45]
Art. 542 zmieniony [45]

DZIAŁ XII. POSTĘPOWANIE PO UPRAWOMOCNIENIU SIĘ ORZECZENIA

Rozdział 58. Odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne skazanie oraz niesłuszne stosowanie środków przymusu

Art. 552 zmieniony [45]
Art. 552a uchylony [46]
Art. 552b uchylony [46]
Art. 553 zmieniony [46]
Art. 553a zmieniony [46]

Art. 554 zmieniony [46]
 Art. 555 zmieniony [47]
 Art. 557 zmieniony [47]
 Art. 558 zmieniony [47]

DZIAŁ XIII. POSTĘPOWANIE W SPRAWACH KARNYCH ZE STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH

Rozdział 66h. Wystąpienie do państwa członkowskiego UE o wykonanie orzeczenia skazującego na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, karę ograniczenia wolności, samoistnie orzeczony środek karny, a także orzeczenia o warunkowym zwolnieniu oraz warunkowym umorzeniu postępowania karnego
 Art. 61lu zmieniony [47]

Rozdział 66k. Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie europejskiego nakazu ochrony
 Art. 611wd zmieniony [47]

DZIAŁ XIV. KOSZTY PROCESU

Rozdział 68. Przepisy ogólne

Art. 618f zmieniony [48]

Rozdział 70. Zasądzenie kosztów procesu

Art. 632 zmieniony [48]

Art. 632a zmieniony [48]

DZIAŁ XV. POSTĘPOWANIE KARNE W SPRAWACH PODLEGAJĄCYCH ORZECZNICTWU SĄDÓW WOJSKOWYCH

Rozdział 74. Postępowanie przed sądem

Art. 672 zmieniony [48]

WYKAZ PRZEPISÓW

zmienionych, uchylonych lub nowo wprowadzonych
 w znowelizowanej ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny
 (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.),
 której treść obowiązuje od dnia 15 kwietnia 2016 r.

CZĘŚĆ OGÓLNA

Rozdział IV. Kary

Art. 34 zmieniony [49]
 Art. 35 zmieniony [49]
 Art. 37b zmieniony [49]

Rozdział V. Środki karne

Art. 41 zmieniony [49]

Rozdział VI. Zasady wymiaru kary i środków karnych

Art. 59a uchylony [49]
 Art. 60a uchylony [50]

Rozdział VIII. Środki związane z poddaniem sprawcy próbie

Art. 67 zmieniony [50]

Art. 75a zmieniony [50]

Art. 76 zmieniony [50]

Rozdział IX. Zbieg przestępstw oraz łączenie kar i środków karnych

Art. 85 zmieniony [51]

Art. 86 zmieniony [51]

Rozdział XIII. Odpowiedzialność za przestępstwa popełnione za granicą

Art. 112 zmieniony [51]

Rozdział XXX. Przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości

Art. 233 zmieniony [52]

WYKAZ PRZEPISÓW

zmienionych, uchylonych lub nowo wprowadzonych
 w znowelizowanej ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia
 (Dz. U. z 2013 r. poz. 395, z późn. zm.),
 której treść obowiązuje od dnia 15 kwietnia 2016 r.

DZIAŁ IV. CZYNNOŚCI PROCESOWE

Art. 37 zmieniony [53]
 Art. 38 zmieniony [53]

DZIAŁ V. DOWODY

Rozdział 6. Przepisy ogólne

Art. 39 zmieniony [53]

ZMIANY W KODEKSIE POSTĘPOWANIA KARNEGO

NUMER ARTYKUŁU	STAN PRAWNY NA 29 LUTEGO 2016 R.*	STAN PRAWNY NA 15 KWIETNIA 2016 R.
1	2	3
Dział I. Przepisy wstępne		
Art. 2	§ 1. Przepisy niniejszego kodeksu mają na celu takie ukształtowanie postępowania karnego, aby: 1) sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej, a osoba, której nie udowodniono winy, nie poniosła tej odpowiedzialności. [...]	§ 1. Przepisy niniejszego kodeksu mają na celu takie ukształtowanie postępowania karnego, aby: 1) sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej, a osoba niewinna nie poniosła tej odpowiedzialności, [...]
Art. 5	§ 2. Wątpliwości, których nie usunięto w postępowaniu dowodowym, rozstrzyga się na korzyść oskarżonego.	§ 2. Niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego.
Art. 23b	§ 1. W razie złożenia wniosku, o którym mowa w art. 59a Kodeksu karnego, w przedmiocie tego wniosku rozstrzyga prokurator, a gdy złożono go po wniesieniu aktu oskarżenia – sąd. § 2. Na postanowienie w przedmiocie wniosku, o którym mowa w § 1, przysługuje zażalenie.	Uchylony.
Dział II. Sąd		
Rozdział 1. Właściwości i skład sądu		
Art. 30	§ 2. Sąd odwoławczy na posiedzeniu orzeka jednoosobowo, a w składzie trzech sędziów wówczas, gdy zaskarżone orzeczenie wydano w składzie innym niż jednoosobowy, chyba że ustawa stanowi inaczej.	§ 2. Sąd odwoławczy na posiedzeniu orzeka jednoosobowo, a w składzie trzech sędziów wówczas, gdy zaskarżone orzeczenie wydano w składzie innym niż jednoosobowy albo ze względu na szczególną zawiłość sprawy lub jej wagę prezes sądu zarządzi jej rozpoznanie w składzie trzech sędziów , chyba że ustawa stanowi inaczej.
Rozdział 2. Wylączenie sędziego		
Art. 40a	Brak.	§ 1. Sędzia wyznaczony z naruszeniem sposobu wskazanego w art. 351 ulega wylączeniu na zgłoszony przed rozpoczęciem przewodu sądowego wniosek strony. Wniosek zgłoszony po rozpoczęciu przewodu sądowego pozostawia się bez rozpoznania. § 2. Przed rozpoczęciem przewodu sądowego należy pouczyć obecne na rozprawie strony o możliwości złożenia wniosku, o którym mowa w § 1. – przepis art. 40a wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.
Art. 41a	Brak.	Wniosek o wylączenie sędziego oparty na tych samych podstawach faktycznych co wniosek wcześniej rozpoznany pozostawia się bez rozpoznania; przepisu art. 42 § 3 nie stosuje się.
Art. 42	§ 3. Sędzia, co do którego zgłoszono wniosek o wylączenie na podstawie art. 41, może złożyć do akt stosowne oświadczenie na piśmie i powstrzymuje się od udziału w sprawie; jest jednak obowiązany przedsięwziąć czynności nie cierpiące zwłoki.	§ 3. Sędzia, co do którego zgłoszono wniosek o wylączenie na podstawie art. 41, może złożyć do akt stosowne oświadczenie na piśmie. Wniosek rozpoznaje się niezwłocznie. Z chwilą wylączenia sędziego czynności procesowe dokonane z jego udziałem po złożeniu wniosku stają się bezskuteczne.

* W tabeli zaprezentowano porównanie przepisów prawa obowiązujących w dniu 29 lutego 2016 r. z przepisami prawa, które zostały zmienione, uchylone lub nowo wprowadzone w dniu 15 kwietnia 2016 r. Trzy przepisy wejdą w życie w dniu 1 stycznia 2017 r. (art. 40a kpk, art. 46 § 2 kpk, art. 439 § 1 pkt 1a kpk).

1	2	3
Dział III. Strony, obrońcy, pełnomocnicy, przedstawiciel społeczny Rozdział 3. Oskarżyciel publiczny		
Art. 46	W sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego udział prokuratora w rozprawie jest obowiązkowy, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Brak.	§ 1. W sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego udział oskarżyciela publicznego w rozprawie jest obowiązkowy, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. § 2. Jeżeli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia, niestawiennictwo oskarżyciela publicznego na rozprawie nie tamuje jej toku. Przewodniczący lub sąd mogą uznać obecność oskarżyciela publicznego za obowiązkową. <i>– przepis wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.</i>
Art. 47	§ 1. Przepisy art. 40 § 1 pkt 1–4, 6 i 10, § 2 oraz art. 41 i 42 stosuje się odpowiednio do prokuratora, innych osób prowadzących postępowanie przygotowawcze oraz innych oskarżycieli publicznych.	§ 1. Przepisy art. 40 § 1 pkt 1–4, 6 i 10, § 2 oraz art. 41, art. 41a i art. 42 stosuje się odpowiednio do prokuratora, innych osób prowadzących postępowanie przygotowawcze oraz innych oskarżycieli publicznych.
Rozdział 4. Pokrzywdzony		
Art. 50	W postępowaniu sądowym z uprawnień pokrzywdzonego określonych w art. 53 i 62 nie może korzystać osoba występująca w tej samej sprawie w charakterze oskarżonego, z wyjątkiem przewidzianym w art. 497 i 498 § 3.	W postępowaniu sądowym z uprawnień pokrzywdzonego określonych w art. 53 nie może korzystać osoba występująca w tej samej sprawie w charakterze oskarżonego, z wyjątkiem przewidzianym w art. 497 i art. 498 § 3.
Rozdział 5. Oskarżyciel posiłkowy		
Art. 55	§ 1. W razie powtórnego wydania postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania w wypadku, o którym mowa w art. 330 § 2, pokrzywdzony może w terminie miesiąca od doręczenia mu zawiadomienia o postanowieniu wnieść akt oskarżenia do sądu, dołączając po jednym odpisie dla każdego oskarżonego oraz dla prokuratora. Przepis art. 488 § 2 stosuje się odpowiednio. § 4. W sprawie wszczętej na podstawie aktu oskarżenia wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego może brać udział również prokurator.	§ 1. W razie powtórnego wydania postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania w wypadku, o którym mowa w art. 330 § 2, pokrzywdzony może w terminie miesiąca od doręczenia mu zawiadomienia o postanowieniu wnieść akt oskarżenia do sądu, dołączając po jednym odpisie dla każdego oskarżonego oraz dla prokuratora. Przepis art. 488 § 2 stosuje się odpowiednio. Przepisów art. 339 § 3 pkt 3a i art. 396a nie stosuje się. § 4. Do sprawy wszczętej na podstawie aktu oskarżenia wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego może w każdym czasie wstąpić prokurator, stając się oskarżycielem publicznym. Postępowanie toczy się wówczas z oskarżenia publicznego, a pokrzywdzony, który wniósł akt oskarżenia, korzysta z praw oskarżyciela posiłkowego, o którym mowa w art. 54. Cofnięcie aktu oskarżenia przez oskarżyciela publicznego jest dopuszczalne jedynie za zgodną pokrzywdzonego, który wniósł akt oskarżenia.
Rozdział 8. Oskarżony		
Art. 71	§ 2. Za oskarżonego uważa się osobę, przeciwko której wniesiono oskarżenie do sądu, a także osobę, co do której prokurator złożył wniosek o warunkowe umorzenie postępowania.	§ 2. Za oskarżonego uważa się osobę, przeciwko której wniesiono oskarżenie do sądu, a także osobę, co do której prokurator złożył wniosek wskazany w art. 335 § 1 lub wniosek o warunkowe umorzenie postępowania.

1	2	3
Art. 75	§ 1. Oskarżony jest obowiązany zawiadamiać organ prowadzący postępowanie o każdej zmianie miejsca swego zamieszkania lub pobytu trwającego dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, a jeżeli pozostaje na wolności, jest obowiązany ponadto stawić się na każde wezwanie w toku postępowania karnego, o czym należy oskarżonego uprzedzić przy pierwszym przesłuchaniu.	§ 1. Oskarżony jest obowiązany zawiadamiać organ prowadzący postępowanie o każdej zmianie miejsca swojego zamieszkania lub pobytu trwającego dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, jak również o każdej zmianie danych umożliwiających kontaktowanie się, wskazanych w art. 213 § 1, o których wie, że są znane organowi prowadzącemu postępowanie. Oskarżony jest obowiązany ponadto stawić się na każde wezwanie w toku postępowania karnego. O powyższych obowiązkach należy oskarżonego uprzedzić przy pierwszym przesłuchaniu.
Art. 78	§ 1. Podejrzany, który nie ma obrońcy z wyboru, może żądać, aby mu wyznaczono obrońcę z urzędu, jeżeli w sposób należyty wykaże, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. Brak.	§ 1. Oskarżony , który nie ma obrońcy z wyboru, może żądać, aby mu wyznaczono obrońcę z urzędu, jeżeli w sposób należyty wykaże, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. § 1a. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli oskarżony żąda wyznaczenia obrońcy z urzędu w celu dokonania określonej czynności procesowej.
Art. 80a	§ 1. Na wniosek oskarżonego, który nie ma obrońcy z wyboru, prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy wyznacza w postępowaniu sądowym obrońcę z urzędu, chyba że ma zastosowanie art. 79 § 1 lub 2 albo art. 80. W takim wypadku udział obrońcy w rozprawie głównej jest obowiązkowy. § 2. Przepis § 1 zdanie pierwsze stosuje się odpowiednio do wyznaczenia obrońcy w celu dokonania określonej czynności procesowej w toku postępowania sądowego. § 3. Ponowne wyznaczenie obrońcy w trybie, o którym mowa w § 1 i 2, jest dopuszczalne jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach. § 4. Na zarządzenie prezesa sądu o odmowie ponownego wyznaczenia obrońcy przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy, a na postanowienie sądu o odmowie ponownego wyznaczenia obrońcy – zażalenie do innego równorzędnego składu tego sądu.	Uchylony.
Art. 81	§ 1. Jeżeli w sytuacji określonej w art. 78 § 1, art. 79 § 1 i 2 oraz art. 80 oskarżony nie ma obrońcy z wyboru, prezes lub referendarz sądowy sądu właściwego do rozpoznania sprawy wyznacza mu obrońcę z urzędu.	§ 1. Jeżeli w sytuacji określonej w art. 78 § 1 lub 1a , art. 79 § 1 i 2 oraz art. 80 oskarżony nie ma obrońcy z wyboru, prezes lub referendarz sądowy sądu właściwego do rozpoznania sprawy wyznacza mu obrońcę z urzędu.
Rozdział 9. Obrońcy i pomocnicy		
Art. 84	§ 3. Obrońca wyznaczony z urzędu w postępowaniu kasacyjnym lub w postępowaniu o wznowienie postępowania powinien sporządzić i podpisać kasację lub wniosek o wznowienie postępowania albo poinformować na piśmie sąd, że nie stwierdził podstaw do wniesienia kasacji lub wniosku o wznowienie postępowania. Jeżeli kasacja lub wniosek zostaną wniesione, obrońca ten jest uprawniony do udziału w toczącym się postępowaniu.	§ 3. Obrońca wyznaczony z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, w postępowaniu o uchylenie wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania lub w postępowaniu o wznowienie postępowania powinien sporządzić i podpisać kasację, skargę od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania lub wniosek

1	2	3
		o wznowienie postępowania albo poinformować na piśmie sąd, że nie stwierdził podstaw do wniesienia kasacji, skargi lub wniosku o wznowienie postępowania. Jeżeli kasacja, skarga lub wniosek zostaną wniesione, obrońca ten jest uprawniony do udziału w toczącym się postępowaniu.
Art. 87a	§ 1. Na wniosek strony innej niż oskarżony, która nie ma pełnomocnika z wyboru, prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy wyznacza w postępowaniu sądowym pełnomocnika z urzędu. Przepisy art. 81 § 1a i 1b stosuje się odpowiednio. § 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do wyznaczenia pełnomocnika w celu dokonania określonej czynności procesowej w toku postępowania sądowego. § 3. O uprawnieniu do złożenia wniosku oraz o tym, że w zależności od wyniku procesu strona taka może być obciążona kosztami wyznaczenia pełnomocnika z urzędu, należy pouczyć ją przy doręczeniu zawiadomienia o terminie rozprawy albo posiedzenia, o którym mowa w art. 341 § 1, art. 343 § 5 oraz art. 343a. § 4. Ponowne wyznaczenie pełnomocnika w trybie, o którym mowa w § 1 i 2, dopuszczalne jest jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach.	Uchylony.
Dział IV. Czynności procesowe Rozdział 11. Orzeczenia, zarządzenia i polecenia		
Art. 96	§ 1. Strony oraz osoby niebędące stronami, jeżeli ma to znaczenie dla ochrony ich praw lub interesów, mają prawo wziąć udział w posiedzeniu wówczas, gdy ustawa tak stanowi, chyba że ich udział jest obowiązkowy.	§ 1. Strony oraz osoby niebędące stronami, jeżeli ma to znaczenie dla ochrony ich praw lub interesów, mają prawo wziąć udział w posiedzeniu wówczas, gdy ustawa tak stanowi, chyba że ich udział jest obowiązkowy. Przepis art. 451 stosuje się odpowiednio.
Art. 100	§ 3. Wyrok doręcza się stronom, a w wypadku wyroku warunkowo umarzającego postępowanie wydanego na posiedzeniu także pokrzywdzonemu, chyba że byli obecni przy jego ogłoszeniu. § 4. Postanowienie albo zarządzenie, od którego przysługuje środek odwoławczy, doręcza się podmiotom uprawnionym do wniesienia tego środka, a postanowienie kończące postępowanie jego stronom, chyba że byli obecni przy ogłoszeniu postanowienia albo zarządzenia. § 5. O treści innych postanowień i zarządzeń należy strony powiadomić. § 6. Jeżeli ustawa nie zwalnia od równoczesnego sporządzenia uzasadnienia, orzeczenie doręcza się lub ogłasza wraz z uzasadnieniem. W wypadku określonym w art. 98 § 2 po ogłoszeniu postanowienia podaje się stronie najważniejsze powody rozstrzygnięcia, zaś doręczenie postanowienia następuje wraz z uzasadnieniem.	§ 3. Wyrok doręcza się podmiotom uprawnionym do wniesienia środka odwoławczego, jeżeli ustawa tak stanowi. § 4. Postanowienie albo zarządzenie wydane poza rozprawą, od którego przysługuje środek odwoławczy, doręcza się podmiotom uprawnionym do wniesienia tego środka, a postanowienie kończące postępowanie jego stronom, chyba że byli obecni przy ogłoszeniu postanowienia albo zarządzenia. Stronom doręcza się również postanowienie wraz z uzasadnieniem w wypadku wskazanym w art. 98 § 2. § 5. Strony należy powiadomić o treści innych postanowień i zarządzeń wydanych poza rozprawą i posiedzeniem, a także wydanych na posiedzeniu, o którego terminie strona nie była zawiadomiona. § 6. Jeżeli ustawa nie zwalnia od równoczesnego sporządzenia uzasadnienia, orzeczenie i zarządzenie doręcza się lub ogłasza wraz z uzasadnieniem. W wypadku określonym w art. 98 § 2 po ogłoszeniu postanowienia podaje się ustnie najważniejsze powody rozstrzygnięcia.

1	2	3
	§ 8. Po ogłoszeniu lub przy doręczeniu orzeczenia należy pouczyć uczestników postępowania o przysługującym im prawie, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia lub o tym, że orzeczenie nie podlega zaskarżeniu. Brak.	§ 8. Po ogłoszeniu lub przy doręczeniu orzeczenia i zarządzenia należy pouczyć uczestników postępowania o przysługującym im prawie, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia lub o tym, że orzeczenie lub zarządzenie nie podlega zaskarżeniu. § 9. W razie skazania z zastosowaniem art. 60 § 3 lub 4 Kodeksu karnego lub art. 36 § 3 Kodeksu karnego skarbowego po ogłoszeniu lub przy doręczeniu wyroku należy pouczyć oskarżonego o treści art. 434 § 4 oraz art. 443.
Art. 106	Przepisy art. 100 § 2, 4–6 stosuje się odpowiednio w postępowaniu przygotowawczym.	Przepisy art. 100 § 4–8 stosuje się odpowiednio w postępowaniu przygotowawczym.
Rozdział 13. Porządek czynności procesowych		
Art. 116	Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, strony mogą składać wnioski i inne oświadczenia na piśmie albo ustnie do protokołu.	Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, strony i inni uprawnieni do wzięcia udziału w czynności procesowej mogą składać wnioski i inne oświadczenia na piśmie albo ustnie do protokołu.
Rozdział 15. Doręczenia		
Art. 132	§ 4. Przepisów § 2 i 3 oraz art. 133 § 3 nie stosuje się do doręczenia oskarżonemu zawiadomienia o terminie pierwszej rozprawy głównej, terminie posiedzenia, o którym mowa w art. 341 § 1, art. 343 § 5, art. 343a, art. 420 § 1, oraz doręczenia wyroku wydanego na posiedzeniu, o którym mowa w art. 341, art. 343 i art. 343a, oraz wyroku, o którym mowa w art. 500 § 1.	§ 4. Przepisów § 2 i 3 oraz art. 133 § 3 nie stosuje się do doręczenia oskarżonemu zawiadomienia o pierwszym terminie rozprawy głównej , terminie posiedzenia, o którym mowa w art. 341 § 1, art. 343 § 5, art. 343a i art. 420 § 1, oraz doręczenia wyroku, o którym mowa w art. 500 § 1.
Art. 139	Brak.	§ 1a. Przepis § 1 stosuje się do pokrzywdzonego także wtedy, gdy nie jest stroną.
Art. 141	Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw łączności, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb doręczania pism sądowych, mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego toku postępowania, a także właściwej realizacji gwarancji procesowych jego uczestników.	Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb doręczania pism organów procesowych , mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego toku postępowania, a także właściwej realizacji gwarancji procesowych jego uczestników.
Rozdział 16. Protokoły		
Art. 143	§ 1. Spisania protokołu wymagają: [...] 8) końcowe zapoznanie się podejrzanego, pokrzywdzonego oraz obrońców i pełnomocników z materiałami postępowania przygotowawczego, [...]	§ 1. Spisania protokołu wymagają: [...] 8) zaznajomienie podejrzanego z materiałami zebranymi w postępowaniu przygotowawczym, [...]
Art. 147	§ 1. Przebieg czynności protokołowanych może być utrwalony ponadto za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, o czym należy przed uruchomieniem urządzenia uprzedzić osoby uczestniczące w czynności. § 3a. Zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku stają się załącznikami do protokołu. W wypadku ograniczenia protokołu do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących udział w czynności sporządza się przekład zapisu dźwięku, który również staje się załącznikiem do protokołu.	§ 1. Przebieg czynności protokołowanych może być utrwalony ponadto za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk , o czym należy przed uruchomieniem urządzenia uprzedzić osoby uczestniczące w czynności. § 3a. Zapis obrazu lub dźwięku staje się załącznikiem do protokołu. W wypadku ograniczenia protokołu do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących udział w czynności sporządza się przekład zapisu dźwięku, który również staje się załącznikiem do protokołu.

1	2	3
	§ 4. Strona, obrońca, pełnomocnik i przedstawiciel ustawy ma prawo otrzymać odpłatnie jedną kopię zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku. Nie dotyczy to przebiegu rozprawy odbywającej się z wyłączeniem jawności albo czynności w postępowaniu przygotowawczym. Z ważnych przyczyn, uzasadnionych ochroną interesu prywatnego osób biorących udział w rozprawie, prezes sądu może nie wyrazić zgody na sporządzenie dla stron, obrońców, pełnomocników i przedstawicieli ustawowych kopii zapisu obrazu z rozprawy. § 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje urządzeń i środków technicznych służących do utrwalania dźwięku albo obrazu i dźwięku dla celów procesowych, sposób przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów, sposób i tryb udostępniania stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku oraz przekazywania im kopii zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku, jak również wysokość opłaty za sporządzenie i przekazanie kopii zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku, mając na uwadze konieczność właściwego zabezpieczenia utrwalonego dźwięku albo obrazu i dźwięku przed utratą dowodu, jego zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem, konieczność niezwłocznego dostępu uczestników postępowania do zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku oraz uzyskania kopii zapisu z akt sprawy, a także zapewnienia, by wysokość opłaty odpowiadała rzeczywistym kosztom sporządzenia i przekazania kopii zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku.	§ 4. Strona, obrońca, pełnomocnik i przedstawiciel ustawy ma prawo otrzymać odpłatnie jedną kopię zapisu obrazu lub dźwięku. Nie dotyczy to przebiegu rozprawy lub innej czynności odbywającej się z wyłączeniem jawności albo czynności w postępowaniu przygotowawczym. Z ważnych przyczyn, uzasadnionych ochroną interesu prywatnego osób biorących udział w rozprawie, prezes sądu może nie wyrazić zgody na sporządzenie dla stron, obrońców, pełnomocników i przedstawicieli ustawowych kopii zapisu obrazu z rozprawy. § 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje urządzeń i środków technicznych służących do utrwalania obrazu lub dźwięku dla celów procesowych, sposób przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów, sposób i tryb udostępniania stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym zapisu obrazu lub dźwięku oraz przekazywania im kopii zapisu obrazu lub dźwięku, jak również wysokość opłaty za sporządzenie i przekazanie kopii zapisu obrazu lub dźwięku oraz zakładanie kont w systemie informatycznym w celu przekazywania kopii zapisu obrazu lub dźwięku, mając na uwadze konieczność właściwego zabezpieczenia utrwalonego obrazu lub dźwięku przed utratą dowodu, jego zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem, konieczność niezwłocznego dostępu uczestników postępowania do zapisu obrazu lub dźwięku oraz uzyskania kopii zapisu z akt sprawy, a także zapewnienia, aby wysokość opłaty odpowiadała rzeczywistym kosztom sporządzenia i przekazania kopii zapisu obrazu lub dźwięku.
Art. 148	§ 2a. W protokole nie zamieszcza się danych dotyczących miejsca zamieszkania i miejsca pracy pokrzywdzonych i świadków uczestniczących w czynności. Dane te zamieszcza się w załączniku do protokołu. Nie dotyczy to miejsca pracy świadka, będącego funkcjonariuszem publicznym składającego zeznania w związku z pełnioną funkcją, chyba że dla dobra postępowania karnego nie powinno ono zostać ujawnione w protokole. § 2b. Załącznik do protokołu, o którym mowa w § 2a, oraz inne dokumenty w całości lub w części, w jakiej zawierają dane dotyczące miejsca zamieszkania i miejsca pracy pokrzywdzonych i świadków, przechowuje się w odrębnym załączniku adresowym do akt sprawy, do wiadomości organu prowadzącego postępowanie. Do akt sprawy załącza się uwierzytelnione kserokopie dokumentów lub ich części, sporządzone w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z tymi danymi. § 2c. Sąd lub prokurator może ujawnić w niezbędnym zakresie dane, o których mowa w § 2a lub oryginały dokumentów, o których mowa w § 2b, jeżeli mają one znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.	Uchylony. Uchylony. Uchylony.
Art.148a	Brak.	§ 1. W protokole nie zamieszcza się danych dotyczących miejsca zamieszkania i miejsca pracy pokrzywdzonych i świadków uczestniczących w czynności. Dane te, niezamieszczone w protokole, zamieszcza się w załączniku do protokołu, który przechowuje się w załączniku adresowym do akt sprawy, do wiadomości organu prowadzącego postępowanie.

1	2	3
		§ 2. Przepis § 1 zdanie pierwsze nie dotyczy miejsca pracy świadka będącego funkcjonariuszem publicznym, składającego zeznania w związku z pełnioną funkcją, chyba że przeprowadzający czynność w postępowaniu przygotowawczym albo przewodniczący składu orzekającego przeprowadzającego czynność uzna, iż dla dobra postępowania karnego nie powinno ono zostać zamieszczone w protokole. § 3. Jeżeli dane dotyczące miejsca zamieszkania i miejsca pracy pokrzywdzonych i świadków zawarte są w dokumentach innych niż protokół, o którym mowa w § 1, dokumenty, w całości lub w części, w jakiej zawierają te dane, przechowuje się w załączniku adresowym do akt sprawy, do wiadomości organu prowadzącego postępowanie. Do akt sprawy załącza się uwierzytelnione kserokopie dokumentów lub ich części, sporządzone w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z tymi danymi. § 4. Przeprowadzający czynność w postępowaniu przygotowawczym albo przewodniczący składu sądu – w odniesieniu do protokołu, o którym mowa w § 1, a w odniesieniu do innych dokumentów – organ prowadzący postępowanie przygotowawcze albo prezes sądu lub przewodniczący składu sądu, może zarządzić o odstąpieniu, w całości lub w części, od stosowania przepisów § 1 lub 3: 1) jeżeli dane dotyczące miejsca zamieszkania lub miejsca pracy pokrzywdzonego lub świadka są oskarżonemu znane, 2) w odniesieniu do danych dotyczących miejsca zamieszkania lub miejsca pracy pokrzywdzonego lub świadka, jeżeli miejsca te stanowią równocześnie miejsce prowadzenia działalności gospodarczej przez pokrzywdzonego lub świadka i dane te zostały przekazane do publicznej wiadomości do właściwego rejestru lub ewidencji, 3) z powodu oczywistego braku potrzeby ochrony danych dotyczących miejsca zamieszkania lub miejsca pracy pokrzywdzonego lub świadka z uwagi na charakter sprawy. § 5. Sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze może ujawnić w niezbędnym zakresie dane, o których mowa w § 1, lub oryginały dokumentów, o których mowa w § 3, jeżeli mają one znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.
Art. 152	Strony oraz osoby mające w tym interes prawny mogą złożyć wniosek o sprostowanie protokołu rozprawy i posiedzenia, wskazując na nieścisłości i opuszczenia.	Strony oraz osoby mające w tym interes prawny mogą złożyć wniosek o sprostowanie protokołu rozprawy i posiedzenia lub przekładu zapisu dźwięku , wskazując na nieścisłości i opuszczenia.
Art. 153	§ 1. Przewodniczący po wysłuchaniu protokolanta może przychylić się do wniosku i wydać zarządzenie o sprostowaniu protokołu; w przeciwnym razie w przedmiocie sprostowania protokołu orzeka, po wysłuchaniu protokolanta, sąd w składzie, który rozpoznawał sprawę.	§ 1. Przewodniczący po wysłuchaniu protokolanta lub osoby, która sporządziła przekład zapisu dźwięku, oraz po odtworzeniu zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku może przychylić się do wniosku i wydać zarządzenie o sprostowaniu protokołu lub przekładu zapisu dźwięku ; w przeciwnym razie w przedmiocie sprostowania orzeka, po wysłuchaniu protokolanta lub osoby, która sporządziła przekład zapisu dźwięku , sąd w składzie, który rozpoznawał sprawę.

1	2	3
	§ 2. Jeżeli nie można utworzyć tego samego składu, postanowienie nie zapada, a poszczególni jego członkowie oraz protokolant składają do akt sprawy oświadczenie co do zasadności wniosku. § 3. W razie uwzględnienia wniosku należy w sprostowanym protokole umieścić odpowiednią wzmiankę, którą podpisują przewodniczący i protokolant. § 4. Wniosek o sprostowanie protokołu rozprawy lub posiedzenia pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli został złożony po wysłaniu akt sprawy do wyższej instancji.	§ 2. Jeżeli nie można utworzyć tego samego składu, postanowienie nie zapada, a poszczególni jego członkowie oraz protokolant lub osoba, która sporządziła przekład zapisu dźwięku, składają do akt sprawy oświadczenie co do zasadności wniosku. § 3. W razie uwzględnienia wniosku należy w sprostowanym protokole i przekładzie zapisu dźwięku umieścić odpowiednią wzmiankę, którą podpisują przewodniczący i protokolant lub osoba, która sporządziła przekład zapisu dźwięku. § 4. Jeżeli nieścisłość lub opuszczenie w przekładzie zapisu dźwięku wynika z niedającego się usunąć zniekształcenia lub braku zapisu dźwięku, stosowną wzmiankę należy zamieścić w protokole i przekładzie zapisu dźwięku. § 5. Wniosek o sprostowanie protokołu rozprawy i posiedzenia lub przekładu zapisu dźwięku pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli został złożony po wysłaniu akt sprawy do wyższej instancji.
Art. 154	Sprostowanie oczywistych omyłek pisarskich lub rachunkowych w protokole może nastąpić na wniosek lub z urzędu w każdym czasie; przepis art. 153 stosuje się odpowiednio.	Sprostowanie oczywistych omyłek pisarskich lub rachunkowych w protokole lub przekładzie zapisu dźwięku może nastąpić na wniosek lub z urzędu w każdym czasie; przepisy art. 153 stosuje się odpowiednio.
Rozdział 17. Przeglądanie akt i sporządzenie odpisów		
Art. 156	§ 1. Stronom, podmiotowi określonemu w art. 416, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta sprawy sądowej i daje możliwość sporządzenia z nich odpisów. Za zgodą prezesa sądu akta te mogą być udostępnione również innym osobom. § 1a. Podmiotom wskazanym w § 1 w toku postępowania sądowego udostępnia się na ich wniosek akta postępowania przygotowawczego w części, w jakiej nie zostały przekazane sądowi, także w celu utrwalenia ich w postaci elektronicznej. § 5. Jeżeli nie zachodzi potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania lub ochrony ważnego interesu państwa, w toku postępowania przygotowawczego stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta, umożliwia sporządzanie odpisów lub kopii oraz wydaje odpłatnie uwierzytelnione odpisy lub kopie; prawo to przysługuje stronom także po zakończeniu postępowania przygotowawczego. W przedmiocie udostępnienia akt, sporządzenia odpisów lub kopii lub wydania uwierzytelnionych odpisów lub kopii prowadzący postępowanie przygotowawcze wydaje zarządzenie. Za zgodą prokuratora akta w toku postępowania przygotowawczego mogą być w wyjątkowych wypadkach udostępnione innym osobom.	§ 1. Stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta sprawy sądowej oraz daje możliwość sporządzenia z nich odpisów lub kopii. Za zgodą prezesa sądu akta te mogą być udostępnione również innym osobom. Informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego, jeżeli względy techniczne nie stoją temu na przeszkodzie. Uchylony. § 5. Jeżeli nie zachodzi potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania lub ochrony ważnego interesu państwa, w toku postępowania przygotowawczego stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta, umożliwia sporządzanie odpisów lub kopii oraz wydaje odpłatnie uwierzytelnione odpisy lub kopie; prawo to przysługuje stronom także po zakończeniu postępowania przygotowawczego. W przedmiocie udostępnienia akt, sporządzenia odpisów lub kopii lub wydania uwierzytelnionych odpisów lub kopii prowadzący postępowanie przygotowawcze wydaje zarządzenie. W wypadku odmowy udostępnienia akt pokrzywdzonemu na jego wniosek należy poinformować go o możliwości udostępnienia mu akt w późniejszym terminie. Z chwilą powiadomienia podejrzanego lub obrońcy o terminie końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego pokrzywdzonemu, jego pełnomocnikowi lub przedstawicielowi ustawowemu nie można odmówić udostęp-

1	2	3
	§ 5a. W razie złożenia w toku postępowania przygotowawczego wniosku o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania podejrzanemu i jego obrońcy udostępnia się niezwłocznie akta sprawy w części zawierającej treść dowodów wskazanych we wniosku.	nienia akt, umożliwienia sporządzania odpisów lub kopii oraz wydania odpisów lub kopii. Za zgodą prokuratora akta w toku postępowania przygotowawczego mogą być w wyjątkowych wypadkach udostępnione innym osobom. Prokurator może udostępnić akta w postaci elektronicznej. § 5a. W razie złożenia w toku postępowania przygotowawczego wniosku o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania podejrzanemu i jego obrońcy udostępnia się niezwłocznie akta sprawy w części zawierającej treść dowodów dołączonych do wniosku, z wyłączeniem dowodów z zeznań świadków, o których mowa w art. 250 § 2b.
Art. 156a	Dane lub oryginały dokumentów znajdujące się w załączniku adresowym udostępnia się wyłącznie organom państwowym oraz organom samorządu terytorialnego na ich żądanie. Można je udostępnić także na wniosek innych instytucji lub osób, jeżeli przemawia za tym ich ważny interes.	Dane lub oryginały dokumentów znajdujące się w załączniku adresowym udostępnia się wyłącznie organom państwowym oraz organom samorządu terytorialnego na ich wniosek, jeżeli jest to niezbędne dla wykonywania ustawowych zadań tych organów. Można je udostępnić także na wniosek innych instytucji lub osób, jeżeli przemawia za tym ich ważny interes.
Dział V. Dowody Rozdział 19. Przepisy ogólne		
Art. 167	§ 1. W postępowaniu przed sądem, które zostało wszczęte z inicjatywy strony, dowody przeprowadzane są przez strony po ich dopuszczeniu przez przewodniczącego lub sąd. W razie niestawiennictwa strony, na której wniosek dowód został dopuszczony, a także w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnie okolicznościami, dowód przeprowadza sąd w granicach tezy dowodowej. W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnie okolicznościami, sąd może dopuścić i przeprowadzić dowód z urzędu. § 2. W innym postępowaniu przed sądem niż wymienione w § 1 oraz w postępowaniu przygotowawczym dowody przeprowadzane są przez organ procesowy prowadzący postępowanie. Nie wyłącza to prawa do zgłoszenia wniosku dowodowego przez stronę.	Dowody przeprowadza się na wniosek stron albo z urzędu.
Art. 168a	Niedopuszczalne jest przeprowadzenie i wykorzystanie dowodu uzyskanego do celów postępowania karnego za pomocą czynu zabronionego, o którym mowa w art. 1 § 1 Kodeksu karnego.	Dowodu nie można uznać za niedopuszczalny wyłącznie na tej podstawie, że został uzyskany z naruszeniem przepisów postępowania lub za pomocą czynu zabronionego, o którym mowa w art. 1 § 1 Kodeksu karnego, chyba że dowód został uzyskany w związku z pełnieniem przez funkcjonariusza publicznego obowiązków służbowych, w wyniku: zabójstwa, umyślnego spowodowania uszczerbku na zdrowiu lub pozbawienia wolności.
Art. 168b	Brak.	Jeżeli w wyniku kontroli operacyjnej zarządzanej na wniosek uprawnionego organu na podstawie przepisów szczególnych uzyskano dowód popełnienia przez osobę, wobec której kontrola operacyjna była stosowana, innego przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego niż przestępstwo objęte zarządzeniem kontroli operacyjnej lub przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego popełnionego przez inną osobę niż objętą zarządzeniem kontroli operacyjnej, prokurator podejmuje decyzję w przedmiocie wykorzystania tego dowodu w postępowaniu karnym.

1	2	3
Art. 171	§ 2. Prawo zadawania pytań mają, oprócz podmiotu przesłuchującego, strony, obrońcy, pełnomocnicy, biegli oraz w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, członkowie składu orzekającego. Pytania zadaje się osobie przesłuchiwanej bezpośrednio, chyba że sąd lub prokurator zarządzi inaczej.	§ 2. Prawo zadawania pytań mają, oprócz organu przesłuchującego, strony, obrońcy, pełnomocnicy oraz biegli. Pytania zadaje się osobie przesłuchiwanej bezpośrednio, chyba że organ przesłuchujący zarządzi inaczej.
Rozdział 24. Wywiad środowiskowy i badanie osoby oskarżonego		
Art. 213	§ 1. W postępowaniu należy ustalić tożsamość oskarżonego, jego numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL), a w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL – numer i nazwę dokumentu stwierdzającego tożsamość oraz nazwę organu, który wydał dokument, a także wiek oskarżonego, jego stosunki rodzinne i majątkowe, wykształcenie, zawód i źródła dochodu oraz dane o jego karalności, a w miarę możliwości również Numer Identyfikacji Podatkowej (NIP). § 1a. W postępowaniu należy także uzyskać informację z systemu teleinformatycznego ministra właściwego do spraw finansów publicznych, dotyczące stosunków majątkowych i źródeł dochodu oskarżonego, w tym prowadzonych i zakończonych postępowań podatkowych, na podstawie aktualnych danych znajdujących się w tym systemie. Informację uzyskuje się drogą elektroniczną.	§ 1. W postępowaniu należy ustalić tożsamość oskarżonego, jego numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL), a w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL – numer i nazwę dokumentu stwierdzającego tożsamość oraz nazwę organu, który wydał dokument, a także wiek oskarżonego, jego stosunki rodzinne i majątkowe, wykształcenie, zawód i źródła dochodu, dane o jego karalności, a w miarę możliwości numer telefonu lub adres poczty elektronicznej umożliwiające kontaktowanie się z oskarżonym oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP). Odnosnie do oskarżonego będącego funkcjonariuszem publicznym w chwili popełnienia czynu lub w czasie postępowania należy ponadto zebrać dane dotyczące przebiegu służby publicznej, wyróżnień oraz ukarań dyscyplinarnych. § 1a. W razie potrzeby prokurator, inny organ prowadzący postępowanie przygotowawcze lub sąd uzyskuje informację z systemu teleinformatycznego ministra właściwego do spraw finansów publicznych dotyczącą stosunków majątkowych i źródeł dochodu oskarżonego, w tym prowadzonych i zakończonych postępowań podatkowych, na podstawie aktualnych danych znajdujących się w tym systemie. Informację uzyskuje się drogą elektroniczną.
Rozdział 25. Zatrzymanie rzeczy. Przeszukanie		
Art. 229	Protokół zatrzymania rzeczy lub przeszukania powinien, oprócz wymagań wymienionych w art. 148, zawierać oznaczenie sprawy, z którą zatrzymanie rzeczy lub przeszukanie ma związek, oraz podanie dokładnej godziny rozpoczęcia i zakończenia czynności, dokładną listę zatrzymanych rzeczy i w miarę potrzeby ich opis, a nadto wskazanie polecenia sądu lub prokuratora. Jeżeli polecenie nie zostało uprzednio wydane, zamieszcza się w protokole wzmiankę o poinformowaniu osoby, u której czynność przeprowadzono, że na jej wniosek otrzyma postanowienie w przedmiocie zatwierdzenia czynności.	Protokół zatrzymania rzeczy lub przeszukania powinien, oprócz wymagań wymienionych w art. 148 i art. 148a , zawierać oznaczenie sprawy, z którą zatrzymanie rzeczy lub przeszukanie ma związek, oraz podanie dokładnej godziny rozpoczęcia i zakończenia czynności, dokładną listę zatrzymanych rzeczy i w miarę potrzeby ich opis, a nadto wskazanie polecenia sądu lub prokuratora. Jeżeli polecenie nie zostało uprzednio wydane, zamieszcza się w protokole wzmiankę o poinformowaniu osoby, u której czynność przeprowadzono, że na jej wniosek otrzyma postanowienie w przedmiocie zatwierdzenia czynności.
Art. 230	§ 3. Rzeczy, których posiadanie jest zabronione, przekazuje się właściwemu urzędowi lub instytucji.	§ 3. Rzeczy, których posiadanie jest zabronione, przekazuje się właściwemu urzędowi lub instytucji. Jeżeli rzeczy mają wartość naukową, artystyczną lub historyczną, na wniosek lub za zgodą muzeum, można je przekazać temu muzeum.
Art. 231	§ 2. Przedmioty o wartości artystycznej lub historycznej oddaje się na przechowanie właściwej instytucji.	§ 2. Przedmioty o wartości naukowej , artystycznej lub historycznej oddaje się na przechowanie muzeum lub innej właściwej instytucji.

1	2	3
Art. 236	Na postanowienie sądu lub prokuratora dotyczące przeszukania, zatrzymania rzeczy i w przedmiocie dowodów rzeczowych oraz na inne czynności przysługuje zażalenie osobom, których prawa zostały naruszone; zażalenie na postanowienie wydane lub czynność dokonaną w postępowaniu przygotowawczym rozpoznaje sąd rejonowy, w okręgu którego prowadzone jest postępowanie.	§ 1. Na postanowienie dotyczące przeszukania, zatrzymania rzeczy i w przedmiocie dowodów rzeczowych oraz na inne czynności przysługuje zażalenie osobom, których prawa zostały naruszone; zażalenie na postanowienie wydane lub czynność dokonaną w postępowaniu przygotowawczym rozpoznaje sąd rejonowy, w okręgu którego prowadzone jest postępowanie. § 2. Jeżeli jednak postanowienie albo zarządzenie wydał referendarz sądowy, stosuje się art. 93a § 3 i 4.
Rozdział 26. Kontrola i utrwalanie rozmów		
Art. 237	§ 8. Wykorzystanie dowodu uzyskanego podczas kontroli i utrwalania treści rozmów telefonicznych jest dopuszczalne wyłącznie w postępowaniu karnym w sprawie o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, w stosunku do którego jest możliwe zarządzenie takiej kontroli.	Uchylony.
Art. 237a	Jeżeli w wyniku kontroli uzyskano dowód popełnienia przestępstwa wymienionego w art. 237 § 3, popełnionego przez osobę, wobec której kontrola była stosowana, innego niż objęte zarządzeniem kontroli, albo popełnionego przez inną osobę, prokurator w czasie trwania kontroli albo nie później niż w ciągu 2 miesięcy od dnia jej zakończenia może wystąpić do sądu z wnioskiem o wyrażenie zgody na jego wykorzystanie w postępowaniu karnym. Sąd wydaje postanowienie w przedmiocie wniosku w terminie 14 dni na posiedzeniu bez udziału stron.	Jeżeli w wyniku kontroli uzyskano dowód popełnienia przez osobę, wobec której kontrola była stosowana, innego przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego niż przestępstwo objęte zarządzeniem kontroli, lub przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego popełnionego przez inną osobę niż objętą zarządzeniem kontroli, prokurator podejmuje decyzję w przedmiocie wykorzystania tego dowodu w postępowaniu karnym.
Art. 237b	Do postanowienia wydanego na podstawie art. 237a przepisy art. 239 stosuje się odpowiednio.	Uchylony.
Dział VI. Środki przymusu Rozdział 28. Środki zapobiegawcze		
Art. 249a	Podstawę orzeczenia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania mogą stanowić jedynie ustalenia poczynione na podstawie dowodów jawnych dla oskarżonego i jego obrońcy. Sąd, uprzedzając o tym prokuratora, uwzględnia z urzędu także okoliczności, których prokurator nie ujawnił, po ich ujawnieniu na posiedzeniu, jeżeli są one korzystne dla oskarżonego.	§ 1. Podstawę orzeczenia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania mogą stanowić ustalenia poczynione na podstawie: 1) dowodów jawnych dla oskarżonego i jego obrońcy, 2) dowodów z zeznań świadków, o których mowa w art. 250 § 2b. § 2. Sąd, uprzedzając o tym prokuratora, uwzględnia z urzędu także okoliczności, których prokurator nie ujawnił, po ich ujawnieniu na posiedzeniu, jeżeli są one korzystne dla oskarżonego.
Art. 250	Brak.	§ 2b. Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia albo wolności świadka lub osoby dla niego najbliższej, prokurator dołącza do wniosku, o którym mowa w § 2a, w wyodrębnionym zbiorze dokumentów, dowody z zeznań świadka, których nie udostępnia się oskarżonemu i jego obrońcy.
Art. 254	§ 2. Na postanowienie w przedmiocie wniosku o uchylenie lub zmianę tymczasowego aresztowania oskarżonemu przysługuje zażalenie tylko wtedy, gdy wniosek został złożony po upływie co najmniej 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania.	§ 2. Na postanowienie w przedmiocie wniosku oskarżonemu zażalenie przysługuje tylko wtedy, gdy wniosek został złożony po upływie co najmniej 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia w przedmiocie środka zapobiegawczego.

1	2	3
Art. 258	§ 2. Wobec oskarżonego, któremu zarzucono popełnienie zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, albo którego sąd pierwszej instancji skazał na karę pozbawienia wolności wyższą niż 3 lata, obawy utrudniania prawidłowego toku postępowania, o których mowa w § 1, uzasadniające stosowanie środka zapobiegawczego, mogą wynikać także z surowości grożącej oskarżonemu kary.	§ 2. Jeżeli oskarżonemu zarzuca się popełnienie zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, albo gdy sąd pierwszej instancji skazał go na karę pozbawienia wolności nie niższą niż 3 lata, potrzeba zastosowania tymczasowego aresztowania w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania może być uzasadniona grożącą oskarżonemu surową karą.
Art. 259	§ 3. Tymczasowe aresztowanie nie może być stosowane, jeżeli przestępstwo jest zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 2 lat.	§ 3. Tymczasowe aresztowanie nie może być stosowane, jeżeli przestępstwo zagrożone jest karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku.
Rozdział 29. Poszukiwanie oskarżonego i list gończy		
Art. 279	Brak.	§ 4. W razie ujęcia i zatrzymania osoby ściganej więcej niż jednym listem gończym wystarczające jest doprowadzenie jej w trybie § 3 do jednego z sądów, które wydały postanowienia o tymczasowym aresztowaniu.
Art. 280	§ 3. List gończy rozpowszechnia się, zależnie od potrzeby, przez rozesłanie, rozplakatowanie lub opublikowanie, w szczególności za pomocą prasy, radia i telewizji.	§ 3. List gończy rozpowszechnia się, zależnie od potrzeby, przez rozesłanie, rozplakatowanie lub opublikowanie, w szczególności za pomocą prasy, radia, telewizji i Internetu.
Rozdział 31. Kary porządkowe		
Art. 285	§ 1. Na świadka, biegłego, tłumacza lub specjalistę, który bez należytego usprawiedliwienia nie stawił się na wezwanie organu prowadzącego postępowanie albo bez zezwolenia tego organu wydał się z miejsca czynności przed jej zakończeniem, można nałożyć karę pieniężną w wysokości do 10 000 złotych.	§ 1. Na świadka, biegłego, tłumacza lub specjalistę, który bez należytego usprawiedliwienia nie stawił się na wezwanie organu prowadzącego postępowanie albo bez zezwolenia tego organu wydał się z miejsca czynności przed jej zakończeniem, można nałożyć karę pieniężną w wysokości do 3000 złotych.
Art. 287	§ 2. W razie uporczywego uchylania się od złożenia zeznania, wykonania czynności biegłego, tłumacza lub specjalisty oraz wydania przedmiotu można zastosować, niezależnie od kary pieniężnej, aresztowanie na czas nie przekraczający 30 dni.	§ 2. W razie uporczywego uchylania się od złożenia zeznania, wykonania czynności biegłego, tłumacza lub specjalisty oraz wydania przedmiotu można zastosować, niezależnie od kary pieniężnej, aresztowanie na czas nieprzekraczający 30 dni. Przepis ten stosuje się odpowiednio w razie uporczywego niestawiennictwa na wezwanie organu prowadzącego postępowanie, jeżeli zarządzenie zatrzymania i przymusowego doprowadzenia, o którym mowa w art. 285 § 2, nie jest wystarczające dla zapewnienia stawiennictwa osoby wezwanej.
Rozdział 32. Zabezpieczenie majątkowe		
Art. 293	§ 4. Jeżeli postanowienie wydał prokurator, a postępowanie przygotowawcze prowadzone jest w okręgu innego sądu niż sąd miejscowo i rzeczowo właściwy, zażalenie przysługuje do sądu właściwego do rozpoznania tej sprawy w pierwszej instancji. § 5. Klauzulę wykonalności postanowieniu o zabezpieczeniu nadaje referendarz sądowy lub sąd pierwszej instancji właściwy do rozpoznania sprawy, w której wydano to postanowienie, a gdy wydano je w postę-	§ 4. Jeżeli postanowienie wydał prokurator, a postępowanie przygotowawcze prowadzone jest w okręgu innego sądu niż sąd miejscowo i rzeczowo właściwy, zażalenie przysługuje do sądu rzeczowo właściwego do rozpoznania tej sprawy w pierwszej instancji, w którego okręgu prowadzone jest postępowanie przygotowawcze. § 5. Postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym z chwilą wydania stanowi tytuł wykonawczy.

1	2	3
	powaniu przygotowawczym prowadzonym w okręgu innego sądu niż sąd rzeczowo i miejscowo właściwy, sąd, który jest właściwy na zasadach ogólnych, lub referendarz tego sądu. Nadanie klauzuli postanowieniu, o którym mowa w art. 291 § 1, jest nieodpłatne. § 6. Jeżeli zabezpieczenie nastąpiło na rzeczach, które uprzednio oskarżony wydał organowi procesowemu lub które zatrzymano w wyniku czynności, o których mowa w rozdziale 25, nie podejmuje się czynności egzekucyjnych dla uzyskania klauzuli wykonalności i wykonania postanowienia o zabezpieczeniu.	§ 6. Jeżeli zabezpieczenie nastąpiło na rzeczach, które uprzednio oskarżony wydał organowi procesowemu lub które zatrzymano w wyniku czynności, o których mowa w rozdziale 25, nie podejmuje się czynności egzekucyjnych dla wykonania postanowienia o zabezpieczeniu.
Dział VII. Postępowanie przygotowawcze Rozdział 33. Przepisy ogólne		
Art. 297	§ 1. Celem postępowania przygotowawczego jest: [...] 5) zebranie, zabezpieczenie i utrwalenie dowodów w zakresie niezbędnym do stwierdzenia zasadności wniesienia aktu oskarżenia albo innego zakończenia postępowania, jak również do przedstawienia wniosku o dopuszczenie tych dowodów i przeprowadzenie ich przed sądem.	§ 1. Celem postępowania przygotowawczego jest: [...] 5) zebranie, zabezpieczenie i w niezbędnym zakresie utrwalenie dowodów dla sądu.
Art. 300	§ 1. Przed pierwszym przesłuchaniem należy pouczyć podejrzanego o jego uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do informacji o treści zarzutów i ich zmianach, do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia, do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78, do końcowego zapoznania się z materiałami postępowania przygotowawczego, jak również o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1, art. 72 § 1, art. 301, art. 335, art. 338a i art. 387 oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 74, art. 75, art. 133 § 2, art. 138 i art. 139, a także o treści przepisów art. 59a i art. 60a Kodeksu karnego. Pouczenie należy wręczyć podejrzanemu na piśmie; podejrzanemu otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem. § 2. Przed pierwszym przesłuchaniem poucza się pokrzywdzonego o posiadaniu statusu strony procesowej w postępowaniu przygotowawczym oraz o wynikających z tego uprawnieniach, w szczególności: do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia i warunkach uczestniczenia w tych czynnościach, określonych w art. 51, art. 52 i art. 315–318, do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78, do końcowego zapoznania się z materiałami postępowania przygotowawczego, jak również o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1, art. 87a, art. 204 i art. 306 oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 138 i art. 139, a także o treści przepisu art. 59a Kodeksu karnego. Pouczenie obejmuje również informację o: możliwościach naprawienia szkody przez oskarżonego lub uzyskania kompensaty państwowej, dostępie do pomocy prawnej, dostępnych środkach ochrony i po-	§ 1. Przed pierwszym przesłuchaniem należy pouczyć podejrzanego o jego uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do informacji o treści zarzutów i ich zmianach, do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia, do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78, do końcowego zapoznania się z materiałami postępowania przygotowawczego, jak również o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1, art. 72 § 1, art. 156 § 5 i 5a, art. 301, art. 335, art. 338a i art. 387 oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 74, art. 75, art. 133 § 2, art. 138 i art. 139. Pouczenie należy wręczyć podejrzanemu na piśmie; podejrzanemu otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem. § 2. Przed pierwszym przesłuchaniem poucza się pokrzywdzonego o posiadaniu statusu strony procesowej w postępowaniu przygotowawczym oraz o wynikających z tego uprawnieniach, w szczególności: do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia i warunkach uczestniczenia w tych czynnościach, określonych w art. 51, art. 52 i art. 315–318, do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78, jak również o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1, art. 156, art. 204 i art. 306 oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 138 i art. 139. Pouczenie obejmuje również informację o: możliwościach naprawienia szkody przez oskarżonego lub uzyskania kompensaty państwowej, dostępie do pomocy prawnej, dostępnych środkach ochrony i pomocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzo-

1	2	3
	mocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21), możliwości wydania europejskiego nakazu ochrony, organizacjach wsparcia pokrzywdzonych oraz możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu. Pouczenie należy wręczyć pokrzywdzonemu na piśmie; pokrzywdzony otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem.	nego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21), pomocy przewidzianej w art. 43 § 8 Kodeksu karnego wykonawczego , możliwości wydania europejskiego nakazu ochrony, organizacjach wsparcia pokrzywdzonych, treści art. 337a oraz możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu. Pouczenie należy wręczyć pokrzywdzonemu na piśmie; pokrzywdzony otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem.
Rozdział 34. Wszczęcie śledztwa		
Art. 304	§ 1. Każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Przepisy art. 148 § 2a–2c oraz art. 156a stosuje się odpowiednio.	§ 1. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Przepisy art. 148a oraz art. 156a stosuje się odpowiednio.
Art. 306	§ 1b. Uprawnionym do złożenia zażalenia, o którym mowa w § 1 i 1a, przysługuje prawo przejrzenia akt.	§ 1b. Uprawnionym do złożenia zażalenia, o którym mowa w § 1 i 1a, przysługuje prawo przejrzenia akt. W celu przejrzenia akt prokurator może udostępnić akta w postaci elektronicznej.
Rozdział 35. Przebieg śledztwa		
Art. 311	§ 3. Utrwalanie przesłuchania świadków przez Policję następuje w formie protokołu ograniczonego do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących udział w czynności. Przepisu art. 148 § 2 zdanie pierwsze nie stosuje się. § 5. W sytuacji, o której mowa w § 4, Policja utrwała wypowiedzi świadka w formie notatki urzędowej. W wypadkach niecierpiących zwłoki Policja może sporządzić protokół, o którym mowa w § 3. § 6. Prokurator może zastrzec do osobistego wykonania jakąkolwiek czynność śledztwa. § 7. W toku powierzonego śledztwa, Policja występuje z wnioskiem do prokuratora o przesłuchanie świadka, jeżeli jego zeznania mogą mieć szczególne znaczenie dla procesu.	§ 3. Powierzenie przewidziane w § 2 nie może obejmować czynności związanych z przedstawieniem zarzutów, zmianą lub uzupełnieniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów oraz zamknięciem śledztwa; może jednak mieć zastosowanie art. 308 § 2. § 5. Prokurator może zastrzec do osobistego wykonania jakąkolwiek czynność śledztwa, a w szczególności czynności wymagające postanowienia. Uchylony. Uchylony.
Art. 313	§ 3. Podejrzany może do czasu zawiadomienia go o terminie zapoznania się z materiałami śledztwa żądać podania mu ustnie podstaw zarzutów, a także sporządzenia uzasadnienia na piśmie, o czym należy go pouczyć. Uzasadnienie doręcza się podejrzanemu i ustanowionemu obrońcy w terminie 14 dni.	§ 3. Podejrzany może do czasu zawiadomienia go o terminie zaznajomienia z materiałami śledztwa żądać podania mu ustnie podstaw zarzutów, a także sporządzenia uzasadnienia na piśmie, o czym należy go pouczyć. Uzasadnienie doręcza się podejrzanemu i ustanowionemu obrońcy w terminie 14 dni.
Rozdział 36. Zamknięcie śledztwa		
Art. 321	§ 1. Jeżeli istnieją podstawy do zamknięcia śledztwa, na wniosek podejrzanego, pokrzywdzonego, obrońcy lub pełnomocnika o umożliwienie końcowego zapoznania się z materiałami postępowania, prowadzący postępowanie powiadamia wnioskującego o możliwości przejrzenia akt i wyznacza mu termin do zapoznania się z nimi, zapewniając udostępnienie mu akt sprawy wraz z informacją, jakie materiały z tych akt, stosownie do wymogów określonych w art. 334 § 1, będą przekazane sądowi wraz z aktem oskarżenia, i pouczeniem go o uprawnieniu wskazanym w § 5, co odnotowuje się w protokole końcowego zapoznania się strony, obrońcy lub pełnomocnika z materiałami postępowania. W celu przejrzenia akt prokurator może udostępnić akta w postaci elektronicznej.	§ 1. Jeżeli istnieją podstawy do zamknięcia śledztwa, na wniosek podejrzanego lub jego obrońcy o końcowe zaznajomienie z materiałami postępowania, prowadzący postępowanie powiadamia podejrzanego i obrońcę o terminie końcowego zaznajomienia, pouczając ich o prawie uprzedniego przejrzenia akt w terminie odpowiednim do wagi lub zawilości sprawy, określonym przez organ procesowy. W celu przejrzenia akt prokurator może udostępnić akta w postaci elektronicznej.

1	2	3
	§ 2. Prokurator może ograniczyć liczbę pokrzywdzonych, którym umożliwi końcowe zapoznanie się z materiałami postępowania, o którym mowa w § 1, jeżeli jest to konieczne dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania. W takim wypadku pozostali pokrzywdzeni mają prawo do przejrzenia akt, a prowadzący postępowanie zapewnia im udostępnienie akt sprawy wraz z informacją, jakie materiały z tych akt, stosownie do wymogów określonych w art. 334 § 1, będą przekazane sądowi wraz z aktem oskarżenia, i poucza ich o uprawnieniu wskazanym w § 5. O przejrzeniu akt przez każdego z tych pokrzywdzonych, udzielonej informacji i pouczeniu zamieszcza się adnotację w aktach sprawy. § 3. Termin zapoznania się strony, obrońcy i pełnomocnika z materiałami śledztwa powinien być tak wyznaczony, aby od dnia doręczenia zawiadomienia o możliwości takiego zapoznania się upłynęło co najmniej 7 dni. § 4. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo podejrzanego, pokrzywdzonego, obrońcy i pełnomocnika w wyznaczonym terminie mimo prawidłowego doręczenia im zawiadomienia nie tamuje dalszego postępowania. § 5. W terminie 3 dni od dnia zapoznania się z materiałami postępowania strony, obrońcy lub pełnomocnicy mogą składać wnioski dowodowe, a także wnioski o uzupełnienie materiału dowodowego, który ma być przekazany sądowi wraz z aktem oskarżenia, o określone dokumenty zawarte w aktach sprawy. § 6. Wnioski dowodowe, o których mowa w § 5, mogą być przez prokuratora nieuwzględnione, jeżeli cele postępowania przygotowawczego, o których mowa w art. 297 § 1, zostały osiągnięte, a wnioski te nie mają wpływu na zakres ustaleń wskazanych w art. 297 § 1 pkt 5, chyba że chodzi o wniosek dotyczący dowodu, którego nieprzeprowadzenie grozi jego utratą lub zniekształceniem. W razie nieuwzględnienia wniosku dowodowego strony prokurator przekazuje ten wniosek wraz z aktem oskarżenia sądowi. Przewodniczący składu orzekającego lub sąd rozstrzyga w przedmiocie wniosku przed rozprawą. § 7. Jeżeli nie zachodzi potrzeba uzupełnienia śledztwa, wydaje się postanowienie o jego zamknięciu.	§ 2. Termin zaznajomienia podejrzanego z materiałami postępowania powinien być tak wyznaczony, aby od daty doręczenia zawiadomienia o nim podejrzanemu i jego obrońcy upłynęło co najmniej 7 dni. § 3. W czynnościach zaznajomienia podejrzanego z materiałami postępowania ma prawo uczestniczyć obrońca. § 4. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo podejrzanego lub jego obrońcy nie tamuje dalszego postępowania. § 5. W terminie 3 dni od daty zaznajomienia podejrzanego z materiałami postępowania strony mogą składać wnioski o uzupełnienie śledztwa. Przepis art. 315 § 2 stosuje się odpowiednio. § 6. Jeżeli nie zachodzi potrzeba uzupełnienia śledztwa, wydaje się postanowienie o jego zamknięciu i ogłasza się je lub o jego treści zawiadamia się podejrzanego oraz jego obrońcę.
Rozdział 36a. Dochodzenie		
Art. 325a	§ 1. Dochodzenie prowadzi Policja lub organy, o których mowa w art. 312, chyba że ze względu na wagę lub złożoność sprawy prokurator postanowi o prowadzeniu w sprawie własnego dochodzenia.	§ 1. Dochodzenie prowadzi Policja lub organy, o których mowa w art. 312, chyba że prowadzi je prokurator.
Art. 325e	§ 2. Postanowienia, o których mowa w § 1, nie wymagają zatwierdzenia przez prokuratora, z wyjątkiem postanowienia o umorzeniu dochodzenia prowadzonego przeciwko osobie i postanowienia o zawieszeniu postępowania. Prokurator stosuje art. 323; nie dotyczy to sprawy, którą po umorzeniu wpisano do rejestru przestępstw.	§ 2. Postanowienia, o których mowa w § 1, z wyjątkiem postanowienia o wszczęciu dochodzenia oraz umorzeniu i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw, zatwierdza prokurator. Przepisy art. 323 stosuje prokurator, a w sprawie, którą po umorzeniu wpisano do rejestru przestępstw – Policja.

1	2	3
	§ 4. Zażalenie na postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia, o umorzeniu postępowania w sprawie oraz o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw wnosi się do prokuratora właściwego do sprawowania nadzoru nad dochodzeniem. Jeżeli prokurator nie przychyli się do zażalenia, kieruje je do sądu.	§ 4. Zażalenie na postanowienie o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw wnosi się do prokuratora właściwego do sprawowania nadzoru nad dochodzeniem. Jeżeli prokurator nie przychyli się do zażalenia, kieruje je do sądu.
Art. 325i	§ 1. Dochodzenie powinno być ukończone w ciągu 2 miesięcy. Prokurator może przedłużyć ten okres do 3 miesięcy, a w uzasadnionych wypadkach – na dalszy czas oznaczony, nie dłuższy jednak niż rok. W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, prokurator bezpośrednio przełożony nad prokuratorem prowadzącym lub nadzorującym dochodzenie może przedłużyć jego okres na dalszy czas oznaczony. § 3. Uprawnienia prokuratora określone w art. 335 § 1, art. 336 i 387 § 2 przysługują także organom, o których mowa w art. 325d.	§ 1. Dochodzenie powinno być ukończone w ciągu 2 miesięcy. Prokurator może przedłużyć ten okres do 3 miesięcy, a w wypadkach szczególnie uzasadnionych – na dalszy czas oznaczony. § 3. Uprawnienia prokuratora określone w art. 335, art. 336 i art. 387 § 2 przysługują także innym niż prokurator organom uprawnionym do wnoszenia i popierania oskarżenia w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego.
Rozdział 37. Nadzór prokuratora nad postępowaniem przygotowawczym		
Art. 328	§ 2. Po upływie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu Prokurator Generalny może uchylić lub zmienić postanowienie albo jego uzasadnienie jedynie na korzyść podejrzanego.	§ 2. Po upływie roku od daty uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu Prokurator Generalny może uchylić lub zmienić postanowienie albo jego uzasadnienie jedynie na korzyść podejrzanego.
Rozdział 39. Akt oskarżenia		
Art. 332	§ 1. Akt oskarżenia powinien zawierać: [...] 5) wskazanie sądu właściwego do rozpoznania sprawy i trybu postępowania, 6) informację o złożeniu przez pokrzywdzonego wniosku, o którym mowa w art. 59a Kodeksu karnego. § 2. Do aktu oskarżenia można dołączyć jego uzasadnienie, w którym przytacza się fakty i dowody, na których oskarżenie się opiera, a w miarę potrzeby wyjaśnia podstawę prawną oskarżenia i omawia okoliczności, na które powołuje się oskarżony w swej obronie. Brak.	§ 1. Akt oskarżenia powinien zawierać: [...] 5) wskazanie sądu właściwego do rozpoznania sprawy. 6) uchylony. § 2. Do aktu oskarżenia dołącza się jego uzasadnienie, przytaczające fakty i dowody, na których oskarżenie się opiera, a w miarę potrzeby wyjaśniające podstawę prawną oskarżenia i omawiające okoliczności, na które powołuje się oskarżony w swej obronie. § 3. Jeżeli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia, akt oskarżenia może nie zawierać uzasadnienia.
Art. 333	§ 1. Akt oskarżenia powinien także zawierać wykaz dowodów, o których przeprowadzenie podczas rozprawy głównej oskarżyciel wnosi, wraz z określeniem dla każdego dowodu, jakie okoliczności mają być udowodnione, a w razie potrzeby także wraz ze wskazaniem sposobu i kolejności przeprowadzenia dowodów. Wykaz powinien być usystematyzowany według rodzajów czynności dowodowych, w szczególności zawierać odrębne listy: 1) osób, których wezwania na rozprawę oskarżyciel żąda, 2) dokumentów, których odczytania, odtworzenia bądź ujawnienia domaga się oskarżyciel, 3) dowodów rzeczowych, podlegających oględzinom.	§ 1. Akt oskarżenia powinien także zawierać: 1) listę osób, których wezwania oskarżyciel żąda, 2) wykaz innych dowodów, których przeprowadzenia na rozprawie głównej domaga się oskarżyciel.

1	2	3
Art. 334	§ 1. Z aktem oskarżenia przekazuje się sądowi jedynie materiały postępowania przygotowawczego związane z kwestią odpowiedzialności osób wskazanych w tym akcie za czyny w nim zarzucane, obejmujące: 1) postanowienia i zarządzenia dotyczące tych osób wydane w toku postępowania, 2) protokoły z czynności wymagane przez ustawę, załączniki do tych protokołów oraz adnotacje, o których mowa w art. 321 § 2 zdanie trzecie, 3) opinie i dokumenty urzędowe i prywatne uzyskane lub złożone do akt sprawy. § 2. Na żądanie strony, zgłoszone w trybie wskazanym w art. 321 § 5, oskarżyciel publiczny dołącza do aktu oskarżenia również inne, wskazane w tym żądaniu, materiały postępowania przygotowawczego. § 3. Protokoły przesłuchania świadków, których wezwania na rozprawę żąda oskarżyciel, przekazuje się sądowi w wyodrębnionym zbiorze dokumentów.	§ 1. Z aktem oskarżenia przesyła się sądowi akta postępowania przygotowawczego wraz z załącznikami. § 2. Do aktu oskarżenia dołącza się także: 1) załącznik adresowy do akt sprawy, 2) po jednym odpisie tego aktu dla każdego oskarżonego, a w przypadku określonym w art. 335 § 2 także dla każdego pokrzywdzonego. § 3. O przesłaniu aktu oskarżenia do sądu oraz o treści przepisów art. 343 i art. 343a oskarżyciel publiczny zawiadamia oskarżonego i ujawnionego pokrzywdzonego, a także osobę lub instytucję, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie. Pokrzywdzonego należy pouczyć o treści przepisu art. 49a, a także o prawie do złożenia oświadczenia o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego.
Art. 335	Brak. § 2. Prokurator może dołączyć do aktu oskarżenia wnioski o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków przewidzianych za zarzucany mu występki, uwzględniających też prawnie chronione interesy pokrzywdzonego, jeżeli okoliczności popełnienia przestępstwa i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości, a oświadczenia dowodowe złożone przez oskarżonego nie są sprzeczne z dokonanymi ustaleniami. Do wniosku stosuje się odpowiednio § 1 zdanie piąte i § 3 zdanie drugie. Do aktu oskarżenia nie stosuje się przepisów art. 333 § 1 i 2. Brak. § 3. Wniosek, o którym mowa w § 1, powinien zawierać dane wskazane w art. 332 § 1 pkt 1–5. Uzasadnienie wniosku ogranicza się do wskazania dowodów świadczących o tym, że okoliczności popełnienia czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości oraz że cele postępowania zostaną osiągnięte bez przeprowadzenia rozprawy. Z wnioskiem przekazuje się do sądu materiały postępowania przygotowawczego. Stronom, obrońcom i pełnomocnikom przysługuje prawo do przejrzenia akt sprawy, o czym należy ich pouczyć.	§ 1a. Do wniosku, o którym mowa w § 1, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące aktu oskarżenia zawarte w rozdziale 40, z wyjątkiem art. 344a. § 2. Prokurator może dołączyć do aktu oskarżenia wnioski o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków przewidzianych za zarzucany mu występki, uwzględniających też prawnie chronione interesy pokrzywdzonego, jeżeli okoliczności popełnienia przestępstwa i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości, oświadczenia dowodowe złożone przez oskarżonego nie są sprzeczne z dokonanymi ustaleniami, a postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy § 1 zdanie piąte i § 3 zdanie drugie. Do aktu oskarżenia nie stosuje się przepisów art. 333 § 1 i 2. § 2a. Prokurator, uzgadniając z oskarżonym treść wniosku, o którym mowa w § 1 lub 2, poucza go o treści art. 447 § 5. O pouczeniu zamieszcza się adnotację w aktach sprawy. § 3. Wniosek, o którym mowa w § 1, powinien zawierać dane wskazane w art. 332 § 1. Uzasadnienie wniosku ogranicza się do wskazania dowodów świadczących o tym, że okoliczności popełnienia czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości oraz że cele postępowania zostaną osiągnięte bez przeprowadzenia rozprawy. Przepisy art. 333 § 3 i art. 334 stosuje się odpowiednio. Stronom, obrońcom i pełnomocnikom przysługuje prawo do przejrzenia akt sprawy, o czym należy ich pouczyć.
Art. 336	§ 2. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy art. 332 § 1 pkt 1, 2 i 4–6. Uzasadnienie wniosku można ograniczyć do wskazania dowodów świadczących o tym, że wina oskarżonego nie budzi wątpliwości, a nadto okoliczności przemawiających za warunkowym umorzeniem.	§ 2. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy art. 332 § 1 pkt 1, 2, 4 i 5. Uzasadnienie wniosku można ograniczyć do wskazania dowodów świadczących o tym, że wina oskarżonego nie budzi wątpliwości, a ponadto okoliczności przemawiających za warunkowym umorzeniem.

1	2	3
Dział VIII. Postępowanie przed sądem pierwszej instancji Rozdział 40. Wstępna kontrola oskarżenia		
Art. 337	§ 1. Jeżeli akt oskarżenia nie odpowiada warunkom formalnym wymienionym w art. 119, art. 332, art. 333 lub art. 335, a także gdy nie zostały spełnione warunki wymienione w art. 334, prezes sądu zwraca go oskarżycielowi w celu usunięcia braków w terminie 7 dni od jego doręczenia. § 1a. Jeżeli nie dokonano czynności, o których mowa w art. 321, prezes sądu zwraca akt oskarżenia oskarżycielowi publicznemu wraz z aktami sprawy, wskazując termin do ich wykonania. § 2. Na zarządzenie, o którym mowa w § 1 i 1a, oskarżycielowi przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy. § 4. Oskarżyciel publiczny, który nie wnosi zażalenia, jest obowiązany wnieść w terminie wskazanym w § 1a akt oskarżenia uzupełniony o wzmiankę o wykonaniu czynności, o których mowa w art. 321, lub wystąpić o przedłużenie terminu do ich wykonania.	§ 1. Jeżeli akt oskarżenia nie odpowiada warunkom formalnym wymienionym w art. 119, art. 332, art. 333 lub art. 335, a także jeżeli nie zostały spełnione warunki wymienione w art. 334, prezes sądu zwraca go oskarżycielowi w celu usunięcia braków w terminie 7 dni. Uchylony. § 2. Na zarządzenie, o którym mowa w § 1, oskarżycielowi przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy. Uchylony.
Art. 337a	Brak.	§ 1. Na wniosek pokrzywdzonego należy poinformować go o dacie i miejscu rozprawy albo posiedzenia, o którym mowa w art. 339 § 3 pkt 1 i 2, art. 341 lub art. 343, oraz o zarzutach oskarżenia i ich kwalifikacji prawnej. § 2. Jeżeli wnioski, o których mowa w § 1, złożyło tylu pokrzywdzonych, że ich indywidualne poinformowanie spowodowałoby poważne utrudnienie w prowadzeniu postępowania, informację zamieszcza się przez ogłoszenie na stronie internetowej sądu. W informacji wskazuje się sygnaturę akt sprawy, a nie podaje się danych osobowych zawartych w zarzutach.
Art. 338	§ 1. Jeżeli akt oskarżenia odpowiada warunkom formalnym, prezes sądu lub referendarz sądowy niezwłocznie zarządza doręczenie jego odpisu oskarżonemu, wzywając do składania wniosków dowodowych w terminie 7 dni od doręczenia mu aktu oskarżenia, a także pouczając o prawie do złożenia wniosku o zobowiązanie prokuratora do uzupełnienia materiałów postępowania przygotowawczego dołączonych do aktu oskarżenia o określone dokumenty zawarte w aktach tego postępowania, gdy ma to znaczenie dla interesu oskarżonego. § 1a. Oskarżonego poucza się również o treści przepisów art. 80a, art. 291 § 3, art. 338a, art. 341 § 1, art. 349 § 8, art. 374, art. 376, art. 377 i art. 422 oraz o tym, że w zależności od wyniku procesu oskarżony może być obciążony kosztami wyznaczenia obrońcy z urzędu.	§ 1. Jeżeli akt oskarżenia odpowiada warunkom formalnym, prezes sądu lub referendarz sądowy niezwłocznie zarządza doręczenie jego odpisu oskarżonemu, wzywając do składania wniosków dowodowych w terminie 7 dni od daty doręczenia mu aktu oskarżenia. § 1a. Oskarżonego poucza się również o treści przepisów art. 291 § 3, art. 338a, art. 341 § 1, art. 349 § 8, art. 374, art. 376, art. 377 i art. 422 oraz o tym, że wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu powinien być złożony najpóźniej w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania albo zawiadomienia o terminie rozprawy albo posiedzenia, o którym mowa w art. 341 lub art. 343, jak również o tym, że w zależności od wyniku procesu oskarżony może być obciążony kosztami wyznaczenia obrońcy z urzędu.

1	2	3
Art. 338a	Oskarżony może przed doręczeniem mu zawiadomienia o terminie rozprawy złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego. Wniosek może również dotyczyć wydania określonego rozstrzygnięcia w przedmiocie poniesienia kosztów procesu.	Oskarżony, któremu zarzucono przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności , może przed doręczeniem mu zawiadomienia o terminie rozprawy złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego. Wniosek może również dotyczyć wydania określonego rozstrzygnięcia w przedmiocie poniesienia kosztów procesu.
Art. 339	§ 1. Prezes sądu kieruje sprawę na posiedzenie, jeżeli: [...] 3) akt oskarżenia zawiera wniosek, o którym mowa w art. 335, 3a) prokurator złożył wniosek, o którym mowa w art. 335 § 1, 4) oskarżony, któremu zarzucono występki, przed doręczeniem mu zawiadomienia o wyznaczeniu rozprawy złożył wniosek, o którym mowa w art. 338a, 5) zachodzi potrzeba rozważenia kwestii umorzenia postępowania wskutek złożenia po wniesieniu aktu oskarżenia wniosku, o którym mowa w art. 59a Kodeksu karnego. § 3. Prezes sądu kieruje sprawę na posiedzenie także wtedy, gdy zachodzi potrzeba innego rozstrzygnięcia przekraczającego jego uprawnienia, a zwłaszcza: [...] Brak Brak.	§ 1. Prezes sądu kieruje sprawę na posiedzenie, jeżeli: [...] 3) do aktu oskarżenia dołączono wniosek, o którym mowa w art. 335 § 2, 3a) prokurator złożył wniosek, o którym mowa w art. 335 § 1, 4) uchylony, 5) uchylony, § 3. Prezes sądu kieruje sprawę na posiedzenie także wtedy, gdy zachodzi potrzeba innego rozstrzygnięcia przekraczającego jego uprawnienia, a zwłaszcza: [...] 3a) zwrotu sprawy prokuratorowi w celu usunięcia istotnych braków postępowania przygotowawczego, § 3a. Prezes sądu może skierować sprawę na posiedzenie, jeżeli oskarżony, któremu zarzucono przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, przed doręczeniem mu zawiadomienia o wyznaczeniu rozprawy złożył wniosek, o którym mowa w art. 338a, a prezes sądu uzna, że cele postępowania nie sprzeciwiają się rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu.
Art. 342	§ 2. W wyroku sąd określa także nałożone na oskarżonego obowiązki oraz sposób i termin ich wykonania, a w razie uznania za celowe – również dozór kuratora, osoby godnej zaufania albo instytucji lub organizacji społecznej. § 5. Wyrok doręcza się także pokrzywdzonemu.	§ 2. W wyroku sąd określa także nałożone na oskarżonego obowiązki oraz sposób i termin ich wykonania albo zamiast tych obowiązków orzeka nawiązkę, a w razie uznania za celowe – orzeka świadczenie pieniężne lub zakaz prowadzenia pojazdów, dozór kuratora, osoby godnej zaufania albo instytucji lub organizacji społecznej. Uchylony.
Art. 343	Brak.	§ 5a. Przed uwzględnieniem wniosku, o którym mowa w art. 335, sąd poucza oskarżonego o treści art. 447 § 5.
Art. 343a	§ 2. Sąd uwzględnia wniosek, jeżeli okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości, a postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte. Uwzględnienie wniosku jest możliwe tylko wówczas, gdy nie sprzeciwia się temu prokurator. Przepis art. 343 stosuje się odpowiednio.	§ 2. Sąd może uwzględnić wniosek, jeżeli okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, a postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte. Uwzględnienie wniosku jest możliwe tylko wówczas, gdy nie sprzeciwia się temu prokurator. Przepis art. 343 stosuje się odpowiednio.
Art. 344a	Brak.	§ 1. Sąd przekazuje sprawę prokuratorowi w celu uzupełnienia śledztwa lub dochodzenia, jeżeli akta sprawy wskazują na istotne braki tego postępowania, zwłaszcza na potrzebę poszukiwania dowodów, zaś dokonanie niezbędnych czynności przez sąd powodowałoby znaczne trudności.

1	2	3
		§ 2. Przekazując sprawę prokuratorowi, sąd wskazuje kierunek uzupełnienia, a w razie potrzeby także odpowiednie czynności, jakie należy przedsięwziąć. § 3. Na postanowienie, o którym mowa w § 1, służy stronom zażalenie.
Art. 344b	Brak.	Po uzupełnieniu śledztwa lub dochodzenia oskarżyciel publiczny składa nowy akt oskarżenia lub podtrzymuje poprzedni, kieruje do sądu wniossek o warunkowe umorzenie postępowania albo postępowanie umarza.
Rozdział 41. Przygotowanie do rozprawy głównej		
Art. 349	§ 7. Na posiedzeniu przewodniczący składu orzekającego, biorąc pod uwagę stanowiska w przedmiocie planowania i organizacji rozprawy głównej przedstawione przez strony, pełnomocników i obrońców, rozstrzyga w przedmiocie wniosków dowodowych i kolejności ich przeprowadzenia, przebiegu i organizacji rozprawy głównej oraz wyznacza jej terminy, a także podejmuje inne niezbędne rozstrzygnięcia. Przepisy art. 350 § 2–4 stosuje się odpowiednio.	§ 7. Na posiedzeniu sąd rozstrzyga w przedmiocie wniosków dowodowych, a przewodniczący składu orzekającego, biorąc pod uwagę stanowiska w przedmiocie planowania i organizacji rozprawy głównej przedstawione przez strony, pełnomocników i obrońców, rozstrzyga w przedmiocie kolejności przeprowadzenia dowodów, przebiegu i organizacji rozprawy głównej oraz wyznacza jej terminy, a także podejmuje inne niezbędne rozstrzygnięcia. Przepisy art. 350 § 2–4 stosuje się odpowiednio.
Art. 351	§ 1. Sędziego albo sędziów powołanych do orzekania w sprawie wyznacza się w kolejności według wpływu sprawy oraz jawnej dla stron listy sędziów danego sądu lub wydziału. Odstępstwo od tej kolejności jest dopuszczalne tylko z powodu choroby sędziego lub z innej ważnej przyczyny, co należy zaznaczyć w zarządzeniu o wyznaczeniu rozprawy. § 2. Gdy w akcie oskarżenia zarzuca się popełnienie zbrodni zagrożonej karą 25 lat pozbawienia wolności albo dożywotniego pozbawienia wolności, wyznaczenia składu orzekającego dokonuje się na wniosek prokuratora lub obrońcy w drodze losowania, przy którym mają oni prawo być obecni. Prokurator może złożyć wniosek nie później niż w ciągu 7 dni po wniesieniu do sądu aktu oskarżenia, a obrońca w ciągu 7 dni od dnia doręczenia mu odpisu aktu oskarżenia. § 3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady wyznaczania i losowania składu orzekającego, mając na uwadze konieczność zagwarantowania równego prawdopodobieństwa udziału w składzie orzekającym w każdej sprawie wszystkim sędziom danego sądu lub wydziału.	§ 1. Sędziego powołanego do orzekania w sprawie w składzie jednoosobowym albo sędziego sprawozdawcę wyznacza się w kolejności według wpływu sprawy oraz jawnej dla stron listy sędziów orzekających w danym sądzie lub wydziale. Odstępstwo od tej kolejności jest dopuszczalne tylko w formie pominięcia sędziego z powodu jego dłuższej choroby lub innej usprawiedliwionej niemożności wykonywania obowiązków służbowych, bądź też ważnej przyczyny wynikającej z organizacji pracy w sądzie, co należy zaznaczyć w zarządzeniu o wyznaczeniu sędziego albo członków składu orzekającego. § 2. Jeżeli do orzekania w sprawie należy powołać więcej niż jednego sędziego, kolejnego albo kolejnych sędziów wyznacza się w drodze losowania. Sędzia wyznaczony w drodze losowania podlega wyłączeniu od udziału w kolejnych losowaniach przeprowadzanych w trybie niniejszego paragrafu, aż do wyboru w tej drodze wszystkich pozostałych sędziów z listy, o której mowa w § 1. § 3. Gdy w akcie oskarżenia zarzuca się popełnienie zbrodni zagrożonej karą 25 lat pozbawienia wolności albo dożywotniego pozbawienia wolności, wyznaczenia składu orzekającego dokonuje się na wniosek prokuratora lub obrońcy w drodze losowania. Sędzia wyznaczony w drodze losowania podlega wyłączeniu od udziału w kolejnych losowaniach przeprowadzanych w trybie niniejszego paragrafu aż do wyboru w tej drodze wszystkich pozostałych sędziów z listy, o której mowa w § 1. Prokurator może złożyć wniosek w akcie oskarżenia, a obrońca w ciągu 3 dni od dnia doręczenia mu odpisu aktu oskarżenia.

1	2	3
	Brak.	§ 4. Jeżeli sędzia wyznaczony w myśl przepisów § 1–3 nie może orzekać w sprawie z powodu przeszkody procesowej, przeszkody wynikającej z przepisów prawa o ustroju sądów, jego długotrwałej choroby lub innej usprawiedliwionej niemożności wykonywania obowiązków służbowych, do orzekania w sprawie w jego miejsce wyznacza się innego sędziego w drodze losowania.
	Brak.	§ 5. W wypadku wskazanym w § 4 sędzia wyznaczony do orzekania w sprawie w miejsce sędziego wyznaczonego w myśl § 1 podlega z tego powodu jednokrotnemu pominięciu w kolejności wyznaczania do orzekania w trybie § 1. W wypadku wskazanym w § 4 sędzia wyznaczony do orzekania w sprawie w miejsce sędziego wyznaczonego w myśl § 2 podlega wyłączeniu od udziału w kolejnych losowaniach przeprowadzanych w trybie § 4 w celu zastąpienia sędziego wyznaczonego w myśl § 2 aż do wyboru w tej drodze wszystkich pozostałych sędziów z listy, o której mowa w § 1. W wypadku wskazanym w § 4 sędzia wyznaczony do orzekania w sprawie w miejsce sędziego wyznaczonego w myśl § 3 podlega wyłączeniu od udziału w kolejnych losowaniach przeprowadzanych w trybie § 4 w celu zastąpienia sędziego wyznaczonego w myśl § 3 aż do wyboru w tej drodze wszystkich pozostałych sędziów z listy, o której mowa w § 1.
	Brak.	§ 6. Jeżeli po wyznaczeniu składu orzekającego w myśl art. 349 § 1 albo art. 350 § 1 sprawa, zgodnie z przepisami postępowania, ma być rozpoznana w składzie złożonym z większej liczby sędziów, do orzekania w tej sprawie wyznacza się sędziego lub sędziów w drodze losowania. W takim wypadku sędzia wyznaczony do orzekania w sprawie podlega z tego powodu jednokrotnemu pominięciu w kolejności wyznaczania do orzekania w trybie § 1.
	Brak.	§ 7. Od udziału w losowaniach wskazanych w § 2–6 wyłączeni są sędziowie, o których mowa w § 1 zdanie drugie.
	Brak	§ 8. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia: 1) tryb wyznaczania i losowania składu orzekającego, mając na uwadze konieczność zagwarantowania równego prawdopodobieństwa udziału w składzie orzekającym w każdej sprawie wszystkim sędziom danego sądu lub wydziału oraz zapewnienia obiektywizmu przy przeprowadzaniu losowania, w szczególności poprzez udział w tej czynności osób niemających interesu prawnego ani faktycznego w wyniku losowania, możliwość wyznaczania i losowania składu orzekającego przy użyciu systemu informatycznego oraz możliwość rejestrowania obrazu albo obrazu i dźwięku z przebiegu losowania, warunki tego rejestrowania oraz przechowywania i udostępniania zapisów nagrań;

1	2	3
	Brak.	2) warunki uznania choroby lub innej usprawiedliwionej niemożności wykonywania obowiązków służbowych za dłuższą lub długotrwałą oraz ważne przyczyny wynikające z organizacji pracy w sądzie dopuszczające pominięcie sędziego do orzekania w sprawie, mając na uwadze konieczność zapewnienia prawidłowego toku postępowania oraz prawidłowego wyznaczania sędziego do orzekania w sprawie. § 9. Przepisy § 1–8 stosuje się do sędziów sądów powszechnych i wojskowych.
Art. 352	Przewodniczący składu orzekającego po rozważeniu wniosków stron dopuszcza dowody i zarządza ich sprowadzenie na rozprawę. Przepis art. 368 stosuje się odpowiednio.	Przewodniczący składu orzekającego po rozważeniu wniosków stron albo sąd z urzędu dopuszcza dowody, a przewodniczący zarządza ich sprowadzenie na rozprawę. Przepis art. 368 stosuje się odpowiednio.
Art. 353	§ 3. Doręczając oskarżonemu pozbawionemu wolności, którego obecność na rozprawie nie jest obowiązkowa, zawiadomienie o terminie rozprawy, należy pouczyć go o prawie do złożenia wniosku o doprowadzenie go na rozprawę. § 4. Doręczając oskarżonemu wezwanie na rozprawę albo zawiadomienie o jej terminie, poucza się go o treści przepisów art. 374, art. 376, art. 377, art. 422, art. 427 § 4 i art. 447 § 5. Brak. § 5. Wniosek, o którym mowa w § 3, jak również wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu na podstawie art. 80a § 1 powinien być złożony w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania lub zawiadomienia. Wnioski złożone po terminie podlegają rozpoznaniu, jeżeli nie powoduje to konieczności odroczenia rozprawy.	§ 3. Doręczając oskarżonemu pozbawionemu wolności, którego obecność na rozprawie nie jest obowiązkowa, zawiadomienie o terminie rozprawy, należy pouczyć go o prawie do złożenia w terminie 7 dni od daty doręczenia tego zawiadomienia wniosku o doprowadzenie go na rozprawę. § 4. Doręczając oskarżonemu wezwanie na rozprawę albo zawiadomienie o jej terminie, poucza się go o treści przepisów art. 374, art. 376, art. 377, art. 422 i art. 447 § 5. § 4a. Doręczając stronie zawiadomienie o terminie rozprawy, poucza się ją o treści art. 402 § 1 zdanie trzecie. § 5. Wniosek, o którym mowa w § 3, jak również wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, powinien być złożony w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania lub zawiadomienia. Wnioski złożone po terminie podlegają rozpoznaniu, jeżeli nie powoduje to konieczności zmiany terminu rozprawy albo posiedzenia, o którym mowa w art. 341 lub art. 343.
Art. 354a	§ 1. Przed orzeczeniem środka zabezpieczającego, o którym mowa w art. 93a § 1 Kodeksu karnego, albo nakazu lub zakazów, o których mowa w art. 39 pkt 2–3 Kodeksu karnego, orzeczonych tytułem środka zabezpieczającego, sąd wysłuchuje: 1) psychologa, 2) w sprawach osób niepełnosprawnych, o ograniczonej poczytalności lub z zaburzeniami osobowości albo gdy sąd uzna to za wskazane – ponadto lekarzy psychiatrów, 3) w sprawach osób z zaburzeniami preferencji seksualnych – biegłych wskazanych w pkt 1 i 2 oraz lekarza seksuologa lub psychologa seksuologa. W sprawach osób uzależnionych można również wysłuchać biegłego w przedmiocie uzależnienia.	§ 1. Przed orzeczeniem środka zabezpieczającego, o którym mowa w art. 93a § 1 Kodeksu karnego, albo nakazu lub zakazów, o których mowa w art. 39 pkt 2–3 Kodeksu karnego, orzeczonych tytułem środka zabezpieczającego, sąd wysłuchuje: 1) biegłego psychologa, 2) w sprawach osób niepełnosprawnych, o ograniczonej poczytalności lub z zaburzeniami osobowości albo gdy sąd uzna to za wskazane – ponadto biegłych lekarzy psychiatrów, 3) w sprawach osób z zaburzeniami preferencji seksualnych – biegłych wskazanych w pkt 1 i 2 oraz biegłego lekarza seksuologa lub biegłego psychologa seksuologa.
Rozdział 43. Przepisy ogólne o rozprawie głównej		
Art. 366	§ 1. Przewodniczący kieruje rozprawą i czuwa nad jej prawidłowym przebiegiem.	§ 1. Przewodniczący kieruje rozprawą i czuwa nad jej prawidłowym przebiegiem, bacząc, aby zostały wyjaśnione wszystkie istotne okoliczności sprawy.

1	2	3
Art. 367a	§ 1. Oskarżony, jego obrońca, oskarżyciel posiłkowy, oskarżyciel prywatny lub ich pełnomocnicy mogą wystąpić z wnioskiem do sądu o zarządzenie przez sąd dostarczenia przez odpowiedni organ dokumentów, których strona sama nie może uzyskać, albo o zwolnienie lub o wystąpienie o zwolnienie określonej osoby od zachowania tajemnicy dla potrzeb złożenia wniosku dowodowego. Przepis art. 170 § 1 stosuje się odpowiednio. § 2. Wniosek, o którym mowa w § 1, w tym również złożony przed rozprawą, sąd może rozpoznać na posiedzeniu.	Uchylony.
Art. 370	§ 1. Na wezwanie przewodniczącego, po swobodnym wypowiedzeniu się osoby przesłuchiwanej, stosownie do art. 171 § 1, zadają jej pytania w następującym porządku: oskarżyciel publiczny, oskarżyciel posiłkowy, pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, oskarżyciel prywatny, pełnomocnik oskarżyciela prywatnego, biegły, obrońca, oskarżony, członkowie składu orzekającego. § 2. Strona przeprowadzająca dowód zadaje pytania osobie przesłuchiwanej jako pierwsza. Brak. § 3. W przypadku dowodu przeprowadzanego przez sąd pytania osobie przesłuchiwanej jako pierwsi zadają członkowie składu orzekającego.	§ 1. Po swobodnym wypowiedzeniu się osoby przesłuchiwanej na wezwanie przewodniczącego, stosownie do art. 171 § 1, mogą zadawać jej pytania w następującym porządku: oskarżyciel publiczny, oskarżyciel posiłkowy, pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, oskarżyciel prywatny, pełnomocnik oskarżyciela prywatnego, biegły, obrońca, oskarżony, członkowie składu orzekającego. § 2. Strona, na której wniosek świadek został dopuszczony, zadaje pytania przed pozostałymi stronami. § 2a. W razie potrzeby członkowie składu orzekającego mogą zadawać dodatkowe pytania poza kolejnością. § 3. W przypadku dopuszczenia dowodu z urzędu pytania jako pierwsi zadają członkowie składu orzekającego.
Art. 376	§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli oskarżony, którego obecność na rozprawie jest obowiązkowa, zawiadomiony o terminie rozprawy odroczonej lub przerwanej nie stawiał się na tę rozprawę bez usprawiedliwienia. § 3. Jeżeli na rozprawę odroczoną lub przerwaną nie stawiał się współoskarżony, którego obecność jest obowiązkowa, sąd może prowadzić rozprawę w zakresie nie dotyczącym bezpośrednio tego oskarżonego.	§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli oskarżony, którego obecność na rozprawie jest obowiązkowa, po złożeniu wyjaśnień, zawiadomiony o terminie rozprawy odroczonej lub przerwanej nie stawiał się na tę rozprawę bez usprawiedliwienia. § 3. Jeżeli na rozprawę odroczoną lub przerwaną nie stawiał się współoskarżony, który usprawiedliwił swoje niestawiennictwo, sąd może prowadzić rozprawę w zakresie nie dotyczącym bezpośrednio nieobecnego oskarżonego, jeżeli nie ograniczy to jego prawa do obrony.
Rozdział 44. Rozpoczęcie rozprawy głównej		
Art. 381	§ 1. Rozprawę główną rozpoczyna wywołanie sprawy. Następnie przewodniczący sprawdza, czy wszyscy wezwani stawili się oraz czy nie ma przeszkód do rozpoznania sprawy. § 2. Do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego strony, obrońcy i pełnomocnicy mogą wnosić o zobowiązanie prokuratora do uzupełnienia materiałów postępowania przygotowawczego dołączonych do aktu oskarżenia o określone dokumenty zawarte w aktach tego postępowania. W przedmiocie tego wniosku sąd rozstrzyga w miarę możliwości jeszcze przed otwarciem przewodu sądowego.	Rozprawę główną rozpoczyna wywołanie sprawy. Następnie przewodniczący sprawdza, czy wszyscy wezwani stawili się oraz czy nie ma przeszkód do rozpoznania sprawy. Uchylony.

1	2	3
Rozdział 45. Przewód sądowy		
Art. 385	Brak.	§ 1a. Jeżeli w rozprawie nie bierze udziału oskarżyciel, przewodniczący dokonuje zwięzłego przedstawienia zarzutów oskarżenia.
Art. 387	§ 1. Do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej oskarżony może złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego. Wniosek może również dotyczyć wydania określonego rozstrzygnięcia w przedmiocie poniesienia kosztów procesu. Brak. § 4. W sprawach o zbrodnie nadzwyczajne złagodzenie kary może nastąpić tylko wówczas, gdy wniosek został złożony przed doręczeniem oskarżonemu zawiadomienia o terminie rozprawy.	§ 1. Do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej oskarżony, któremu zarzucono przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, może złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzania postępowania dowodowego. Wniosek może również dotyczyć wydania określonego rozstrzygnięcia w przedmiocie poniesienia kosztów procesu. Jeżeli oskarżony nie ma obrońcy z wyboru, sąd może, na jego wniosek, wyznaczyć mu obrońcę z urzędu. § 1a. Przed uwzględnieniem wniosku o wydanie wyroku skazującego sąd poucza oskarżonego o treści art. 447 § 5. Uchylony.
Art. 389	§ 1. Jeżeli oskarżony odmawia wyjaśnień lub wyjaśnia odmiennie niż poprzednio albo oświadcza, że pewnych okoliczności nie pamięta, strona może na rozprawie odczytywać tylko w odpowiednim zakresie treść protokołów jego wyjaśnień złożonych poprzednio w charakterze oskarżonego w tej lub innej sprawie w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę. Po odczytaniu odpowiedniego fragmentu protokołu strona umożliwia oskarżonemu wypowiedzenie się co do jego treści i wyjaśnienie zachodzących sprzeczności. Przepisu art. 394 § 2 nie stosuje się. § 2. Jeżeli oskarżony nie stawiał się na rozprawę, strona może, jedynie w niezbędnym zakresie, odczytywać treść protokołów jego wyjaśnień złożonych poprzednio w charakterze oskarżonego w tej lub innej sprawie w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę. § 3. W wyjątkowym wypadku, uzasadnionym szczególnymi okolicznościami, o którym mowa w art. 171 § 2, jeżeli okoliczność będąca przedmiotem przesłuchania nie może być ustalona w inny sposób, sąd, zadając pytanie, może odczytać protokół w zakresie, o którym mowa w § 1.	§ 1. Jeżeli oskarżony nie stawiał się na rozprawę, odmawia wyjaśnień lub wyjaśnia odmiennie niż poprzednio albo oświadcza, że pewnych okoliczności nie pamięta, wolno na rozprawie odczytywać tylko w odpowiednim zakresie protokoły jego wyjaśnień złożonych poprzednio w charakterze oskarżonego w tej lub innej sprawie w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę. § 2. Po odczytaniu protokołu przewodniczący zwraca się do oskarżonego o wypowiedzenie się co do jego treści i o wyjaśnienie zachodzących sprzeczności. § 3. Wolno na rozprawie odczytać wyjaśnienia współoskarżonego, który zmarł.
Art. 391	§ 1. Jeżeli świadek bezpodstawnie odmawia zeznań, zeznaje odmiennie niż poprzednio albo oświadczy, że pewnych okoliczności nie pamięta, strona może jedynie w niezbędnym zakresie, odczytywać treść protokołów złożonych poprzednio przez niego zeznań w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem w tej lub innej sprawie albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę. Po odczytaniu odpowiedniego fragmentu protokołu strona umożliwia świadkowi wypowiedzenie się co do jego treści i wyjaśnienie zachodzących sprzeczności. Przepisu art. 394 § 2 nie stosuje się.	§ 1. Jeżeli świadek bezpodstawnie odmawia zeznań, zeznaje odmiennie niż poprzednio albo oświadczy, że pewnych okoliczności nie pamięta, albo przebywa za granicą lub nie można mu było doręczyć wezwania, albo nie stawiał się z powodu niedających się usunąć przeszkód lub przewodniczący zaniechał wezwania świadka na podstawie art. 333 § 2, a także wtedy, gdy świadek zmarł, wolno odczytywać w odpowiednim zakresie protokoły złożonych poprzednio przez niego zeznań w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem w tej lub innej sprawie albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę.

1	2	3
	§ 1a. Jeżeli świadek przebywa za granicą, nie można mu było doręczyć wezwania, nie stawiał się z powodu niedających się usunąć przeszkód lub przewodniczący zaniechał wezwania świadka na podstawie art. 333 § 2, a także wtedy, gdy świadek zmarł, strona może, jedynie w niezbędnym zakresie, odczytywać treść protokołów złożonych poprzednio przez niego zeznań w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem w tej lub innej sprawie albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę. § 1b. W wyjątkowym wypadku, uzasadnionym szczególnymi okolicznościami, o którym mowa w art. 171 § 2, jeżeli okoliczność będąca przedmiotem przesłuchania nie może być ustalona w inny sposób, sąd, zadając pytanie, może odczytać protokół w zakresie, o którym mowa w § 1. § 1c. W przypadku określonym w art. 167 § 1 zdanie drugie i trzecie lub w art. 167 § 2 treść protokołów może być ujawniona, w zakresie i w sposób wskazany w § 1 i 1a, także z urzędu. § 1d. W przypadku ujawnienia protokołu na rozprawie sąd włącza go do akt sprawy sądowej, zaznaczając zakres, w którym protokół odczytano.	Uchylony. Uchylony. Uchylony. Uchylony.
Art. 393	§ 1. Wolno odczytywać na rozprawie protokoły oględzin, przeszukania i zatrzymania rzeczy, opinie biegłych, instytutów, zakładów lub instytucji, dane o karalności, wyniki wywiadu środowiskowego oraz wszelkie dokumenty urzędowe złożone w postępowaniu przygotowawczym lub sądowym albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę. Nie wolno jednak odczytywać notatek dotyczących czynności, z których wymagane jest sporządzenie protokołu, a także notatek, o których mowa w art. 311 § 5.	§ 1. Wolno odczytywać na rozprawie protokoły oględzin, przeszukania i zatrzymania rzeczy, opinie biegłych, instytutów, zakładów lub instytucji, dane o karalności, wyniki wywiadu środowiskowego oraz wszelkie dokumenty urzędowe złożone w postępowaniu przygotowawczym lub sądowym albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę. Nie wolno jednak odczytywać notatek dotyczących czynności, z których wymagane jest sporządzenie protokołu.
Art. 393a	W warunkach określonych w art. 389 § 1, art. 391 § 1–1c i 2, art. 392 i art. 393 wolno również odczytywać i odtwarzać zapisy, o których mowa w art. 145 § 1 i art. 147 § 3.	W warunkach określonych w art. 389 § 1 i 3, art. 391 § 1 i 2, art. 392 i art. 393 wolno również odczytywać lub odtwarzać zapisy, o których mowa w art. 145 § 1 i art. 147 § 1–2b.
Art. 394	§ 1a. Sąd z urzędu zwraca się o informację wskazaną w art. 213 § 1a, jeżeli od dnia otrzymania poprzedniej informacji upłynęło przynajmniej 12 miesięcy.	Uchylony.
Art. 396a	Brak.	§ 1. Jeżeli dopiero w toku rozprawy ujawnią się istotne braki postępowania przygotowawczego, a ich usunięcie przez sąd uniemożliwiałoby wydanie prawidłowego orzeczenia w rozsądnym terminie, zaś przeszkód tych nie można usunąć, stosując przepis art. 396, sąd może przerwać albo odroczyć rozprawę, zakreślając oskarżycielowi publicznie termin do przedstawienia dowodów, których przeprowadzenie pozwoliłoby na usunięcie dostrzeżonych braków. § 2. Oskarżyciel publiczny w celu zebrania dowodów, o których mowa w § 1, może przedsięwziąć osobiście, a prokurator także zlecić Policji dokonanie niezbędnych czynności dowodowych. § 3. Oskarżyciel publiczny w wypadku niemożności dotrzymania określonego terminu może zwrócić się do sądu o jego przedłużenie.

1	2	3
		§ 4. Jeżeli oskarżyciel publiczny w wyznaczonym terminie nie przedstawi stosownych dowodów, sąd rozstrzyga na korzyść oskarżonego wątpliwości wynikające z nieprzeprowadzenia tych dowodów.
Art. 402	Brak.	§ 1a. Oskarżonego, którego obecność jest obowiązkowa, nie wzywa się w sytuacjach określonych w art. 376 lub art. 377, jeżeli okres przerwy uniemożliwia jego wezwanie oraz stawienie się na rozprawę po przerwie.
Art. 404a	W czasie przerwy albo odroczenia rozprawy oskarżyciel publiczny może dokonać niezbędnych czynności w celu przedstawienia dowodów przed sądem, chyba że określona czynność zastrzeżona jest do właściwości sądu. Prokurator może również zlecić dokonanie niezbędnych czynności przez Policję.	Uchylony.
Rozdział 47. Wyrokowanie		
Art. 413	§ 2. Wyrok skazujący powinien ponadto zawierać: [...] 2) rozstrzygnięcia co do kary i środków karnych, środków kompensacyjnych i przepadku, a w razie potrzeby – co do zaliczenia na ich poczet tymczasowego aresztowania i zatrzymania oraz środków zapobiegawczych wymienionych w art. 276.	§ 2. Wyrok skazujący powinien ponadto zawierać: [...] 2) rozstrzygnięcia co do kary i środków karnych, środków kompensacyjnych i przepadku, a w razie potrzeby – co do zaliczenia na ich poczet okresów wskazanych w art. 63 Kodeksu karnego .
Art. 418a	W wypadku wyrokowania na posiedzeniu odbywającym się z wyłączeniem jawności treść wyroku udostępnia się publicznie przez złożenie jego odpisu na okres 7 dni w sekretariacie sądu, o czym należy uczynić wzmiankę w protokole posiedzenia.	W wypadku wyrokowania na posiedzeniu odbywającym się z wyłączeniem jawności treść wyroku udostępnia się publicznie przez złożenie jego odpisu na okres 7 dni w sekretariacie sądu, o czym należy uczynić wzmiankę w protokole lub notatce urzędowej z posiedzenia.
Art. 422	§ 1. W terminie zawitym 7 dni od daty ogłoszenia, a gdy ustawa przewiduje doręczenie wyroku, od daty jego doręczenia, strona, a w wypadku wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, wydane na posiedzeniu, także pokrzywdzony, mogą złożyć wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Sporządzenie uzasadnienia z urzędu nie zwalnia strony oraz pokrzywdzonego od złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia. Wniosek składa się na piśmie. Brak.	§ 1. W terminie zawitym 7 dni od daty ogłoszenia wyroku , strona, a w wypadku wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, wydane na posiedzeniu, także pokrzywdzony, mogą złożyć wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Sporządzenie uzasadnienia z urzędu nie zwalnia strony oraz pokrzywdzonego od złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia. Wniosek składa się na piśmie. § 2a. Dla oskarżonego pozbawionego wolności, który nie ma obrońcy i – pomimo złożenia wniosku o doprowadzenie go na termin rozprawy, na którym ogłoszono wyrok – nie był obecny podczas ogłoszenia wyroku, termin wymieniony w § 1 biegnie od daty doręczenia mu wyroku.
Art. 424	§ 3. W wypadku złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku jedynie co do rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu albo o uzasadnienie wyroku wydane w trybie art. 343, art. 343a lub art. 387 sąd może ograniczyć zakres uzasadnienia do wyjaśnienia podstawy prawnej tego wyroku oraz wskazanych rozstrzygnięć.	3. W wypadku złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku jedynie co do rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu albo o uzasadnienie wyroku wydane w trybie art. 343, art. 343a lub art. 387 uzasadnienie powinno zawierać co najmniej wyjaśnienie podstawy prawnej tego wyroku oraz wskazanych rozstrzygnięć.

1	2	3
Dział IX. Postępowanie odwoławcze Rozdział 48. Przepisy ogólne		
Art. 425	§ 2. Orzeczenie można zaskarżyć w całości lub w części. Można także zaskarżyć samo uzasadnienie orzeczenia.	§ 2. Orzeczenie można zaskarżyć w całości lub w części. Można także zaskarżyć brak określonego rozstrzygnięcia . Przedmiotem zaskarżenia może być również samo uzasadnienie orzeczenia.
Art. 426	§ 2. Od postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania wydanego na skutek zażalenia, a także od wydanego w toku postępowania odwoławczego postanowienia o przeprowadzeniu obserwacji, zastosowaniu środka zapobiegawczego, nałożeniu kary porządkowej oraz w przedmiocie kosztów procesu, o których po raz pierwszy orzekł sąd odwoławczy, przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu sądu odwoławczego.	§ 2. Od postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania wydanego na skutek zażalenia, a także od wydanego w toku postępowania odwoławczego postanowienia o przeprowadzeniu obserwacji, zastosowaniu środka zapobiegawczego, nałożeniu kary porządkowej oraz w przedmiocie kosztów procesu, o których po raz pierwszy orzekł sąd odwoławczy, przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu sądu odwoławczego. Jeżeli zaskarżone postanowienie wydał sąd w składzie jednego sędziego, zażalenie rozpoznaje sąd odwoławczy w składzie trzech sędziów.
Art. 427	§ 1. Odwołujący się powinien wskazać zaskarżone rozstrzygnięcie lub ustalenie, sformułować zarzuty stawiane rozstrzygnięciu lub ustaleniu, a także podać, czego się domaga. § 2. Jeżeli środek odwoławczy pochodzi od oskarżyciela publicznego, obrońcy lub pełnomocnika, powinien ponadto zawierać uzasadnienie. § 4. W postępowaniu przed sądem, które zostało wszczęte z inicjatywy strony, w środku odwoławczym nie można podnosić zarzutu nieprzeprowadzenia przez sąd określonego dowodu, jeżeli strona nie składała w tym zakresie wniosku dowodowego, zarzutu przeprowadzenia dowodu pomimo braku wniosku strony w tym przedmiocie, ani też zarzutu naruszenia przepisów dotyczących aktywności sądu przy przeprowadzaniu dowodów, w tym również przeprowadzenia dowodu poza zakresem tezy dowodowej. § 5. Przepisu § 4 nie stosuje się, jeżeli przeprowadzenie dowodu jest obowiązkowe.	§ 1. Odwołujący się powinien wskazać zaskarżone rozstrzygnięcie lub ustalenie, a także podać, czego się domaga. § 2. Jeżeli środek odwoławczy pochodzi od oskarżyciela publicznego, obrońcy lub pełnomocnika, powinien ponadto zawierać wskazanie zarzutów stawianych rozstrzygnięciu oraz uzasadnienie. Uchylony. Uchylony.
Art. 433	§ 1. Sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, uwzględniając treść art. 447 § 1–3, a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435, art. 439 § 1, art. 440 i art. 455.	§ 1. Sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a jeżeli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu – również w granicach podniesionych zarzutów , uwzględniając treść art. 447 § 1–3, a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435, art. 439 § 1, art. 440 i art. 455.
Art. 434	§ 1. Sąd odwoławczy może orzec na niekorzyść oskarżonego tylko wtedy, gdy wniesiono na jego niekorzyść środek odwoławczy. Sąd odwoławczy może orzec tylko w granicach zaskarżenia i tylko w razie stwierdzenia uchybień podniesionych w środku odwoławczym, chyba że ustawa nakazuje wydanie orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów	§ 1. Sąd odwoławczy może orzec na niekorzyść oskarżonego jedynie: 1) wtedy, gdy wniesiono na jego niekorzyść środek odwoławczy, oraz 2) w granicach zaskarżenia, chyba że ustawa nakazuje wydanie orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia, oraz

1	2	3
	. § 2. Środek odwoławczy wniesiony na niekorzyść oskarżonego może spowodować orzeczenie także na korzyść oskarżonego, jeżeli zachodzą przesłanki określone w art. 440.	3) w razie stwierdzenia uchybień podniesionych w środku odwoławczym, chyba że środek odwoławczy nie pochodzi od oskarżyciela publicznego lub pełnomocnika i nie podniesiono w nim zarzutów albo ustawa nakazuje wydanie orzeczenia niezależnie od podniesionych zarzutów. § 2. Środek odwoławczy wniesiony na niekorzyść oskarżonego może spowodować orzeczenie także na korzyść oskarżonego, jeżeli zachodzą przesłanki określone w art. 440 lub art. 455.
Art. 439	§ 1. Niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia sąd odwoławczy na posiedzeniu uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli: [...] Brak.	§ 1. Niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia sąd odwoławczy na posiedzeniu uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli: [...] 1a) w wydaniu orzeczenia brał udział sędzia lub sędziowie wyznaczeni z pominięciem sposobu wskazanego w art. 351, co do których nie uwzględniono wniosku o wyłączenie złożonego zgodnie z art. 40a, [...] – przepis wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.
Art. 440	Jeżeli utrzymanie orzeczenia w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, podlega ono zmianie na korzyść oskarżonego albo uchyleniu niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów.	Jeżeli utrzymanie orzeczenia w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, podlega ono niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów zmianie na korzyść oskarżonego albo w sytuacji określonej w art. 437 § 2 zdanie drugie uchyleniu.
Rozdział 49. Apelacja		
Art. 444	§ 1. Od wyroku sądu pierwszej instancji stronom, a pokrzywdzonemu od wyroku warunkowo umarzającego postępowanie wydanego na posiedzeniu przysługuje apelacja, chyba że ustawa stanowi inaczej. § 2. O uprawnieniu do złożenia wniosku o wyznaczenie obrońcy w celu sporządzenia apelacji oraz o możliwości obciążenia wnioskującego kosztami wyznaczenia takiego obrońcy należy oskarżonego nieposiadającego obrońcy ponownie pouczyć przy ogłoszeniu lub doręczeniu wyroku, niezależnie od pouczenia udzielonego na podstawie art. 338 § 1a. § 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio w stosunku do pokrzywdzonego w wypadku wydania na posiedzeniu wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, a także w stosunku do oskarżyciela posiłkowego i oskarżyciela prywatnego.	Od wyroku sądu pierwszej instancji stronom, a pokrzywdzonemu od wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, wydanego na posiedzeniu przysługuje apelacja. Uchylony. Uchylony.
Art. 446	§ 1. Apelacja od wyroku sądu okręgowego, która nie pochodzi od prokuratora, powinna być sporządzona i podpisana przez adwokata lub radcę prawnego. § 2. Do apelacji sporządzonej przez prokuratora, obrońcę lub pełnomocnika dołącza się odpowiednią liczbę odpisów dla stron przeciwnych; do apelacji wnoszonej do sądu apelacyjnego dołącza się dodatkowo jeden odpis.	§ 1. Apelacja od wyroku sądu okręgowego, która nie pochodzi od prokuratora, powinna być sporządzona i podpisana przez obrońcę lub pełnomocnika. § 2. Do apelacji dołącza się odpowiednią liczbę odpisów dla stron przeciwnych; do apelacji wnoszonej do sądu apelacyjnego dołącza się dodatkowo jeden odpis.
Art. 447	§ 3. Apelację co do środka karnego uważa się za zwróconą przeciwko całości rozstrzygnięcia o środkach karnych. Zaskarżyć można również brak rozstrzygnięcia w przedmiocie środka karnego.	§ 3. Apelację co do środka karnego, środka kompensacyjnego albo przepadku uważa się za zwróconą odpowiednio przeciwko całości rozstrzygnięcia o środkach karnych albo o środkach kompensacyjnych albo o przepadku.

1	2	3
Art. 448	§ 2. W wypadku wniesienia apelacji przez prokuratora, obrońcę lub pełnomocnika dołącza się do zawiadomienia odpis apelacji strony przeciwnej, chyba że w sprawie była wyłączona jawność rozprawy ze względu na ochronę informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”.	§ 2. Do zawiadomienia dołącza się odpis apelacji strony przeciwnej, chyba że w sprawie była wyłączona jawność rozprawy ze względu na ochronę informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”.
Art. 449a	§ 1. Jeżeli ma to zapewnić prawidłowe wyrokowanie w sprawie, sąd odwoławczy przed wydaniem orzeczenia może zwrócić akta sprawy sądowi pierwszej instancji w celu uzupełnienia uzasadnienia zaskarżonego wyroku w niezbędnym zakresie, jednocześnie szczegółowo wskazując zakres uzupełnienia i kwestie, o które należy uzupełnić uzasadnienie.	§ 1. Jeżeli jest to niezbędne dla prawidłowego wyrokowania w sprawie, sąd odwoławczy przed wydaniem orzeczenia może zwrócić akta sprawy sądowi pierwszej instancji w celu uzupełnienia uzasadnienia zaskarżonego wyroku, jednocześnie szczegółowo wskazując kwestie, o które należy uzupełnić uzasadnienie.
Art. 450	§ 1. Udział w rozprawie prokuratora, a obrońcy w wypadkach określonych w art. 79, art. 80 i art. 80a § 1 jest obowiązkowy.	§ 1. Udział w rozprawie prokuratora, a obrońcy w wypadkach określonych w art. 79 i art. 80 jest obowiązkowy.
Art. 452	§ 2. Sąd odwoławczy dopuszcza dowody na rozprawie, jeżeli nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Dowody można dopuścić również przed rozprawą.	§ 2. Sąd odwoławczy oddala wniosek dowodowy, jeżeli przeprowadzenie dowodu przez ten sąd byłoby niecelowe z przyczyn określonych w art. 437 § 2 zdanie drugie.
Rozdział 50. Zażalenie i sprzeciw		
Art. 461	§ 1. Do zażalenia na postanowienie kończące postępowanie, sporządzonego przez prokuratora, obrońcę, lub pełnomocnika, dołącza się odpowiednią liczbę odpisów dla osób, których dotyczy zaskarżone postanowienie. Odpisy te doręcza się tym osobom niezwłocznie. § 2. Jeżeli zażalenie lub sprzeciw pochodzi od osób niewymienionych w § 1, o jego wniesieniu zawiadamia się osoby, których dotyczy zaskarżone postanowienie.	§ 1. Do zażalenia na postanowienie kończące postępowanie dołącza się odpowiednią liczbę odpisów dla osób, których dotyczy zaskarżone postanowienie. Odpisy te doręcza się tym osobom niezwłocznie. § 2. O wniesieniu zażalenia na postanowienie inne niż wymienione w § 1 oraz sprzeciwu zawiadamia się osoby, których dotyczy zaskarżone postanowienie.
Art. 464	§ 1. Strony oraz obrońcy i pełnomocnicy mają prawo wziąć udział w posiedzeniu sądu odwoławczego rozpoznającego zażalenie na postanowienie kończące postępowanie oraz na zatrzymanie. Mają oni prawo do udziału w posiedzeniu sądu odwoławczego także wtedy, gdy przysługuje im prawo udziału w posiedzeniu sądu pierwszej instancji. § 3. Przepis art. 451 stosuje się odpowiednio, gdy przedmiotem posiedzenia ma być rozpoznanie zażalenia na postanowienie kończące postępowanie oraz na zatrzymanie.	§ 1. Strony oraz obrońcy i pełnomocnicy mają prawo wziąć udział w posiedzeniu sądu odwoławczego rozpoznającego zażalenie na postanowienie kończące postępowanie, na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego innego niż tymczasowe aresztowanie, na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego oraz na zatrzymanie. Mają oni prawo do udziału w posiedzeniu sądu odwoławczego także wtedy, gdy przysługuje im prawo udziału w posiedzeniu sądu pierwszej instancji. Uchylony.
Dział X. Postępowanie szczególne		
Rozdział 53. Postępowanie nakazowe		
Art. 502	§ 1. Wyrokiem nakazowym można orzec karę ograniczenia wolności lub grzywnę w wysokości do 100 stawek dziennych albo do 200 000 złotych. § 2. Obok kary określonej w § 1 można, w wypadkach przewidzianych w ustawie, orzec środek karny.	§ 1. Wyrokiem nakazowym można orzec karę ograniczenia wolności lub grzywnę w wysokości do 200 stawek dziennych albo do 200 000 złotych. § 2. Obok kary określonej w § 1 można, w wypadkach przewidzianych w ustawie, orzec środek karny, przepadek lub środek kompensacyjny.

1	2	3
	§ 3. Sąd może poprzestać na orzeczeniu środka karnego, jeżeli zachodzą warunki orzeczenia tylko tego środka.	§ 3. Sąd może poprzestać na orzeczeniu środka karnego, przepadku lub środka kompensacyjnego , jeżeli zachodzą warunki orzeczenia tylko tego środka.
Rozdział 54a. Postępowanie przyspieszone		
Art. 517c	§ 2. Podejrzanego poucza się o jego uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do korzystania z pomocy obrońcy, do złożenia – już w toku dochodzenia – wniosku, o którym mowa w art. 338a, a także o możliwości złożenia przez prokuratora wniosku, o którym mowa w art. 335 § 1, oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 74, art. 75, art. 138 i art. 139. Pouczenie to należy wręczyć podejrzanemu na piśmie za potwierdzeniem odbioru.	§ 2. Podejrzanego poucza się o jego uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do korzystania z pomocy obrońcy, do złożenia – już w toku dochodzenia – wniosku, o którym mowa w art. 338a, a także o możliwości złożenia przez prokuratora wniosku, o którym mowa w art. 335 § 1 lub 2 , oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 74, art. 75, art. 138 i art. 139. Pouczenie to należy wręczyć podejrzanemu na piśmie za potwierdzeniem odbioru.
Art. 517d	§ 2. Jeżeli zachodzą warunki do wystąpienia z wnioskiem, o którym mowa w art. 335 § 1, lub gdy podejrzany złożył wniosek określony w art. 338a, Policja przedstawia wniosek o rozpoznanie sprawy prokuratorowi do zatwierdzenia. Prokurator może odmówić zatwierdzenia wniosku o rozpoznanie sprawy, podejmując decyzję co do dalszego toku sprawy; zatwierdzając wniosek o rozpoznanie sprawy, może też dołączyć do niego wniosek, o którym mowa w art. 335 § 1. § 3. Wniosek o rozpoznanie sprawy powinien zawierać dane, o których mowa w art. 332 § 1; przepisy art. 333 § 1–3 i art. 334 § 1 stosuje się odpowiednio. Policja doręcza pokrzywdzonemu pisemne pouczenie o uprawnieniach wynikających z art. 46 § 1 Kodeksu karnego, art. 343 § 3a i art. 387 § 2 oraz o treści art. 49a i art. 338a, a także o prawie do złożenia oświadczenia o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego.	§ 2. Jeżeli zachodzą warunki do wystąpienia z wnioskiem, o którym mowa w art. 335 § 1 lub 2, lub gdy podejrzany złożył wniosek określony w art. 338a, Policja przedstawia wniosek o rozpoznanie sprawy prokuratorowi do zatwierdzenia. Prokurator może odmówić zatwierdzenia wniosku o rozpoznanie sprawy, podejmując decyzję co do dalszego toku sprawy; zatwierdzając wniosek o rozpoznanie sprawy, może też dołączyć do niego wniosek, o którym mowa w art. 335 § 2, albo wystąpić z wnioskiem, o którym mowa w art. 335 § 1. § 3. Wniosek o rozpoznanie sprawy powinien zawierać dane, o których mowa w art. 332 § 1; przepisy art. 333 § 1–3 i art. 334 § 1 i 2 stosuje się odpowiednio. Policja doręcza pokrzywdzonemu pisemne pouczenie o uprawnieniach wynikających z art. 46 § 1 Kodeksu karnego, art. 343 § 3a i art. 387 § 2 oraz o treści art. 49a i art. 338a, a także o prawie do złożenia oświadczenia o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego.
Art. 517h	§ 1. Wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku może być zgłoszony ustnie do protokołu rozprawy lub posiedzenia albo złożony na piśmie w terminie zawitym 3 dni od daty doręczenia wyroku. Wniosek nie pochodzący od oskarżonego powinien wskazywać tego z oskarżonych, którego dotyczy.	§ 1. Wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku może być zgłoszony ustnie do protokołu rozprawy lub posiedzenia albo złożony na piśmie w terminie zawitym 3 dni od daty doręczenia wyroku.
Dział XI. Nadzwyczajne środki zaskarżenia Rozdział 55. Kasacja		
Art. 523	§ 1. Kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia; kasacja nie może być wniesiona wyłącznie z powodu niewspółmierności kary. Strona nie może również wnieść kasacji na podstawie zarzutu naruszenia art. 440. Brak.	§ 1. Kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia; kasacja nie może być wniesiona wyłącznie z powodu niewspółmierności kary. § 1a. W sprawach o zbrodnie Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny może wnieść kasację wyłącznie z powodu niewspółmierności kary.

1	2	3
	§ 3. Kasację na niekorzyść można wnieść jedynie w razie uniewinnienia oskarżonego albo umorzenia postępowania z przyczyn wskazanych w art. 17 § 1 pkt 3 i 4 oraz z powodu niepoczytalności sprawcy.	§ 3. Kasację na niekorzyść można wnieść jedynie w razie uniewinnienia oskarżonego albo umorzenia postępowania.
Art. 524	§ 3. Niedopuszczalne jest uwzględnienie kasacji na niekorzyść oskarżonego wniesionej po upływie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia.	§ 3. Niedopuszczalne jest uwzględnienie kasacji na niekorzyść oskarżonego wniesionej po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia.
Art. 538	§ 1. Z chwilą uchylenia wyroku wykonanie kary i środka karnego ustaje; karę i środek karny już wykonane – w wypadku późniejszego ponownego skazania – zalicza się odpowiednio na poczet nowo orzeczonej kary lub środka karnego.	§ 1. Z chwilą uchylenia wyroku wykonanie kary, środka karnego, przypadku i środka kompensacyjnego ustaje; karę, środek karny, przypadek i środek kompensacyjny już wykonane – w wypadku późniejszego ponownego skazania – zalicza się odpowiednio na poczet nowo orzeczonej kary, środka karnego, przypadku i środka kompensacyjnego .
Rozdział 55a. Skarga na wyrok sądu odwoławczego		
Art. 539a	Brak.	§ 1. Od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania stronom przysługuje skarga do Sądu Najwyższego. § 2. Wyrok można zaskarżyć w całości lub w części. § 3. Skarga może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1.
Art. 539b	Brak.	§ 1. Skargę wnosi się w terminie 7 dni od daty doręczenia wyroku z uzasadnieniem. Przepisy art. 524 § 1 zdanie drugie i trzecie stosuje się odpowiednio. § 2. Wniesienie skargi powoduje wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku.
Art. 539c	Brak.	§ 1. Do skargi dołącza się odpowiednią liczbę odpisów dla pozostałych stron. § 2. Prezes sądu, doręczając odpis skargi pozostałym stronom, poucza o prawie wniesienia pisemnej odpowiedzi na skargę w terminie 7 dni od daty doręczenia odpisu skargi. Po upływie tego terminu prezes sądu niezwłocznie przesyła akta Sądowi Najwyższemu.
Art. 539d	Brak.	Po przekazaniu sprawy do Sądu Najwyższego orzeka on w razie potrzeby w przedmiocie środka zapobiegawczego. Na postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania służy zażalenie do równorzędnego składu Sądu Najwyższego.
Art. 539e	Brak.	§ 1. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę na posiedzeniu bez udziału stron. § 2. Sąd Najwyższy postanowieniem oddala skargę albo wyrokiem uchyla zaskarżony wyrok w całości lub w części i przekazuje sprawę właściwemu sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.
Art. 539f	Brak.	Przepisy art. 425 § 3 i 4, art. 428 § 1, art. 431, art. 432, art. 435, art. 436, art. 442 § 1 i 3, art. 457 § 1 i 3, art. 525 § 1, art. 526, art. 527 § 1–4, art. 528 § 1, art. 530 § 2 i 3, art. 531, art. 534 § 1 i art. 536, a także przepisy wydane na podstawie art. 527 § 5 stosuje się odpowiednio.

1	2	3
Rozdział 56. Wznowienie postępowania		
Art. 540b	§ 1. Postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem można wznowić na wniosek oskarżonego, złożony w terminie zawitym miesiąca od dnia, w którym dowiedział się o zapadłym wobec niego orzeczeniu, jeżeli: 1) sprawę rozpoznano pod nieobecność oskarżonego, któremu nie doręczono zawiadomienia o terminie posiedzenia lub rozprawy albo doręczono je w inny sposób niż osobiście, gdy wykaże on, że nie wiedział o terminie oraz o możliwości wydania orzeczenia pod jego nieobecność, 2) orzeczenia, o którym mowa w art. 100 § 3 i 4, wydanego pod nieobecność skazanego nie doręczono skazanemu albo doręczono w inny sposób niż osobiście, gdy wykaże on, że nie wiedział o jego treści oraz o przysługującym mu prawie, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia.	§ 1. Postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem można wznowić na wniosek oskarżonego, złożony w terminie zawitym miesiąca od dnia, w którym dowiedział się o zapadłym wobec niego orzeczeniu, jeżeli sprawę rozpoznano pod nieobecność oskarżonego, któremu nie doręczono zawiadomienia o terminie posiedzenia lub rozprawy albo doręczono je w inny sposób niż osobiście, gdy wykaże on, że nie wiedział o terminie oraz o możliwości wydania orzeczenia pod jego nieobecność.
Art. 542	§ 5. Niedopuszczalne jest wznowienie postępowania z urzędu na niekorzyść oskarżonego po upływie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia.	§ 5. Niedopuszczalne jest wznowienie postępowania z urzędu na niekorzyść oskarżonego po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia.
Dział XII. Postępowanie po uprawomocnieniu się orzeczenia Rozdział 58. Odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne skazanie oraz niesłuszne stosowanie środków przymusu		
Tytuł rozdziału 58	„Odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne skazanie oraz niesłuszne stosowanie środków przymusu”	„Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie”
Art. 552	§ 1. Oskarżonemu, który w wyniku kasacji lub wznowienia postępowania został uniewinniony lub wobec którego orzeczono łagodniejszą karę lub środek karny albo środek związany z poddaniem sprawcy próbie, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe z wykonania względem niego w całości lub w części kary lub środka, których nie powinien był ponieść, oraz wykonywania wobec niego środka przymusu określonego w dziale VI. W razie ponownego skazania oskarżonego odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługuje za niezasadne wykonywanie środków przymusu w zakresie, w jakim nie zostały zaliczone na poczet orzeczonych kar lub środków. § 4. Prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia z racji niesłusznego wykonania kary lub środka karnego przysługuje również, jeżeli w wyniku kasacji lub wznowienia postępowania stwierdzono, że zarządzenie wykonania kary, której wykonanie warunkowo zawieszono lub z której wykonania warunkowo zwolniono, albo podjęcie warunkowo umorzonego postępowania i orzeczenie wobec sprawcy kary lub środka karnego było niewątpliwie niezasadne.	§ 1. Oskarżonemu, który w wyniku wznovienia postępowania lub kasacji został uniewinniony lub skazany na łagodniejszą karę, służy od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe z wykonania względem niego w całości lub w części kary, której nie powinien był ponieść. § 4. Odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługuje również w wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania lub zatrzymania.

1	2	3
Art. 552a	§ 1. W razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia wobec niego postępowania w wypadkach innych niż określone w art. 552 § 1–3 oskarżonemu przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe z wykonywania wobec niego w tym postępowaniu środków przymusu, o których mowa w dziale VI. § 2. Roszczenie o odszkodowanie lub zadośćuczynienie, o którym mowa w § 1, przysługuje także oskarżonemu w razie skazania z tytułu niezasadnego wykonywania środków zapobiegawczych lub zabezpieczenia majątkowego w zakresie, w jakim z uwagi na rodzaj i rozmiar orzeczonych kar lub środków karnych nie można było zaliczyć na ich poczet okresów wykonywania odpowiednich środków zapobiegawczych podlegających takiemu zaliczeniu lub w pełni wykorzystać zastosowanego zabezpieczenia majątkowego. § 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio w razie orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania.	Uchylony.
Art. 552b	Prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia przysługuje również osobie innej niż oskarżony w razie niewątpliwie niesłusznego zatrzymania w związku z postępowaniem karnym.	Uchylony.
Art. 553	§ 1. Roszczenie o odszkodowanie lub zadośćuczynienie nie przysługuje temu, kto w zamiarze wprowadzenia w błąd organu ścigania lub sądu złożył fałszywe zawiadomienie o przestępstwie lub fałszywe wyjaśnienia i spowodował tym niekorzystne dla siebie orzeczenie w przedmiocie skazania, warunkowego umorzenia postępowania, zastosowania środka zabezpieczającego albo wykonania środka przymusu. § 2. Roszczenie o odszkodowanie lub zadośćuczynienie z tytułu wykonywania środka przymusu nie przysługuje, jeżeli jego zastosowanie nastąpiło z powodu bezprawnego utrudniania postępowania przez oskarżonego. § 3. Roszczenie o odszkodowanie lub zadośćuczynienie z tytułu wykonywania środka zapobiegawczego zastosowanego na podstawie art. 258 § 3 nie przysługuje, jeżeli umorzenie postępowania nastąpiło z uwagi na niepoczytalność.	§ 1. Roszczenie o odszkodowanie lub zadośćuczynienie nie przysługuje temu, kto w zamiarze wprowadzenia w błąd sądu lub organu ścigania złożył fałszywe zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa lub fałszywe wyjaśnienie i spowodował tym niekorzystne dla siebie orzeczenie w przedmiocie skazania, tymczasowego aresztowania, zastosowania środka zabezpieczającego albo zatrzymanie. § 2. Przepisu § 1 nie stosuje się do osób składających oświadczenie w warunkach określonych w art. 171 § 4, 5 i 7, jak również gdy szkoda lub krzywda powstała na skutek przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązku przez funkcjonariusza publicznego. § 3. W wypadku przyczynienia się przez oskarżonego do wydania orzeczenia, o którym mowa w § 1, przepis art. 362 Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.
Art. 553a	Ustalając wysokość odszkodowania, sąd uwzględnia zaliczenie oskarżonemu okresu niesłusznego stosowania kar, środków karnych, środków zabezpieczających lub środków przymusu, których dotyczy wnioski o odszkodowanie, na poczet kar, środków karnych lub środków zabezpieczających orzeczonych w innym postępowaniu.	Ustalając wysokość odszkodowania, sąd uwzględnia zaliczenie oskarżonemu okresu niesłusznego stosowania kar, środków zabezpieczających, tymczasowego aresztowania lub zatrzymania , których dotyczy wnioski o odszkodowanie, na poczet kar lub środków zabezpieczających orzeczonych w innym postępowaniu.
Art. 554	§ 1. Żądanie odszkodowania i zadośćuczynienia należy złożyć w sądzie okręgowym, w którego okręgu wydano orzeczenie w pierwszej instancji, a w wypadku określonym w art. 552b – w sądzie okręgowym właściwym ze względu na miejsce, w którym nastąpiło zwolnienie zatrzymanego. § 2. Sąd okręgowy orzeka wyrokiem na rozprawie w składzie jednego sędziego i dwóch ławników.	§ 1. Żądanie odszkodowania należy zgłosić w sądzie okręgowym, w którego okręgu wydano orzeczenie w pierwszej instancji, a w wypadku określonym w art. 552 § 4 – w sądzie okręgowym właściwym ze względu na miejsce, w którym nastąpiło zwolnienie tymczasowo aresztowanego lub zwolnienie zatrzymanego. § 2. Sąd okręgowy orzeka wyrokiem na rozprawie w składzie jednego sędziego.

1	2	3
	§ 3. O terminie rozprawy zawiadamia się organ uprawniony do reprezentowania Skarbu Państwa oraz prokuratora, przysyłając odpis wniosku.	§ 3. O terminie rozprawy zawiadamia się prokuratora , przysyłając odpis wniosku.
Art. 555	Roszczenia przewidziane w niniejszym rozdziale przedawniają się po upływie 3 lat od daty uprawomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia, a w wypadku określonym w art. 552b – po upływie 3 lat od daty zwolnienia.	Roszczenia przewidziane w niniejszym rozdziale przedawniają się po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia, w wypadku tymczasowego aresztowania – od daty uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, w razie zaś zatrzymania – od daty zwolnienia.
Art. 557	§ 1. W razie naprawienia szkody oraz zadośćuczynienia za krzywdę Skarb Państwa ma roszczenie zwrotne do osób, które swym bezprawnym zachowaniem spowodowały niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego lub środka przymusu albo niesłuszne zarządzenie wykonania kary warunkowo zawieszonej lub kary, z której wykonania zwolniono oskarżonego, albo niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie osoby, wobec której nie prowadzono postępowania karnego.	§ 1. W razie naprawienia szkody oraz zadośćuczynienia za krzywdę Skarb Państwa ma roszczenie zwrotne do osób, które swoim bezprawnym działaniem spowodowały niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie.
Art. 558	W sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne skazanie i niesłuszne stosowanie środków przymusu przepisy Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się tylko w kwestiach nieuregulowanych w niniejszym kodeksie.	W sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się tylko w kwestiach nieuregulowanych w niniejszym kodeksie.

**Dział XIII.
Postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych**

Rozdział 66h.

Wystąpienie do państwa członkowskiego UE o wykonanie orzeczenia skazującego na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, karę ograniczenia wolności, samoistnie orzeczony środek karny, a także orzeczenia o warunkowym zwolnieniu oraz warunkowym umorzeniu postępowania karnego

Art. 611u	§ 1. W razie prawomocnego orzeczenia przez sąd polski wobec obywatela polskiego lub cudzoziemca kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, kary ograniczenia wolności, samoistnie orzeczonego środka karnego, a także w razie warunkowego zwolnienia lub warunkowego umorzenia postępowania karnego, jeżeli orzeczenie nakłada na sprawcę obowiązki określone w art. 34 § 2, art. 39 pkt 2–2d, art. 46 § 1 lub 2, art. 67 § 2, art. 72 § 1 pkt 1, 3–7a i 8 lub art. 72 § 2 Kodeksu karnego lub oddaje skazanego pod dozór kuratora lub instytucji publicznej, sąd może wystąpić o wykonanie orzeczenia do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wykonania orzeczenia”, w którym sprawca posiada legalne stałe miejsce pobytu, o ile sprawca przebywa w tym państwie lub oświadczy, że zamierza tam powrócić.	§ 1. W razie prawomocnego orzeczenia przez sąd polski wobec obywatela polskiego lub cudzoziemca kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, kary ograniczenia wolności, samoistnie orzeczonego środka karnego, a także w razie warunkowego zwolnienia lub warunkowego umorzenia postępowania karnego, jeżeli orzeczenie nakłada na sprawcę obowiązki określone w art. 34 § 1a pkt 1 , art. 39 pkt 2–2d, art. 46 § 1 lub 2, art. 67 § 2, art. 72 § 1 pkt 1, 3–7a i 8 lub art. 72 § 2 Kodeksu karnego lub oddaje skazanego pod dozór kuratora lub instytucji publicznej, sąd może wystąpić o wykonanie orzeczenia do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wykonania orzeczenia”, w którym sprawca posiada legalne stałe miejsce pobytu, o ile sprawca przebywa w tym państwie lub oświadczy, że zamierza tam powrócić.
------------------	---	--

**Rozdział 66k.
Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie europejskiego nakazu ochrony**

Art. 611wd	§ 2. Nakaz powinien zawierać informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie. Do nakazu powinno być dołączone orzeczenie, o którym mowa w § 1, lub jego odpis poświadczony za zgodność z oryginałem. W odniesieniu do zawartych w nakazie danych dotyczących miejsca pobytu i pracy osoby podlegającej ochronie stosuje się odpowiednio art. 148 § 2b i 2c.	§ 2. Nakaz powinien zawierać informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie. Do nakazu powinno być dołączone orzeczenie, o którym mowa w § 1, lub jego odpis poświadczony za zgodność z oryginałem. W odniesieniu do zawartych w nakazie danych dotyczących miejsca pobytu i pracy osoby podlegającej ochronie stosuje się odpowiednio art. 148a.
-------------------	--	--

1	2	3
Dział XIV. Koszty procesu Rozdział 68. Przepisy ogólne		
Art. 618f	Brak.	§ 4a. Jeżeli opinia jest fałszywa, wynagrodzenie oraz zwrot jakichkolwiek kosztów poniesionych przez biegłego związanych z jej sporządzeniem lub złożeniem nie przysługują. § 4b. Jeżeli opinia jest nierzetelna lub została sporządzona lub złożona ze znacznym nieusprawiedliwionym opóźnieniem, wynagrodzenie ulega odpowiedniemu obniżeniu; można również odstąpić od przyznania wynagrodzenia lub zwrotu jakichkolwiek kosztów poniesionych przez biegłego związanych z jej sporządzeniem lub złożeniem.
Rozdział 70. Zasądzenie kosztów procesu		
Art. 632	Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, w razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania koszty procesu ponosi: 1) [...] 2) w sprawach z oskarżenia publicznego – Skarb Państwa, z wyjątkiem należności z tytułu udziału adwokata lub radcy prawnego w charakterze pełnomocnika pokrzywdzonego, oskarżyciela posiłkowego albo innej osoby, a także z tytułu obrony oskarżonego w sprawie, w której oskarżony skierował przeciwko sobie podejrzenie popełnienia czynu zabronionego.	Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, w razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania koszty procesu ponosi: 1) [...] 2) w sprawach z oskarżenia publicznego – Skarb Państwa, z wyjątkiem należności z tytułu udziału adwokata lub radcy prawnego w charakterze pełnomocnika pokrzywdzonego, oskarżyciela posiłkowego albo innej osoby.
Art. 632a	W wyjątkowych wypadkach, w razie umorzenia postępowania, sąd może orzec, że koszty procesu ponosi w całości lub w części oskarżony, a w sprawach z oskarżenia prywatnego oskarżony lub Skarb Państwa. Brak.	§ 1. W wyjątkowych wypadkach, w razie umorzenia postępowania, sąd może orzec, że koszty procesu ponosi w całości lub w części oskarżony, a w sprawach z oskarżenia prywatnego oskarżony lub Skarb Państwa. § 2. W razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania sąd orzeka, że koszty procesu ponosi w całości lub w części oskarżony, jeżeli: 1) oskarżony skierował przeciwko sobie podejrzenie popełnienia czynu zabronionego, 2) ukrywanie się oskarżonego przyczyniło się do przedawnienia karalności zarzucanego mu czynu, 3) umorzono przeciwko oskarżonemu postępowanie na podstawie art. 11 § 1.
Dział XV. Postępowanie karne w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych Rozdział 74. Postępowanie przed sądem		
Art. 672	Sąd wojskowy pierwszej instancji sporządza uzasadnienie wyroku z urzędu; nie dotyczy to wyroku uwzględniającego wnioszek, o którym mowa w art. 335 lub 387.	Sąd wojskowy pierwszej instancji sporządza uzasadnienie wyroku z urzędu; nie dotyczy to wyroku uwzględniającego wnioski, o których mowa w art. 335 § 1 lub 2 oraz art. 387.

ZMIANY W KODEKSIE KARNYM

NUMER ARTYKUŁU	STAN PRAWNY NA 29 LUTEGO 2016 R. *	STAN PRAWNY NA 15 KWIETNIA 2016 R.
1	2	3
Część ogólna		
Rozdział IV. Kary		
Art. 34	§ 1a. Kara ograniczenia wolności polega na: 1) obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, 2) obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wyznaczonym miejscu, z zastosowaniem systemu dozoru elektronicznego, 3) obowiązku, o którym mowa w art. 72 § 1 pkt 4–7a, 4) potrąceniu od 10% do 25% wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd. § 3. Wymierzając karę ograniczenia wolności, sąd może orzec świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 lub obowiązki, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 2 i 3.	§ 1a. Kara ograniczenia wolności polega na: 1) obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, 2) obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wyznaczonym miejscu, z zastosowaniem systemu dozoru elektronicznego, 3) uchylony, 4) potrąceniu od 10% do 25% wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd. § 3. Wymierzając karę ograniczenia wolności, sąd może orzec świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 lub obowiązki, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 2–7a.
Art. 35	§ 4. Do orzekania świadczenia pieniężnego wymienionego w art. 39 pkt 7 oraz obowiązków, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 2–5, przepis art. 74 stosuje się odpowiednio.	§ 4. Do orzekania świadczenia pieniężnego wymienionego w art. 39 pkt 7 oraz obowiązków, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 2–7a, przepis art. 74 stosuje się odpowiednio.
Art. 37b	W sprawie o występki zagrożony karą pozbawienia wolności, niezależnie od dolnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego w ustawie za dany czyn, sąd może orzec jednocześnie karę pozbawienia wolności w wymiarze nieprzekraczającym 3 miesięcy, a jeżeli górna granica ustawowego zagrożenia wynosi przynajmniej 10 lat – 6 miesięcy, oraz karę ograniczenia wolności do lat 2. W pierwszej kolejności wykonuje się wówczas karę pozbawienia wolności, chyba że ustawa stanowi inaczej.	W sprawie o występki zagrożony karą pozbawienia wolności, niezależnie od dolnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego w ustawie za dany czyn, sąd może orzec jednocześnie karę pozbawienia wolności w wymiarze nieprzekraczającym 3 miesięcy, a jeżeli górna granica ustawowego zagrożenia wynosi przynajmniej 10 lat – 6 miesięcy, oraz karę ograniczenia wolności do lat 2. Przepisów art. 69–75 nie stosuje się. W pierwszej kolejności wykonuje się wówczas karę pozbawienia wolności, chyba że ustawa stanowi inaczej.
Rozdział V. Środki karne		
Art. 41	§ 1a. Sąd może orzec zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania na karę pozbawienia wolności za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego oraz w razie skazania na karę pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu na szkodę małoletniego.	§ 1a. Sąd może orzec zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania na karę pozbawienia wolności za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego oraz w razie skazania na karę pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu na szkodę małoletniego.
Rozdział VI. Zasady wymiaru kary i środków karnych		
Art. 59a	§ 1. Jeżeli przed rozpoczęciem przewodu sądowego w pierwszej instancji sprawca, który nie był uprzednio skazany za przestępstwo umyślne z użyciem przemocy, pojednał się z pokrzywdzonym, w szczególności w wyniku mediacji i naprawił szkodę lub zadośćuczynał,	Uchylony.

* W tabeli zaprezentowano porównanie przepisów prawa obowiązujących w dniu 29 lutego 2016 r. z przepisami prawa, które zostały zmienione, uchylone lub nowo wprowadzone w dniu 15 kwietnia 2016 r.

1	2	3
	nił wyrządzonej krzywdzie, umarza się, na wniosek pokrzywdzonego, postępowanie karne o występki zagrożony karą nieprzekraczającą 3 lat pozbawienia wolności, a także o występki przeciwko mieniu zagrożony karą nieprzekraczającą 5 lat pozbawienia wolności, jak również o występki określony w art. 157 § 1. § 2. Jeżeli czyn został popełniony na szkodę więcej niż jednego pokrzywdzonego, warunkiem zastosowania § 1 jest pojednanie się, naprawienie przez sprawcę szkody oraz zadośćuczynienie za wyrządzoną krzywdę w stosunku do wszystkich pokrzywdzonych. § 3. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli zachodzi szczególna okoliczność uzasadniająca, że umorzenie postępowania byłoby sprzeczne z potrzebą realizacji celów kary.	
Art. 60a	Uwzględniając wniosek, o którym mowa w art. 335, art. 338a lub art. 387 Kodeksu postępowania karnego, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary także w innych wypadkach niż przewidziane w art. 60 § 1–4; sąd może także odstąpić od wymierzenia kary i orzec wyłącznie środek karny, przepadek lub środek kompensacyjny, jeżeli przypisany oskarżonemu występki jest zagrożony karą nieprzekraczającą 5 lat pozbawienia wolności.	Uchylony.
Rozdział VIII. Środki związane z poddaniem sprawcy próbie		
Art. 67	§ 3. Umarzając warunkowo postępowanie karne, sąd nakłada na sprawcę obowiązek naprawienia szkody w całości albo w części, a w miarę możliwości również obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, albo zamiast tych obowiązków orzeka nawiązkę; sąd może nałożyć na sprawcę obowiązki wymienione w art. 72 § 1 pkt 1–3, 5–6b, 7a lub 7b, a ponadto orzec świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 lub zakaz prowadzenia pojazdów, wymieniony w art. 39 pkt 3, do lat 2. Nakładając na sprawcę przestępstwa popełnionego z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej obowiązek wymieniony w art. 72 § 1 pkt 7b, sąd określa sposób kontaktu sprawcy z pokrzywdzonym.	§ 3. Umarzając warunkowo postępowanie karne, sąd nakłada na sprawcę obowiązek naprawienia szkody w całości albo w części, a w miarę możliwości również obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, albo zamiast tych obowiązków orzeka nawiązkę; sąd może nałożyć na sprawcę obowiązki wymienione w art. 72 § 1 pkt 1–3, 5–6b, 7a lub 7b, a ponadto orzec świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 lub zakaz prowadzenia pojazdów, wymieniony w art. 39 pkt 3, do lat 2. Przepisy art. 72 § 1a i 1b stosuje się odpowiednio.
Art. 75a	§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się do skazanego, który nie wykonał obowiązku określonego w art. 72 § 1 pkt 7b lub w § 2. § 7. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania została orzeczona na podstawie art. 60 § 5 lub art. 60a.	§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się: 1) w wypadkach, o których mowa w art. 75 § 1, 1a i 2a; 2) do skazanego, który nie wykonał obowiązku określonego w art. 72 § 1 pkt 7b lub w § 2. § 7. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania została orzeczona na podstawie art. 60 § 5.
Art. 76	§ 1. Skazanie ulega zatarciu z mocy prawa z upływem 6 miesięcy od zakończenia okresu próby. W wypadku, o którym mowa w art. 75a, zatarcie skazania następuje z upływem okresów przewidzianych w art. 107 § 4 i 4a. Przepis art. 108 stosuje się. Brak.	§ 1. Skazanie ulega zatarciu z mocy prawa z upływem 6 miesięcy od zakończenia okresu próby. § 1a. W wypadku, o którym mowa w art. 75a, zatarcie skazania następuje z upływem okresów przewidzianych w art. 107 § 4 i 4a.

1	2	3
	Brak. § 2. Jeżeli wobec skazanego orzeczono grzywnę, środek karny, przepadek lub środek kompensacyjny, zatarcie skazania nie może nastąpić przed ich wykonaniem, darowaniem albo przedawnieniem ich wykonania.	§ 1b. W wypadkach, o których mowa w § 1 i 1a, przepis art. 108 stosuje się. § 2. Jeżeli wobec skazanego orzeczono grzywnę, środek karny, przepadek lub środek kompensacyjny, zatarcie skazania nie może nastąpić przed ich wykonaniem, darowaniem albo przedawnieniem ich wykonania. Zatarcie skazania nie może nastąpić również przed wykonaniem środka zabezpieczającego.
Rozdział IX. Zbieg przestępstw oraz łączenie kar i środków karnych		
Art. 85	§ 3. Podstawą orzeczenia jednej kary łącznej nie może być kara wymierzona za przestępstwo popełnione po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania innej kary podlegającej łączeniu z karą wykonywaną w chwili popełnienia przestępstwa, lub karą łączną, w skład której wchodzi kara, która była wykonywana w chwili popełnienia czynu. Brak.	§ 3. Jeżeli po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania kary lub kary łącznej sprawca popełnił przestępstwo, za które orzeczono karę tego samego rodzaju lub inną podlegającą łączeniu, orzeczona kara nie podlega łączeniu z karą odbywaną w czasie popełnienia czynu. § 3a. Jeżeli kara wykonywana lub orzeczona, o której mowa w § 3, stanie się następnie podstawą orzeczenia kary lub kar łącznych, zakaz łączenia kar odnosi się również do tej kary lub kar łącznych.
Art. 86	§ 3. Wymierzając karę łączną ograniczenia wolności, sąd określa na nowo obowiązki lub wymiar potrącenia, o których mowa w art. 34 § 1a, a także może nałożyć na sprawcę obowiązki wymienione w art. 72 § 1 pkt 2 i 3, jak również orzec świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7.	§ 3. Wymierzając karę łączną ograniczenia wolności, sąd określa na nowo obowiązki lub wymiar potrącenia, o których mowa w art. 34 § 1a, a także może nałożyć na sprawcę obowiązki wymienione w art. 72 § 1 pkt 2–7a, jak również orzec świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7.
Rozdział XIII. Odpowiedzialność za przestępstwa popełnione za granicą		
Art. 112	Niezależnie od przepisów obowiązujących w miejscu popełnienia czynu zabronionego, ustawę karną polską stosuje się do obywatela polskiego oraz cudzoziemca w razie popełnienia: 1) przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu wewnętrznemu lub zewnętrznemu Rzeczypospolitej Polskiej, 1a) (utracił moc), 2) przestępstwa przeciwko polskim urządům lub funkcjonariuszom publicznym, 3) przestępstwa przeciwko istotnym polskim interesom gospodarczym, 4) przestępstwa fałszywych zeznań złożonych wobec urzędu polskiego, 5) przestępstwa, z którego została osiągnięta, chociażby pośrednio, korzyść majątkowa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.	Niezależnie od przepisów obowiązujących w miejscu popełnienia czynu zabronionego, ustawę karną polską stosuje się do obywatela polskiego oraz cudzoziemca w razie popełnienia: 1) przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu wewnętrznemu lub zewnętrznemu Rzeczypospolitej Polskiej, 1a) (utracił moc), 2) przestępstwa przeciwko polskim urządům lub funkcjonariuszom publicznym oraz przestępstwa wyludzenia poświadczenia nieprawdy od polskiego funkcjonariusza publicznego lub innej osoby uprawnionej na podstawie prawa polskiego do wystawienia dokumentu, 3) przestępstwa przeciwko istotnym polskim interesom gospodarczym, 4) przestępstwa fałszywych zeznań, złożenia fałszywego oświadczenia, opinii lub tłumaczenia, posłużenia się dokumentem stwierdzającym tożsamość innej osoby, poświadczającym nieprawdę lub fałszywym – wobec urzędu polskiego, 5) przestępstwa, z którego została osiągnięta, chociażby pośrednio, korzyść majątkowa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

1	2	3
Rozdział XXX. Przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości		
Art. 233	§ 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. Brak. § 3. Nie podlega karze, kto, nie wiedząc o prawie odmowy zeznania lub odpowiedzi na pytania, składa fałszywe zeznanie z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu. § 4. Kto, jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu określonym w § 1, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. Brak. § 5. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia, jeżeli: 1) fałszywe zeznanie, opinia lub tłumaczenie dotyczy okoliczności nie mogących mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy, 2) sprawca dobrowolnie sprostuje fałszywe zeznanie, opinię lub tłumaczenie, zanim nastąpi, chociażby nieprawomocne, rozstrzygnięcie sprawy.	§ 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. § 1a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. § 3. Nie podlega karze za czyn określony w § 1a, kto składa fałszywe zeznanie, nie wiedząc o prawie odmowy zeznania lub odpowiedzi na pytania. § 4. Kto, jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu określonym w § 1, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. 4a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 4 działa nieumyślnie, narażając na istotną szkodę interes publiczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. § 5. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia, jeżeli: 1) fałszywe zeznanie, opinia, ekspertyza lub tłumaczenie dotyczy okoliczności niemających mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy, 2) sprawca dobrowolnie sprostuje fałszywe zeznanie, opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie, zanim nastąpi, chociażby nieprawomocne, rozstrzygnięcie sprawy.

ZMIANY W KODEKSIE POSTĘPOWANIA W SPRAWACH O WYKROCZENIA

NUMER ARTYKUŁU	STAN PRAWNY NA 29 LUTEGO 2016 R.*	STAN PRAWNY NA 15 KWIETNIA 2016 R.
1	2	3
Dział IV. Czynności procesowe		
Art. 37	§ 1. Protokół sporządza się z każdej czynności mającej istotne znaczenie dla sprawy, a w szczególności z rozprawy i posiedzenia, a także z dokonanych poza rozprawą czynności dowodowych, chyba że ustawa stanowi inaczej. § 13. Na wniosek pokrzywdzonego lub świadka stosuje się odpowiednio przepisy art. 148 § 2a–2c oraz art. 156a Kodeksu postępowania karnego, chyba że utrudni to postępowanie lub sprzeciwia się temu ważny interes jego uczestnika. O prawie tym należy pokrzywdzonego i świadka pouczyć.	§ 1. Protokół sporządza się z każdej czynności mającej istotne znaczenie dla sprawy, a w szczególności z rozprawy, a także z dokonanych poza rozprawą czynności dowodowych, chyba że ustawa stanowi inaczej. § 13. Na wniosek pokrzywdzonego lub świadka stosuje się odpowiednio przepisy art. 148a oraz art. 156a Kodeksu postępowania karnego, chyba że utrudni to postępowanie lub sprzeciwia się temu ważny interes jego uczestnika. O prawie tym należy pokrzywdzonego i świadka pouczyć.
Art. 38	§ 1. Do czynności procesowych prowadzonych w postępowaniu w sprawach o wykroczenia stosuje się odpowiednio także przepisy art. 95, art. 100 § 1 i 8, art. 105, art. 107, art. 108, art. 116–134, art. 136–142, art. 156 § 1–5 i 6, art. 157, art. 158, art. 160–166 Kodeksu postępowania karnego, a gdy sąd orzeka jednoosobowo, również przepisy art. 109–115 Kodeksu postępowania karnego.	§ 1. Do czynności procesowych prowadzonych w postępowaniu w sprawach o wykroczenia stosuje się odpowiednio także przepisy art. 95, art. 100 § 1 i 8, art. 105, art. 107, art. 108, art. 116–134, art. 136–142, art. 143 § 1 pkt 10, art. 156 § 1–5 i 6, art. 157, art. 158, art. 160–166 Kodeksu postępowania karnego, a gdy sąd orzeka jednoosobowo, również przepisy art. 109–115 Kodeksu postępowania karnego.
Dział V. Dowody Rozdział 6. Przepisy ogólne		
Art. 39	§ 1. W postępowaniu przed sądem dowody przeprowadza się na wniosek stron, a w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, także z urzędu. Przepis art. 168 Kodeksu postępowania karnego stosuje się.	§ 1. Dowody przeprowadza się na wniosek stron albo z urzędu. Przepis art. 168 Kodeksu postępowania karnego stosuje się.

* W tabeli zaprezentowano porównanie przepisów prawa obowiązujących w dniu 29 lutego 2016 r. z przepisami prawa, które zostały zmienione, uchylone lub nowo wprowadzone w dniu 15 kwietnia 2016 r.

Opracowanie:

nadkom. Ewa Jakimiuk, Zakład Służby Kryminalnej
Centrum Szkolenia Policji

Konsultacja merytoryczna:

Roman Wojtuszek, Wydział Dochodzeniowo-Śledczy Biura Kryminalnego
Komendy Głównej Policji

**CENTRUM SZKOLENIA
POLICJI**

**05-119 Legionowo, ul. Zegrzyńska 121
www.csp.edu.pl**

**CENTRUM SZKOLENIA
ŻANDARMERII WOJSKOWEJ**

**05-300 Mińsk Mazowiecki, ul. Warszawska 267
www.zw.wp.mil.pl**